B/4 56 K.B.

58

56 Β/4 Γ6

A. SPARTACUS

ΔΕΣΧΗ ΠΛΩΜΑΡΙΟΥ 19[illegible]5

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΟΙ ΕΡΩΤΕΣ

Ἡ πειὸ πιστὴ εἰκόνα μιᾶς
ἐποχῆς εἶναι οἱ ἔρωτές της.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΧΙΛΙΑΔΑ
ΜΥΤΙΛΗΝΗ
1929

Ἀπαγορεύεται τὸ τύπωμα ὅλου ἢ κομματιοῦ τοῦ ἔργου, χωρὶς γραπτὴν ἄδεια τοῦ Συγγραφέα.

.....

Κάθε βιβλίο ποὺ δὲν εἶναι «κλεψίτυπο» ἔχει τὴν ὑπογραφή μου.

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ

ΣΤΗ Κ^

ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΖΑΚΟΥ

ΑΠΟ

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΙ

A. SPARTACUS

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

[Ἡ «Λαϊκὴ Βροντὴ» τῆς Λέσβου στὸ φύλλο τῆς 15 Αὐγούστου 1919, κάνει τὴ πάρα κάτου κριτικὴ γιὰ τὸ βιβλίο τοῦτο.

Ἂν καὶ ἡ κριτικὴ αὐτὴ εἶναι γραμμένη μὲ περισσὰ καλὰ λόγια, ὁ συγγραφέας ἀναγκάζεται νὰ τὴ μεταχειριστῇ ἀντὶ Προλόγου, ἐπειδὴ καθορίζει μὲ τέλειαν ἀκρίβεια τὴς γενικὲς γραμμὲς τοῦ ἔργου.

Ἔτσι δὲ θὰ μπορῇ νὰ χωρέσῃ καμμιὰ παρεξήγησι, οὔτε καὶ στὸν ἁπλοϊκότερο ἀναγνώστη, γιὰ τὸ πνεῦμα μὲ τὸ ὁποῖο ἐγράφτηκαν οἱ σελίδες αὐτές.]

= Οἱ «Βενετσιάνικοι Ἔρωτες» εἶν' ἕνα Μεσαιωνικὸ Τρίπτυχο, τὸ μικρότερο ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σπαρτάκου, τοῦ συγγραφέα ποὺ δὲν εἶναι μόνο τοῦ Διαστήματος Ἀλήτης ἀλλὰ καὶ τοῦ Χρόνου.

Στοὺς τόπους ποὺ γυρίζει δὲν βλέπει μοναχὰ τὴ τωρινή τους ζωή, ἀλλὰ μὲ τὴ πιραστατικὴ φαντασία του ξαναζωντανεύει ἐποχὲς πεθαμμένες.

= Γύρω ἀπὸ μιὰ φρικιαστικὴν ἱστορία, ὅπου ἕνας δήμιος βασανίζει τὸ ἴδιο του τὸ παιδί, ἡ Βενετία τῶν Δογῶν ἀνασταίνεται μὲ ὅλο τὸ ντόπιο καὶ χρονικὸ χρῶμα της στοὺς ἔρωτες, τοὺς ἐκφυλισμούς, τοὺς μεσαιωνισμούς, τὴς στυγνότητές της. Καὶ finale τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς τραγωδίας εἶναι τὸ μοιραῖο τέλος τῆς κατακλυσμικῆς ἐξαφανιστικότητας γιὰ κάθε κόσμο σάπιο.

Στὸν ἴδιο τόμο μιὰν ἄλλη πτυχὴ τοῦ Μεσαιῶνα, ἡ θυελλικὴ ζωὴ τῶν Κουρσάρων καὶ τῶν θυμάτων τους, μονταρισμένη γύρω ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦ ζοφεροῦ Μπαρμπαρόσσα, μᾶς δείχνει τὴν ἀστάθεια καὶ τὸ μα-

ταιόπονο κάθε προσπάθειας.

Καὶ οἱ θαλασσινοὶ αὐτοὶ θρύλλοι τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης ἐποχῆς κλείνουν μὲ τὴ θλιβερὴ διήγησι τοῦ πόνου τοῦ Κολόμβου-Ἀνθρώπου, τοῦ ἀπατημένου ἐξερευνητὴ τοῦ Σύμπαντος, ποὺ αἰώνια θὰ ζητάῃ ὅτι δὲν θαῦρῃ ποτέ, τὸν προορισμό του καὶ τὴν τελειοποίησί του στὸν κόσμον αὐτόν.

= Ἂν ὁ Ζεβάκο ἔγραφε τοὺς «Βενετσιάνικους Ἔρωτες» θὰ ἔπιανε χιλιάδες σελίδες. Μὰ ὁ Σπάρτακος εἶναι διηγηματογράφος μυθιστορημάτων. Κάθε σελίδα του εἶναι κ' ἕνα tableau ἔρωτα, φρίκης, σαρκασμοῦ, σκέψις, σὲ μιὰν ἀδιάκοπην ἀλληλοδιαδοχή. Ἕνα κόσμον ὁλόκληρο τὸν σκιτσάρει μὲ λίγες γραμμές.

Ἡ συνθετικὴ νοοτροπία καὶ ἡ ἀπόλυτη ἐλευθερία τοῦ λόγου καὶ τοῦ λεκτικοῦ του δὲν εἶναι γιὰ τοὺς ἀδιανόητους, τοὺς σεμνότυφους καὶ τοὺς καρφωμένους σὲ προκρουστικὲς γλωσσικὲς σχολές. Ἀκόμη δὲ ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ ἔχῃ σκηνοθετικὴ φαντασία καὶ ἱστορικὲς γνώσες, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ συνεννοηθῇ μὲ τὸν συγγραφέα.

Οἱ «Βενετσιάνικοι Ἔρωτες» εἶναι ἕνα βιβλίο ποὺ θὰ πάρῃ μιὰ μέρα ἐξαιρετικὴ θέσι στὴ τόσο φτωχὴ φιλολογία μας σὲ ἱστορικὰ μυθιστορήματα καὶ διηγήματα.

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΟΙ ΕΡΩΤΕΣ

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΟΙ ΕΡΩΤΕΣ

I

= Κάθε βράδυ στὴ Βενετία μιὰ μουχλιάρικη πάχνη περνάει καὶ χώνεται παντοῦ.

Εἶναι βενετσιάνικη ἡ φράσι πῶς «ἡ ὑγρασία περνάει ὡς τὰ κόκκαλα».

= Μέσα στὸ Βενετσιάνικο δειλινό. ποὺ τὰ γλυκὰ χρώματά του εἶναι κομμέν' ἀπ' τὸ συνηθισμένον ἀλαφρὸ ποῦσι, ἡ πόλι αὐτή, ἡ σταματημένη μέσα στὸ χρόνο, μοιάζει μὲ ἀχνόθολην εἰκόνα Φλαμανδικῆς Τέχνης, ὅπου ὅλα ἔχουν κάτι τὸ νερένιο, τὸ φαντασματικό.

= Τὸ παλάτι τῶν Δόγηδων εἶναι ἡ νεκρομένη καρδιὰ τῆς νεροαίματης πόλης, ποὺ ξεβγαίνει μισοβουλιαγμένη ἐκεῖ στὴν ἄκρη τῆς θάλασσας.

Ἡ κολλητὲς θολοτὲς πρόσοψες τῆς παλατούπολις μοιάζουν μὲ ξεφτισμένα παληὰ θεατρικὰ σκηνικὰ μιᾶς ἐποχῆς πολὺ περασμένης.

Κεῖ πίσω ἁπλώνεται ἡ σκούρα στεριά, καὶ μπρὸς κατεβαίνει ὁ βαθυγάλαζος Ἀδρίας, ποὺ τὸν ἀνεβαίνουν κάτὰ τὴ βασίλισσα τῆς θάλασσας «Της» γλαρωτὰ πανιὰ καὶ φουσάτα κάτεργα.

= Στὴ Βενετία, τὴν ὡς τὰ μενεκούλια θαλασσινή, μὲ τὰ νησιά της γιὰ συνοικίες. μὲ τὰ κανάλια γιὰ δρόμους, μὲ τὸ περίφημο Νάσταθμό της, μὲ τὴν ὑγρὴν ἀτμόσφαιρά της, μὲ τοὺς ναυτικούς της θρύλλους, μόνον ἄντρες θαλασσινοὺς δὲν ἀπαντᾷς.

Στὴς γόνδολες, στὴς ἀποβάθρες, στὴς πιάτζες, παντοῦ μονάχα κυράδες, ἀφέντες, ράσα καὶ πόπολο βλέπεις. Οἱ θαλασσινοὶ ἔχουν δικό τους βασίλειο τὸ Νάσταθμό τους, ἀπ' ὅπου δὲ συνηθᾶνε νὰ ξεμακραίνουν στὴν ἄλλη θαλασσούπολι.

= Αὐτὸ γινόταν καὶ τὸ παληὸ καιρό.
— Τὸ καιρὸ ποῦ ἀρχίζει ἡ ἱστορία μας.

II

= Ἕνα σούρουπο τοῦ χινοπώρου τοῦ 1206 σὲ μιὰ φενέστρα τῆς Μεγάλης Λόζας τοῦ Παλατιοῦ τοῦ Δόγη ἀκουμποῦσεν ἡ σιλουέττα μιᾶς γυναῖκας, ποὺ κυττοῦσε μὲ κακοκεφιὰ κατὰ τὸ Νοτιά.

Ἦταν ἡ Δόγισσα.

Ἔτσι καθὼς φαινόταν μὲ χωρὶς τίποτα τὸ φανταχτερό, ἂν δὲν βρισκόταν πλαισιωμένη ἀπὸ τὸ μεγαλόπρεπο ρυθμὸ τῆς Λόζας καὶ τοῦ Παλατιοῦ της, θἄμοιζενα ὁλότελα μὲ φτωχὴ γυναῖκα, ποὺ περιμένει ἀπὸ μακρυὰ κάτι ποὺ δὲ φαίνεται νἄρχεται.

Δίπλα της δὲν ἔχει κρατήσει κανένα ἀπὸ κείνους τοὺς ξυλανθρώπους, ποὺ γιὰ νὰ τοὺς λένε «ἄρχοντες» σκύβουν ὅλη μέρα.

= Λένε πῶς ἔχει κάτι ποὺ θἄθελε νὰ τῆς λείπῃ καὶ πῶς τῆς λείπει κάτι ποὺ θἄθελε νὰ ἔχῃ.

Κι' αὐτὸ τὸ διπλὸ «κάτι» εἶναι ὁ ἄνδρας, γιατὶ ὁ ἄνδρας της ὁ Δόγης τῆς ἔρχεται πολὺ γέρος, καὶ γιατὶ θὰ ταίριαζε στὰ νειάτα της μονάχα ἕνας πολὺ γερὸς ἱππότης.

Βέβαια μιὰ μεγάλη ἀρχόντισα, καθὼς αὐτή, ἔχει ντεπόζιτο τοὺς ἄντρες στὸ παλάτι της. Μὰ πάντα ἡ ἀπιστία εἶναι ἡ λιψὴ παρηγοριὰ τοῦ χωρὶς ἔρωτα γάμου.

= Ἀκόμα λένε πῶς, ἐξὸν ἀπὸ τὰ συχαμερὰ γεράματά του, ὁ Δόγης Τζιάνι, εἶναι γιὰ τὴ μελαγχολικὴ γυναῖκα του καὶ κάτι ἄλλο, πολὺ πειὸ φριχτό.

III

= Ὅταν τὸ 1201, ὁ τότε Δόγης Ἐρρίκο Δάνδολο ἦταν βαρειὰ ἄρρωστος, στὸ Συμβολικὸ Γάμο του μὲ τὴν Ἀδριατική, ποὺ γινόταν κάθε χρόνο τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεως, τὸν ἀντικατέστησεν ὁ τωρινὸς Δόγης Πιέντρο Τζιάνι.

= Τὴ νύχτα τῆς παραμονῆς τῶν Γάμων τοῦ θαλασσοκράτορα Δόγη μὲ τὴ θάλασσα ἐδινόταν πάντα χορὸς στὸ Δουκικὸ Παλάτι, στὴ μεγάλη σάλα τῶν τελετῶν.

Καὶ ἦταν συνήθεια οἱ εὐγενεῖς νὰ παντρεύουνται μὲ τὴν ἄδεια τοῦ Δόγη, ποὺ τοὺς τὴν ἔδινε στὸν χορὸν αὐτόν, κουνῶντας ἐπιδομαστικὰ τὸ κεφάλι του, σὰν τὰ ζευγάρια, ποὖθελαν ν' ἀρραβωνιαστοῦν, παρουσιάζονταν στὴ σειρὰ μπροστά του, πιασμένα ἀπὸ τὰ δάχτυλα τῶν σηκωμένων χεριῶν τους.

= Σ' ἐκείνη λοιπὸν τὴν ἀπόλυτην ἐπισημότητα κ' ἐξευγένισι, καθισμένος στὸ θρόνο τοῦ Δόγη, ὁ Τζιβάνι, ἐθεωροῦσε τὴ Βενετσιάνικη γιορτή, ἔχοντας γύρω του τὰ Συμβούλια, τοὺς Ὀφρικιάλους καὶ τοὺς Μαγγιόρους τοῦ Κράτους.

= Ὕστερα λοιπὸν ἀπὸ τοὺς πρώτους χορούς, ποὺ μὲ τὸ τέλος τους ἀποσύρονται οἱ πειὸ ἐπίσημοι, σὰν στερνὴ φιγούρα, ἄρχισαν νὰ προχωρᾶν, νὰ κάνουν μεγάλη ρεβεράντζα καὶ νὰ περνᾶν μπρὸς ἀπὸ τὸ θρόνο τοῦ Δόγη τὰ ἐρωτευμένα ζευγάρια.

Ἀπὸ κάποιαν ἀπόστασι δεξιὰ καὶ ζερβιὰ προχώραγαν καὶ ὑποκλίνονταν μαζή τους οἱ στενοὶ συγγενεῖς τῶν ζευγαριῶν, δείχνοντας ἔτσι πὼς θέλουν κι' αὐτοὶ τὴν ἕνωσι τῶν παιδιῶν τους.

= Τὸ πρῶτο ζευγάρι ἦταν ὁ Ἁρμοστὴς τῆς Κύπρου μὲ τὴ κόρη τοῦ Γραμματέα τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα.

Ἕνας ζωντανὸς θρύλλος ὁ Ἱππότης μνηστήρας. Μιὰ ξεϋφασμένη σελήνη τὰ μαλλιά της καὶ δυὸ οὐρανοὶ καθαροὶ γαλανοὶ σὰν τῆς Κύπρου τὰ μάτια τῆς νύφης.

Ὁ Τζιάνι, σὰν τὸ ζευγάρι ἔκανε μιὰν ἀμίμητη ρεβερέντζα μπροστά του, τοὺς χαμογέλασε μὲ ἰδιαίτερην εὐμένεια. Τότες τὸ παλάτι ἐσείστηκε ἀπὸ τὰ viva γιὰ τὸ Δόγη καὶ τ' ἀρραβωνιασμένο πειὰ θελκτικὸ ζευγάρι, ποὺ τριανταφυλλένιο ἀπὸ εὐτυχία, ξαναϋποκλί-

νοταν κι' ἄφινε τὴ θέσι του στοὺς κατοπινοὺς ἐραστές.

= Ὅταν ὅμως, ὕστερ' ἀπὸ ἄλλα ζευγάρια ὁ Ροδρεῖγος ντὶ Πιάβε ἐπροχώρησε μπρὸς στὸ θρόνο, μὲ τὴ Φελίτσια Λίντο, ὁ Τζιάνι ἔμεινε μὲ τὸ στόμ' ἀνοιχτό.

Οἱ δυό τους ἐσύνθεταν μιὰ φαντασμαγορία τῆς νειότης.

Οἱ ντόνες κύτταζαν μὲ χαμογελαστὴ ζήλεια τὴ Φελίτσια καὶ μὲ κρατημένο πόθο τὸν ἱππότη της.

Κι' οἱ ἱππότες εἶχαν ξεχασμένες τὴς διπλανές τους ντόννες καὶ κύτταζαν τὴ Φελίτσια, ἔτσι ποὺ μιὰ μονομαχία μὲ τὸ Ροδρεῖγο θὰ τοὺς ἦταν πειὸ εὐχάριστα κι' ἀπὸ χορὸ μὲ τὶς ντάμες τους ἀκόμα.

= Τὸ ζευγάρι, ἐπειδὴ δὲν ἦταν τῆς ἀνώτερης ἀριστοκρατίας, εἶχε γονατίσει σκύβοντας τὸ κεφάλι στὸ κάτου πρόσκαλο τοῦ Θρόνου, καθὼς ὥριζεν ἡ τάξι γιὰ τοὺς μικροευγενεῖς.

Οἱ καρδιές τους χτυποῦσαν στὰ στήθη τους, καθὼς φτεροκοποῦνε πιασμένα πουλιά, καὶ ὅλοι περίμεναν νὰ κουνίσῃ ἐπιδοκιμαστικὰ τὸ κεφάλι του ψιλὰ ἀπὸ τὸ Θρόνο του ὁ ἀντικαταστάτης τοῦ Δόγη.

Μὰ κεῖνος εἶχε ξεχαστῆ, εἶχεν ὀνειροπαρθῆ ἀπὸ τὸ ὅραμα τῆς Φελίτσιας.

Οἱ στιγμὲς ἐπερνοῦσαν.

Ὁ ἀέρας κεῖ μέσα γινόταν ὁλοένα καὶ πειὸ ἀνήσυχος καὶ πειὸ βαρύς.

Ἡ ἀδημονία ἄρχισε νὰ ζωγραφίζεται στὰ πρόσωπα τῶν δύο ἐρωτευμένων.

Οἱ συγγενεῖς τους ἄρχισαν νὰ βάνουν στὸ νοῦ τους χίλια κακά. Στὴ Βενετία ζοῦσαν. Οἱ σμπίροι χώνονται παντοῦ, σὰν τοὺς ποντικοὺς στοὺς τοίχους, ποὺ ἔτσι «εἶχαν αὐτιά». Οἱ σπιοῦνοι γιὰ νὰ δείχνουν στοὺς ἀφέντες πὼς ἦσαν ἀπαραίτητοι σ' αὐτούς, ἔμπλεκαν συχνὰ κι' ἀθῶους, φτιάχνοντας φανταστικὲς ἱστορίες. Καὶ οἱ ἐρωτευμένοι μας ἦσαν ὡραῖοι κι' ἀγαπημένοι· εἶχαν δηλαδὴ ὅτι χρειάζεται γιὰ νὰ ἐρεθιστῇ ἡ ἀνθρώ-

πινη ζήλεια, ποὺ εἶναι πειὸ φριχτὴ καὶ πειὸ ἐπικίντυνη κι' ἀπὸ τὸ μῖσος ἀκόμα. Ὕστερα κεῖνο τὸ παντοτεινὰ ἀνοιχτὸ στόμα τοῦ ἀνάγλυφου Λιονταριοῦ, ποὺ κατάπινεν ἀχόρταγα τὴς ἀνώνυμες καταγγελίες καὶ τὴς κατέβαζε στὸ στυγνὸ γραφεῖο τοῦ Συμβουλίου, μήπως δὲν ἦταν γενικὸς κίνδυνος χωρὶς διακοπὴ γιὰ ἐνόχους κι' ἀθῴους;

Μαζὴ μὲ τὸ ζευγάρι καὶ τοὺς συγγενεῖς ὅλη ἡ σάλα ἔμενε χωρὶς νὰ βγάζῃ ἀνάσα, ἐνῷ οἱ Μαγγιόροι κυττοῦσαν μ' ἀπορία τὸ Τζιάνι, ποὖχε γοητευτῇ ἀπὸ τὴν ἀχτινοβόλαν ὠμορφιὰ τῆς Φελίτσιας.

= Ὁ Ροδρεῖγος δὲ βάσταξε πειά.

Ἀψηφῶντας κάθε τῦπο καὶ κάθε κίντυνο, βρέθηκεν ὀρθὸς σηκώνοντας σὰν μωρὸ καὶ σφίγγοντας τὴ πουπουλένια Φελίτσια στὴν ἀγκαλιά του, σὰν νἄταν νὰ τοῦ τὴν πάρουν. Καὶ κύτταξε γύρω τοὺς Ἄρχοντας μὲ ματιὲς ποὺ σπαρταροῦσαν ἀπὸ λαχταριστὴ ἱκεσίαν.

Μιὰ γενικὴ συγκίνησι βουβὴ μὰ φανερὴ ἐγυρόφερνεν ἐκεῖ μέσα ὁλοένα καὶ πειὸ δυνατή.

Μὲ τὸ σήκωμα ὅμως τοῦ Ροδρείγου καὶ τὴν ἐντύπωσι ποὺ ἔκανεν ἡ χειρονομία του στὸ εὐγενικὸ κοινό, ὁ Τζιάνι συνῆρθε κι' ἔδωσε τὴ συγκατάθεσί του μ' ἕνα χαμόγελο γεμάτο γαλωσύνη.

Τὰ σύννεφα τῆς ἀνησυχίας διαλύθηκαν κι' ὁ ἥλιος τῆς χαρᾶς σκόρπισε παντοῦ τὸ πανηγυρικὸ φῶς του.

= Τὴν ἄλλη μέρα ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἐπίσημη δοξολογία στὸν Σὰν Μάρκο ὁ Τζιάνι μὲ τὴν ἀκολουθία του ἀνέβηκε στὸν «Μπουτσιντόρο» τὸ ἱερὸ πλοῖο τῆς Βενετίας, κι' ἀπὸ τὴ πλώρη του ἔρριξε τὸ δακτυλίδι τοῦ συμβολικοῦ γάμου του στὰ βαθειὰ νερὰ τῆς θάλασσας, ποὺ ξαφρίζοντας πεζοσάλευε τῆς γιρλαντωμένες γόνδολες.

Οἱ καμπάνες τῆς Βενετίας ἐσήμαναν γιορταστικά, τὸ εὐκολοενθουσίαστο καὶ εἰδωλολατρικὸ πόπολο βιβάριζε γεμᾶτο φανατισμένη χαρά, ἡ κίνησι ἔμοιαζε σὰ νἄγινε καμμιὰ μεγάλη νίκη, καὶ τὰ καράβια ἦσαν στολισμένα μὲ παντιέρες καὶ σινιάλα.

Τὰ Συμβούλια ποὺ φαίνονταν ἴδια μὲ μπουλούκια παπάδων, κι' οἱ Ἱεροεξεταστὲς ποὖχαν τὴ μορφὴ τοῦ Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα, μὲ τοὺς ἄλλους Μαγγιόρους καὶ Ὀφφικιάλους, ποὺ ἡ στολές τους οἱ ἄλυκες ἦσαν σὰν βουτηγμένες στὸ αἷμα, ἀπὸ τὸ κατάστρωμα τοῦ «Μπουτσιντόρο» ἀγνάντευαν τὰ πλεούμενα, ποὖφερναν γιὰ προικιὰ τῆς νύφης θάλασσας στὸ Δόγη τὸ Γαμπρό της τοῦ κόσμου τὰ καλά.

Κάτου, ἀπὸ τὸ κάτεργο τοῦ βασιλικοῦ τούτου καραβιοῦ, ἀκούονταν οἱ βόγγοι τῶν δεσμωμένων σκλάβων, ποὺ ἀγαντάριζαν ἀπερπισμένα τὰ βαρειὰ κουπιά, ἢ ποὺ ἔπεφταν πάνου σ' αὐτά, ξερνῶντας αἷμα πῆχτρες ἀπὸ τὴς βροντιὲς ποὺ τοὺς κατέβαζαν οἱ ραβδιστές τους.

Καὶ ἡ βενετσιάνικη γιορτὴ ἐπερνοῦσε μὲ τὴ χαλαλοὴ τοῦ λαοῦ, μὲ τὸ βουητὸ τῆς θάλασσας, μὲ τὰ σημάσματα τῶν ἐκκλησιῶν, μὲ τὰ βογγητὰ τῶν σκλάβων.

= Καθὼς ἦταν συνήθεια, σὰν ἐνύχτωσε γιὰ καλὰ κ' ἡ ἀκολουθία του ἐβγῆκε στὴ στεριά, ὁ Τζιάνι ἔμεινε μόνος στὸ «Μπουτσιντόρο», τὸ καράβι—νυφικὸ κρεββάτι, γιὰ νὰ περάσῃ πάνου σ' αὐτὸ τὴ νύχτα τῶν γάμων του μὲ τὴν θάλασσα.

Καὶ ὅλ' ἡ Ἀδριατικὴ, κάτου ἀπὸ τὴ χρυσόλαμπη τ' ὁλόγε μου φεγγαριοῦ, ἐφάνταζε στὸ Πιέντρο Τζιάνι, γιὰ μιὰ ζωτικὴ Φελίτσια, ποὺ τὴν ὥριζε σὰν ἡγεμόνας της, μὰ ποὺ δὲν μπόριε νὰ τὴν ἀπολάψῃ.

Καὶ ὁ παθιασμένος γέρος ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του:

= Εἶμ' ἑβδομῆντα χρόνων.

Ὁ Δάνδολος εἶν' ἐννενῆντα καὶ θὰ πεθάνῃ σὲ λίγο.

Ἴσως νὰ γίνω τότες ἐγὼ Δόγης.

Λὲς πὼς θ' ἀνέβω στὸ θρόνο μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μὲ θάψουν μὲ βασιλικὲς τιμές.

Μωρὲ ζωὴ δαπανημένη γιὰ μιὰ φανταχτερὴ κηδεία μονάχα!

Φελίτσια! Φελίτσια!

Μιὰ ζωὴ ποὺ περνάει δίχως ἔρωτα, μοιάζει μὲ

λαμπάδ' ἀναμμένη, ποὺ λυώνει «ὑπὸ τὸν μόδιον».

Νοιώθω μέσα στὸ ἄπειρο τῆς νύχτας νὰ μὲ φιλτράρῃ ἡ ἐκμηδένισι.

Ὦ μετάνοια, ὦ γνῶσι τῆς ζωῆς, πόσον ἀργὰ ἔρχεστε!

= Στὴς προκυμαῖες, στὸ Γκρὰν Κανάλε, στὴς ἀψιδωτὲς γέφυρες, στὴς γόνδολες ὁ κόσμος ἔρριχνε ρουκέττες καὶ φώσφορα, ἔτσι ποὺ φωτίζοταν πολύχρωμα, φαντασμαγορικὰ τὸ πανόραμα τῆς Βενετίας.

Κ' ἐκεῖνος ποὺ γιὰ τὸ χατήρι του ἐγίνονταν ὅλ' αὐτά, ἔκλαιε πάνου στὴν ἐρημιά του καὶ τὸ κλάμα του ἔπεφτε καφτὸ στὴν ἀφρισμένη θάλασσα κι' ἐνώνοταν ἐκεῖ μὲ τὰ μαῦρα δάκρυα ποῦ χύναν οἱ φαντασματικοὶ σκλάβοι ἀπὸ κεῖ κάτου μέσα στὴ σκοτεινιὰ τοῦ κατέργου, τραβῶντας κουπὶ στὸ κῦτος τοῦ Μποντσιντόρο, ποὖκανεν ἀνοιχτὲς κι' ἀργὲς μανοῦβρες.

Καὶ κάτου ἀπὸ τοὺς πνιχτοὺς λυγμοὺς τοῦ Δόγη, ἡ ζηλιάρα ἡ Ἀδριατική, σήκωνεν ὀργισμένη τὰ κύματά της, γιατὶ τὸν ἔννοιωθε νὰ σιγολέῃ:

— Ὦ, Φελίτσια! Φελίτσια!

Μὲ μιά σου ματιὰ ἐκμηδένησες μπρός μου τὴ Βενετία, τοὺς Θρόνους, τὸν Ἐγωϊσμό μου, τὰ Ὄνειρά μου.

Καλὰ λένε οἱ τροβαδοῦροι πῶς:

«Νιὸς ἂν ἀγαπήσῃς, κάνῃς ἕνα μεθύσι μόνο
μὰ γέροντας φυλάξου, γιατὶ γίνεσαι ὁλότελα
[τρελλός»!

Ναί. «Ἔρωτα παίζεις σκληρὰ μ' ἐκείνους ποῦ πέρασαν τὸ καιρό τους παίζοντας μαζ ἠσου ἐπιπόλαια».

Μὰ νὰ μὴ μὲ λένε Τζιάνι, ἂν δὲν τὰ καταφέρω νὰ νὰ γίνῃ ἡ Φελίτσια δική μου! Δική μου!

= Ὁ Τζιάνι εἶναι ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴς κεραυνοβόλες ἐμπνέψεις, ποῦ τὴς βάνει ὅμως σ' ἐνέργεια μὲ ἰησουϊτικὴν ἡρεμία καὶ πονηρία.

Σὲ λίγο καιρὸ ὁ κόσμος ἔμαθε καὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸ κουβεντιάσῃ, πῶς τὸ Ροδρεῖγο, τὸν ἀρραβωνιαστικὸ

τῆς Φελίτσιας, τὸν ἐσκότωσαν σὲ κάτι παρασόκακα τῆς Riva degli Shciavoni κάποιοι «ἄγνωστοι» κοντοτιέροι.

Ἀργότερα τὸ Γέρω Λίντο, τὸ πατέρα τῆς Φελίτσιας, τὸν μπέρδεψαν στὰ καλὰ καθούμενα σὲ μιὰ ὑπόθεσι, ποὺ ξεφύτρωσεν ἀπάντεχα στὴ μέση, καὶ ποὺ ἐξ αἰτίας τῆς ὑπόθεσις αὐτῆς τὸ κεφάλι τοῦ Γέρου δὲ στεκόταν καθόλου καλὰ στοὺς ὤμους του.

Σὰν ὅμως ἀρραβωνιάσανε τὴ Φελίτσια, πούχε πάρει κερένιο χρῶμα, μὲ τὸ Τζιάνι, ὅλα γίναν μέλι γάλα κι' ὁ Γέρω Λίντο γλύτωσε, χάρις στὸ δυνατὸ γαμπρὸ ποὺ εἶχε κάνει.

Στὸ γάμο ἡ νύφη ἦταν μιὰν ὀρθοστημένη νεκρὴ ποῦ τὴ διάβαζαν καὶ ποὺ ὕστερα τὴν πῆγαν, σὰν γιὰ νὰ τὴν θάψουν, στὴ νυφική της κάμαρα, ὅπου μαρμάρινες πλάκες ἦσαν τ' ἄσπρα σεντόνια καὶ σκουλίκι ποῦ θὰ τὴν φραίνοταν ὁ γέρω «ἄντρας» της ποῦ μύριζε χωματήλας.

= Μὲ τὸ καιρὸ ἡ Φελίστια μὲ τὰ κρυστάλλινα μάτια, ἔγινεν ἐκεῖ μέσα στὸ Παλάτζο Ντουκάλε, ὅπου τώρα εἶναι Δόγης ὁ ἄντρας της, μιὰ σκληρὴ μορφὴ μὲ σφιγμένα χείλια καὶ μὲ παγωμένα μάτια.

= Νὰ γιατὶ τώρα ἀγναντεύει τὴ θάλασσα ξεμοναχιασμένη στὴ λόζα της, γεμάτη μελαγχολία.

Νὰ γιατὶ ἀπὸ μικροευγενὴς ποῦ ἦτανε καὶ εἶχε τὴν ἀφάνταστη τύχην νὰ γίνῃ Δόγισσα, σὰν τῆς φορᾶν τὴ πορφύρα τῆς ἐπίσημες ὧρες, τὴν πιάνει φρίκη, νοιώθοντας πῶς τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας εἶναι ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ Ροδρείγου.

= Πῶς τὸν μισεῖ τὸν ἄντρα της!

Σὰν εἶναι ἀναγκασμένη νὰ δέχεται τὰ χαϊδέματα τῶν χεριῶν, καὶ τῶν χειλέων του, ἀνατριχιάζει κι' ἀλυχτάει, τάχατες ἀπὸ ἡδονή, μὰ στὴν ἀλήθεια γιατὶ νομίζει πῶς σούρνεται πάνου της καὶ τὴ δαγκάει ἕνα γλιτσιασμένο φεῖδι.

Κι' ὅμως χαμογελάει στὸν ἄντρα της,

Ποῦ τὴ βρισκει τέτοια δύναμι ; Γιατὶ τὸ κάνει ; Ἕνας θεὸς τὸ ξέρει.

Μὰ θὰ μαθητευθῇ κάποτες αὐτὸ τὸ «γιατί»

Τίποτε ὡς τὸ τέλος δὲ μένει μυστικὸ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν βασιλιάδων. Ἡ ἱστορία πολλὲς φορὲς γελιέται ἢ σωπαίνει. Μὰ οἱ αὐλικοὶ καὶ οἱ ὑπηρέτες δὲν ἀντέχουν νὰ μὴ δείχνουν πῶς ξέρουνε τὰ μυστικὰ τῶν ἀφεντάδων τους.

= Χρόνο μὲ τὸ χρόνο ἡ Φελίτσια κερατώνει ὁλοένα καὶ πειὸ ξεντρόπιαστα κι' ἀλογάριαστα τὸν ἄντρα της, ἀπὸ λαγνεία, ἀπὸ μῖσος, γιὰ νὰ ξεχάσῃ, γιὰ νὰ τὸν ντροπιάζῃ.

Ὁ ἄντρας της τὰ ξέρει, τὰ μαθαίνει ὅλ' ἀπὸ τοὺς σμπίρους του. Μὰ κάνει πὼς δὲ καταλαβαίνει τίποτε, καθὼς κι' αὐτὴ δὲν δείχνει ποτὲ πὼς γνωρίζει ποιὸς ἔβαλε κ' ἐσκότωσαν τὸ Ροδρεῖγο.

Ἔτσι φιλιοῦνται μὲ θεατρίνικες τρυφερότητες, καὶ χαμογελᾶνε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο σαρδώνια.

Ἐκείνη ἐσυνήθισε πειὰ νὰ τοῦ χαμογελάῃ κι' ὅταν ἀκόμα αὐτὸς ἐξαφανίζει κρυφὰ ἕναν ἕναν τοὺς ἐραστές της.

Κι' ὁ ἄνδρας της σὲ κάθε ἀπιστία της νοιώθει νὰ τὴν ἀγαπάῃ περισσότερο, ἴσως γιατὶ ποτὲ δὲν τοῦ δόθηκε στ' ἀληθινά, ἴσως ἀπὸ τὴ ζήλεια πὼς τοῦ τὴ χαίρονται ἄλλοι.

Ἔτσι ζοῦνε στὸ παλάτι αὐτὸ σὰν ἐξευγενισμένοι βρυκόλακες.

= Ὅλοι καρτεροῦν μὲ καρδιὰ σφιγμένη νὰ ξεσπάσῃ στὸ τέλος καμμιὰ φριχτὴ τραγωδία.

Κ' οἱ γέροι εὐγενεῖς ξεχνῶντας τὰ παληὰ δικά τους νομίζουν πῶς ἡ νέα γενιὰ «χάλασε τὸ κόσμο» καὶ μέσ' στὰ δόντια τους λένε :

— Ὦ Βενετία, πῶς δὲν βουλιάζεις ὁλότελα ! ;

IV

= Ἕν ἀπόγιωμα ἀπὸ τὸ Κανὰλ-Γκράντε ἀργοπρόβαινε λικνιστὰ κατὰ τὴ Πλατεία τοῦ Ἁγ. Μάρκου

μιὰ πλούσια γόνδολα, μὲ μικρὴ τέντα γιὰ τὸν ἥλιο μονάχα, χωρὶς καβοῦκι.

Μέσα σ' αὐτὴν ἔν μπουκέττο ἀπὸ τὴς ὠμορφότερες Βενετσιάνες Ἀρχόντισες, ἔσκυβαν, ἡ μία στὴν ἄλλη τὰ χρυσᾶ κεφαλάκια τους καὶ μὲ τριανταφυλλένια χαμόγελα σιγομιλοῦσαν, σὰν τὰ λουλούδια στ' ἀεράκι.

Ἔμοιαζαν μὲ ζωντανὲς «πλαγγῶνες» ποῦ τὰ μπουμπουκένια μ' ἁμαρτωλὰ χειλάκια τους ἔλεγαν μὲ γοητευτικὴ χάρη πράμματα, ποῦ κ' οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ναστάθμου θὰ ντρέπονταν νὰ ποῦνε.

Ἁμίλητος καὶ σοβαρὸς ὁ Γέρω-γονδολιέρος τους, ὀρθὸς στὴ πρύμνα, βουλιάζοντας τὸ κοντάρι του, ρεγουλάριζε τὸ δρόμο τῆς γόνδολας, χωρὶς νὰ προσέχη τί λέγουν οἱ μεγαλουσιάνες κυράδες.

Ὁ κοσμοπλάνος αὐτὸς γέρος, εἶχε πάντα δουλειά, γιατὶ ἔκανε τὸ βαρύκουο καὶ τὸ βουβό. Ἔτσι οἱ παρέες τῶν γυναικῶν, σὰν δὲ βγαίναν μὲ τὴς ἰδιωτικές τους γόνδολες, τὸν προτιμοῦσαν κι' ἐμίλαγαν ἀνεπιφύλαχτα μπροστά του.

Τώρα μέσα σ' αὐτὴ τὴ γόνδολα, ἦταν ἡ γυναῖκα τοῦ Δόγη, ποὺ γύριζε μὲ τὴς πειὸ ἔμπιστες φίλες της ἀπὸ τὸν ὁλότελ' ἀνεπίσημο περίπατό της στὸ Γκρὰν Κανάλε.

= Καὶ ἡ ἀρχόντισες αὐτὲς λέγαν τὰ δικά τους :

— Ἐγὼ πῆγα σιγὰ σιγὰ πίσω ἀπὸ τὸν ἀφέντη μου καὶ τοὔκλεισα τὰ μάτια μὲ τὰ χέρια μου. Αὐτὸς μοὔλεγε πὼς μ' ἐγνώρισε. Ἐγὼ δὲν τ' ἀπαντοῦσα, μὰ ἔστερνα βουβὰ φιλιὰ στὸν ἀπέναντί του καθισμένο φίλο μας. Κι' αὐτὸς ὁ ξετσίπωτος μοὔστερνε τὰ δικά του φιλιὰ μὲ τὰ δυό του χέρια.

Ὕστερα ὁ ἄντρας μου μοῦ κατέβασεν ἁπαλὰ ἀπὸ τὰ μάτια του καὶ φιλῶντας τὴς φοῦχτες τῶν χεριῶν μου, ἔλεγε στὸ φίλο του καὶ φίλο μου «βλέπες τί χαδιάρα γατοῦλα ποὺ ἔχω ;»

Ἐγὼ ἔκανα τὰ νάζια μου κι' ὁ φιλαράκος μας

ἔλεγε καμάρια γιὰ μᾶς στὸν ἄντρα μου κ' ἔτσι ἤμαστε κ' οἱ τρεῖς εὐχαριστημένοι.

Ἔπειτα ἔκανα πὼς κρύωνα.

Ὁ κουταντρούλης μου ἔτρεξεν ὁ ἴδιος νὰ μοῦ φέρῃ τὴ σάρπα μου, καὶ γὼ βρῆκα καιρὸ καὶ φιλιθήκαμε ἀρ' παχτὰ μὲ τὸ καλό μου.

Σὰν γύρισεν ὕστερα ὁ ἀφέντης μου κυλίστηκα στὴν ἀγκαλιά του μὲ κάτι σκέρτσα, ποὺ τὸν ἔκανα τὸ κακομοίρη νὰ ντρέπεται γιὰ τὰ καμώματά μου μπροστὰ στὸ φίλο μας.

— Ὁ Δικός μου, μιὰ κι' ὁ ἄντρας μου τὸν ζήλευε, ἐπειδὴ κάποιος τοῦ σφύριξε πῶς τὸν εἶχε πιάσει φίλο γιὰ χατῆρι μου, πῆγε τοῦ κόλλησεν ὁ μπαρμπέρης του περοῦκες καὶ φαβορίτες κι' ἦρθε κι' ἔγινεν ὑπηρέτης μας.

— Ἔ! Χά, χά, χά.

— Καὶ νὰ ξέρετε τί δουλειὰ τὸν ἔβαλεν ὁ ἄρχοντάς μου νὰ κάνῃ;

— Τί; Τί;

— Ἐπειδὴ ἐγὼ ἔκανα πῶς καλοκυττάζω καὶ τὸ Τζιοβάννι τὸ ξάδερφό μου, τὸν ἔβαλε νὰ μᾶς κρυφοκυττάῃ, μιὰ κι' ἦταν καινούριος ὑπηρέτης καὶ μεῖς δὲν θὰ τὸν νομίζαμε γιὰ ἔμπιστο τοῦ ἀφέντη.

— Τί κουτοὶ ποῦ εἶναι οἱ ἄνδρες· τί κουτοί!

— Δὲν ξέρετε τὶ πολύτιμο πρᾶμμα εἶν' ἕνας βαρβάτος σκύλαρος!

— Γιατί;

Μ' ἀντὶ γι' ἀπάντησι διασαφητική, μὲ μιᾶς ἀπὸ τὴν καρδιά τους γέλασαν ὅλες γιὰ τὴν ἀφελῆ αὐτὴν ἐρώτησι τῆς πειὸ νέας ἀπὸ τὴ παρέα τους.

— Ἄ, ἐγὼ ἔχω τὴν ἀναγνώστριά μου, τὴ καλόγρηα· εἶναι σχεδὸν ἄντρας αὐτή.

— Νὰ ρθῆτε νὰ δῆτ' ἕναν αὐτόματον ἱππότη, ποῦ μοῦφτιαξεν ἐκεῖνος ὁ Βιεννέζος ὁ τεχνίτης. Εἶναι ἄντρας σωστός! Ἄ, δὲν τὸν ἀλλάζω μὲ δέκα ἐρωμένους! Τὸν κουρδίζω, μὲ σφίγγει ὡς ποῦ πονῶ καὶ

λιγώνω. Σᾶς βεβαιῶ· καθὼς λέει καὶ τὸ Εὐαγγέλιο ἀπ' αὐτὸν «ρέει μέλι καὶ γάλα». Καὶ εἶναι πάντα πρόχειρος, κι' ἔχεις καὶ τὴν ἡσυχία σου.

Τ' ὡραιότερο δὲ εἶναι πῶς ὁ ἄντρας μου πλήρωσε τὰ ἔξοδα νὰ μοῦ φτιάξουν αὐτὴ τὴ «κούκλα».

— Ἄμ, ἂν δὲν εἴχαμε καὶ τοὺς ἄντρες μας ποιὸς θὰ μᾶς βοήθαγε τόσο τυφλὰ καὶ χωρὶς καμμιὰν ἀξίωσι στὶς δουλειές μας ;

— Μὰ κι' αὐτοὶ κερδίζουν κάτι.

— Τοὺς φτωχούς ! Τί ;

— Γίνονται ψιλότεροι ἀπ' ὅσο φαίνονται. Τοὺς ξεφυτρώνουν τά...

— Χά, χά, χά.

— Νἀρθοῦμε κι' ἐμεῖς νὰ δοκιμάσουμε καμμιὰ σταλίτσα αὐτὸν τὸν περίφημον «αὐτόματον ἱππότη» σου ;

— Νὰ καθήσετ' ἐκεῖ ποὺ κάθεστε καὶ τὰ «μεζεδάκια» εἶναι πιὸ ὀρεχτικὰ κι' ἀπ' τὸ φαΐ.

— Ἄ, τὴ ζηλιαρόγατα, ζηλεύει !

— Ἐγὼ ὅμως εἶμαι καλλίτερ' ἀπ' ὅλες. Ἔχω ἄντρα λεβέντη μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ ἀντρός μου.

— Πῶς ; Πῶς ;

— Τὸν ἀδερφό του καλέ.

— Οὐφ' καὶ σύ. Αὐτὸ εἶνε τῆς παληᾶς σχολῆς.

= Ὁ Γέρω Γονδολιέρος σιάρισε κι' ἄραξε διπλαρωτὰ τὴ γόνδολα στὴν ἀποβάθρα τῆς Πιατσέτας τοῦ Σὰν Μάρκο.

Εἶχαν φτάσει.

Ἐβοήθησε τὶς πιτσουνάτες κυράδες νὰ ξεπεταχτοῦν ἀλαφρὰ καὶ χαρωπὰ στὰ μαρμάρινα σκαλοπάτια κι' ὕστερα ἄρχισε νὰ ὀρτσάρῃ κόντρα, γιὰ πίσω, ἐνῶ οἱ ἀρχόντισες τραβοῦσαν στὴν στενὴν αὐτὴ πλατεία, ποὺ μοιάζει περισσότερο μ' αὐλή, μὲ ξέσκεπο μεσαιωνικὸ σαλόνι, καὶ ὄχι μὲ πλατεία.

= Ὁ Γέρος ξανοιγόταν μανουβράροντας κατὰ πίσω, ὅταν ἕνας νέος σύντεχνός του, ποὺ ,ρχόταν πέρ' ἀπὸ τὸ νησὶ τοῦ Σὰν Τζιόρτζιο, τοὔκαμε νόημα ρωτῶν-

τας τον ποιὲς ἦσαν αὐτές, ποὺ βγῆκαν ἀπὸ τὴ γόνδολά ιου.

Ὁ «βουβὸς» γέρος, ἀργοκινῶντας μ' ἀλαφρὸ χαμόγελο τὸ κεφάλι, σιγάνοιξε τὸ στόμα του τρεῖς φορές, σὰν νἄθελε νὰ συλλαβήσῃ τὴ λέξι :

— Γυναῖκες.

— Τί ; Γυναῖκες ;

Ρώτησεν ὁ νιός. Μὰ ὁ γέρος προχώρησε χωρὶς νὰ μπορέσῃ ν' ἀπαντήσῃ στὸ νέο τί εἶναι «γυναῖκες».

V

= Στὴ Πιατσέτα τοῦ Σὰν Μάρκο ἕνας καμπούρης ἀλήτης, τροβαδοῦρος τῆς «ἐλεεινῆς μορφῆς», ἔπαιζε τ' ὀργανέττο του καὶ τραγούδαε.

Ζοῦσεν ὁλημερὶς ἐκεῖ σὰν τὰ περιστέρια τοῦ Ἁγ. Μάρκου, περνῶντας μ' ὅτι τοὔδιναν οἱ δοῦλοιτοῦ Παλατιοῦ κ' οἱ πονόψυχοι διαβάτες.

Γύρω του παίζανε τὰ περιστέρια καὶ τὰ παιδάκια κι' αὐτός, ἀκομπανιάροντας μὲτὸ κλαψιάρικον ὀργανέττο του τὴ πονεμένη φωνή του, ἔλεε καντσονετίτσες κάθε ἄλλο παρὰ θλιβερές :

— Καλλίτερα ἡ γυναῖκα σου
νἄχῃ δέκα φίλους,
παρὰ μιὰ φιλενάδα.
— Καλλίτερα νὰ ἔχῃ
δέκα παληοὺς ἔρωτες,
παρὰ ἕνα καινούριο φλέρτ.
Καλλίτερα νὰ τὴν εἶχαν
δέκα ἄγνωστοι,
παρὰ ἕνας γνωστός σου.
Καλλίτερα νὰ φιλᾶς δέκα σκλάβους λυτοὺς
παρὰ τὴ γυναῖκα σου σὰν τὰ θέλῃ.

Καὶ τὰ τραγουδάκια ἀκολούθαγαν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο :

— Ὁ νηὸς εἶν' ἕνα βαρέλι
τὸ σῶμα του μοῦστες πιοῦ βράζει
κι' ὁ ἔρωτας μεθύσι·
κι' ἀλλοῖ του ποῦ μεθάει κακά.

= Οἱ μεγάλες ἀρχοντοποῦλες ἄκουσαν τὰ λιανοτράγουδα τοῦ τροβαδούρου καὶ τράβηξαν σ'αὐτὸν, ποῦ

βλέποντας ποιὲς ἦσαν χλώμιασεν ὅσο λιγότερο μποροῦσε καὶ ξακολούθησε τάχατες ἀδιάφορα :

Ἡ ὠμορφιὰ εἶναι τὸ δόλωμα
ὁ ἔρως τ' ἀγκίστρι
οἱ γυναῖκες ψαράδες μας
κι' οἱ ἄντρες τὰ ψάρια.

— Καὶ τί ξέρεις ἐσὺ ἀπὸ ἔρωτα κι' ἀπὸ γυναῖκα, βρὲ καμπούρικο τέρας ;

Ρώτησε γελαστὰ τὸ ζητιάνο—τραγουδιστὴ μιὰ ἀπὸ τὴς κυράδες.

Μ' αὐτός, σὰν ἀφαιρεμένος σὲ κάτι, ποῦ περισσότερο τὸ σκεφτότανε παρὰ τὸ κύτταζε, ἀπάντησε στὴ κυρὰ μ' ἕν' ἄλλο δίστιχο :

Γιὰ τὸ φιλί της δόσε τὴ ζωή σου
μὰ γιὰ τὴν ἴδια οὔτ' ἕνα λεφτό.

— Χά, χά. Καὶ γιὰ ποιὰ τὸ λές ;

— Ἐγὼ τὰ λέω στὸ φεγγάρι
μ' ἂν θέλῃς ἄκουτα καὶ σύ.

= Ἐνῷ οἱ ἄλλες αὐλικὲς δίναν στὸν τροβαδοῦρον ὅτι λεφτουδάκια βρεθῆκαν ἀπάνου τους, ἡ Φελίτσια τὸν κύτταζεν ἐχτιμητικά.

Πάνου στὸ κατσαρομάλλικο κεφάλι του δυὸ σμιχτόφρυδα μαῦρα μάτια σπίθιζαν γαυριαστικά. Τὰ παχειά του χείλια θἄδιναν φιλιὰ σὰν βεντοῦζες. Στὸν κοντὸ λαιμό του ξεπετάγονταν φλέβες χοντρές, χοντρές. Μπρὸς ἀπὸ τὴ καμπούρα δυὸ τετράγωνοι ὦμοι καὶ δυὸ χέρια σὰν παλούκια ἔδειχναν δύναμιν ἐξαιρετική. Ὕστερα ἐκείνη ἡ μύτη, ἡ μεγάλη, ἡ καμπουρωτή, πόσα καὶ πόσα δὲν ἔλεγε! . . . . .

Λίγο λίγο ἡ καμπούρα ἄρχισε νὰ χάνεται ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Φελίτσιας κ' ἔβλεπε μπρός της τὸ τροβαδοῦρο μ' ὁλοένα μεγαλύτερον ἐκνευρισμό.

Καὶ ἡ λαγνεία τῆς Μεγάλης αὐτῆς Κυρίας ἄρχισε νὰ δείχνεται σ' ἐνδιαφέρον καὶ λύπησι γιὰ τὸ φτωχὸ τραγουδιστή.

= Τέλος τὸν ἄφισαν κ' ἐπροχώρησαν μέσα στὴν

ἐκκλησία τοῦ Σὰν Μάρκο, μὲ τὴς μπρούτζινες πύλες καὶ τὸ μεταρσιωτικὸ ἐσωτερικό.

Γονάτισαν καὶ προσευχήθηκαν στὴ Παναγία.

Καὶ ἡ Santa Virgina ἄκουσε κάτι προσευχές, ποὔμοιαζαν μὲ κεῖνες ποὔκαναν τὸ παληὸ καιρὸ στὴν Ἀστάρτην οἱ ἑταῖρες.

Τὴν ἴδιαν ὥρα μέσα στὸ θαμπὸ σούρουπο, ἀπὸ κεῖ ψιλά, κοντὰ στοὺς θόλους τοῦ ναοῦ, ὁ χορὸς τῶν ἀγγελικῶν παιδιῶν καὶ τὸ κατανυχτικὸ ἁρμόνιο ὕψωναν στὸν οὐρανὸ μὲ ἀπερίγραπτο αἴστημα τό:

— Ave Maria gratia plena...

VI

= Ἦταν τὸ δείλι τῆς ἄλλης ἡμέρας.

= Σ' ἕνα ἀπόμερο δωμάτιο τοῦ παλατιοῦ, στὸ ἰδιαίτερο γραφεῖο τοῦ Τζιάνι, ποὔλειπε στὴ συνεδρίασι τοῦ Συμβουλίου, ἦταν ξαπλωμένη σ' ἕνα μακρόθρονο ἡ Φελίτσια, καὶ στὰ πρόσποδά της, καθισμένη κάτου στὸ πάτωμα σ' ἕνα μαξιλαράκι, ἡ Καλόγρηα, ἡ ἀναγνώστριά της.

Ἦσαν κ' οἱ δυὸ σὰν καρωμένες: Ἡ Φελίτσια ἀκουμποῦσε τὸ χέρι στὸ κεφάλι, τὸ παραδομένο σὲ χαύνους ρεμβασμούς, καὶ ἡ διαβάστρα της εἶχε κρεμασμένο κάτου, σὰν παραλυμένο, τὸ χέρι της, μὲ μισάνοιχτο τὸ χειρόγραφο βιβλίο.

Στὸ θολοσκόταδο μέσα ἡ Φελίτσια ἐφαίνονταν σὰ μεθυσμένη ἀπὸ τοὺς λογισμούς της, ἔτσι ποὺ οὔτε ἔννοιωσε πὼς ἡ συντρόφισά της ἀνάγειρε κάποια στιγμὴ τὸ κεφάλι της κι' ἄφισε τὸ μοῦτρο της νὰ στηριχτῇ ἁλαφρὰ στὴς γάμπες τῆς κυρᾶς της, σὲ μιὰ στάσι λαγγεμένης αὐτοεγκατάλειψις.

= Ἄξαφνα ἡ καλόγρηα ἀναπετάχτηκε, γονάνισε μπρὸς στὴ κυρά της, ἀγκάλιασε τὰ μηριά της σφιχτά, καὶ σὰ σκυλὶ ποῦ διψάει μουτρούνισε κ' ἐβούλιαξε τὸ κεφάλι της στὴ θερμὴ κοιλιὰ τῆς Φελίτσιας.

Μὰ ἡ κυρά της μ' ἔκφρασιν ἀηδίας κουνήθηκε ξεκόλλησεν ἀπὸ πάνω της τὴν Κολόγρηα, καὶ μὲ τὸ πόδι

της τῆς ἀπόσπρωξε τὸ στῆθος, ἔτσι ποὺ αὐτὴ ἐσωριάστηκε κάτω στὸ πάτωμα, μὲ λυγμοὺς διωγμένης λαγνείας.

Ἡ Φελίτσια ξανασιάχτηκε στὴ θέσι της καὶ τῆς εἶπε μὲ συχασὰ καὶ μὲ νεῦρα :

— Δὲν μὲ ἱκανοποιεῖς πειά. Μ' ἐκνευρίζεις μὲ τὰ γλυψίματά σου, καθὼς ἐκεῖνος ὁ σαπηόγερος, ὁ φονηᾶς,

— Μὰ ὡς χτές...

— Ὡς χτὲς· ναί· μὰ χτὲς εἶδα κάποιον. Ἄχ· πήγαινε ; Φύγε ! Ἄσε με μόνη ! Θέλω νὰ τὸν ἀπολάψω μὲ τὸ λογισμό μου !

= Κι' ἐνῷ σκυφτὴ τραβιώταν ἀπὸ τὴν κάμαρην ἡ στραπατσαρισμένη καλόγρηα, ἡ Κυρά της προυμήτησε κι' ἔχωσε τὰ μοῦτρα της μέσ' τὰ μαξιλάρια τοῦ καναπέ.

Καὶ μέσα στὴ θέρμη, τὴ μαλακωσιά, τὸ σκοτάδι καὶ τὴ μόνωσιν, ἔκανε μὲ τὴ σκέψι της ἕνα ὄργιο, ποὺ κάπου κάπου τῆς σπαρτάριζε τὸ κορμί.

= Ἄξαφνα μέσα στὴ βραδυνὴ σιγαλιὰ ἀκούστηκαν σὰ λυγμοὶ ἡ νότες κάποιου ὄργανου κάτου ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς μπλάβας ἐκείνης κάμαρας.

Ἦταν ὁ ζητιάνος τραγουδιστὴς τῆς Πλατείας τοῦ Ἁγ. Μάρκου.

Βρίσκοταν μέσα σὲ μιὰ παληὰ γόνδολα, ποὺ τράβαε ποιὸς ξέρει γιὰ ποῦ.

Ὁ μισόσκυφτος βαρκάρης κρατοῦσε μὲ τὸ στημένο στὰ πράσινα νερὰ τοῦ καναλιοῦ κοντάρι του ἀκίνητη τὴ γόνδολα, ἐκεῖ πίσω ἀπό τὸ παλάτι, κάτου σχεδὸν ἀπὸ τὴ Γέφυρα τῶν Στεναγμῶν.

Καὶ σὰν τὸ preludio ἔσβυσεν, στὴν ἑτοιμασμένη πειὰ γιὰ καντάδα εὐγενικιὰν ἀτμόσφαιρα, ἀκούστηκεν ἡ παθητικιὰ φωνὴ τοῦ τροβαδούρου ν' ἀναστενάζῃ καὶ νά γλυκοτραγουδῇ :

— Ὦ Βενετσιάνικη νυχτιά, στὸ σιωπηλὸ κανάλι.
Κρύψου, φεγγάρι, σμπίρο μας, καὶ σὺ παράθυρό της
τὴν ἀγκαλιά σου ἄνοιξε· τὴν ἀνεμόσκαλά της
θὲ νὰ μοῦ ρίξ' ἡ Δόννα μου, γιὰ νὰ βρεθῶ σιμά της.
Ἄνοιξε τὸ παράθυρο
καὶ τὴ καρδιά σου Δόννα !

Ἡ Φελίτσια νομίζει πῶς σὰν σ' ὄνειρο ἀκούει τὴ γνώριμη φωνὴ τοῦ ὠμορφομάτη τροβαδούρου, καὶ τὸ γλυκὸ τραγούδι μαγεύει τ' αὐτιά της :

— Κεῖ πάνω στὸ μουράγιο σου, λευκό μου παραθύρι,
ἀκουμπισμένοι καὶ οἱ δυὸ θὲ νὰ γλυκομιλοῦμε.
Θὲ νἆν' τὰ λόγια σὰν φιλιὰ καὶ τὰ φιλιὰ σὰν χάδια.
Κρύψου, φεγγάρι. σμπίρο μας· ἔλα, σκαλίτσα, πέσε.
Ἄνοιξε τὸ παράθυρο
καὶ τὴ καρδιά σου Δόννα !

— Ἐκεῖνος εἶναι !

Λέει ἡ Φελίτσια καὶ ξεσηκώνεται καὶ μένει καθιστὴ στὴ πολυθρόνα.

Τώρα ὅλη ἡ ὕπαρξί της εἶναι αὐτιὰ καὶ μόνον αὐτιά.

Νοιώθει τὰ λόγια τοῦ τραγουδιοῦ σὰν φιλιὰ στ' αὐτιά της.

Καὶ δὲν ἔχει ἄδικο· νά τί ἀκούει :

— Κι' ὅταν θὲ νἄρθῃ ἡ στιγμὴ θὰ σφιχταγκαλιστοῦμε
καὶ τὰ θερμὰ τὰ χείλη μας γλυκὰ θὰ φιλιθοῦνε.
Καὶ ὕστερα σιγὰ σιγὰ θὰ κατεβῶ τὴ σκάλα
κρατῶντας τὴν ἀγάπη μου μέσα στὴν ἀγκαλιά μου.
Ἄνοιξε τὸ παράθυρο
καὶ τὴ καρδιά σου, Δόννα !

Μ' ἕνα τίναγμα ἡ Φελίτσια βρέθηκεν ὀλόρθη στὴ μέση τῆς κάμαρας, ἕτοιμη νὰ ξεσπάσῃ σὲ κάποιον ἀλογάριαστο κίνημα.

Κύτταξε τὸ παράθυρο, καὶ ἡ φωνὴ ξανακούστηκε γαλουφιάρα, πλανεῦτρα :

— Νά τὸ φεγγάρι κρύφτηκε· κανεὶς δὲν μᾶς ἀκούει.
ἔλα γλυκειά μου, ἔλα μου· ἡ γόνδολα προσμένει,
κι' ἁρματωμένο κάτεργο στὰ ξένα θὰ μᾶς φέρῃ,
ἐκεῖ ποῦ μὲ τὸν ἔρωτα μονάχα θὲ νὰ ζοῦμε.
Ἄνοιξε τὸ παράθυρο
καὶ τὴ καρδιά σου Δόννα !
Ὠέ, ὠέ !
Ὠέ, ὠέ !

Καὶ τὸ τραγούδι σβύνει σὲ μιὰ μαγικὴ γλυκάδα, κι' ἡ γόνδολα περνάει ἀνάλαφρη σὰν σ' ὄνειρο στὰ χλωμὰ νερὰ τοῦ καναλιοῦ.

VII

= Καλόγρηα ! Ποῦ εἶσαι ! Ἔλα λοιπόν !
— Τ' εἶναι λατρεία μου, μὲ θέλεις ;
— Ὄχι ἐσένα· ἐκεῖνον !
— Ποιόν ;
— Αὐτὸν ποὺ τραγουδοῦσε !
— «Αὐτόν» ! ; Μὰ εἶν' ἕνα ἐξάμβλωμα, εἶνε διακονιάρης !
— Αὐτόν !
— Τί τὸν θέλεις ;
— Τί σὲ νοιάζει ; Φέρ' τον, ζηλιάρα. φέρ' τον ! Τί στέκεις ; Νὰ λοιπόν !

Καὶ ξεφρενιασμένη ἡ Φελίτσια τρέχει, διαπλατώνει μὲ βία τὸ παράθυρο καὶ φωνάζει :

— Ἔ, σύ, τραγουδιστή. Ναὶ ἐσύ. Στάσου. Μὴ φεύγῃς !

Καὶ γυρίζοντας στὴ ταραγμένη καλόγρηα τῆς κράζῃ διαταχτικά :

— Τρέχα, νὰ μοῦ τὸν φέρῃς. Γρήγορα !

= Μὲ κυβερνημένη πειὰ ἀνυπομονησία. ὡς ποῦ νὰ φέρῃ ἡ καλόγρηα τὸ τραγουδιστή, ἡ Φελίτσια πάει κι' ἀνασκελιάζεται στὴ πολυθρόνα, μὲ τὸ κεφάλι ἀντίκρυ στὴ πόρτα.

Κάνει πῶς κυττάζει τὸ ταβάνι, κι' ἔχει ἀφημένο τὸ ἕνα της πόδι νὰ πέφτῃ ἀπὸ τὸ καναπὲ καὶ νά πατῇ τὸ μαξιλοράκι ὅπου καθόταν πρὶν ἡ καλόγρηα. Ἔτσι ὡς τὸ γόνατο φαίνεται ἡ ὠμορφιὰ ἡ προκλητικὴ τῆς γάμπας της.

= Ἀπὸ τὴ στάσι αὐτὴ ἔδιωξε μὲ μιὰ μεγαλόπρεπη κι' ἀμείλιχτη χειρονομία τὴ καλόγρηα, ἀφοῦ τῆς ἔφερε μέσα τὸ καμπούρη.

Κι' ἔμειναν μόνοι, αὐτὴ φουντωμένη ἀπὸ κρυφοὺς πόθους, κι' ἐκεῖνος δειλιασμένος μπροστά της.

VIII

Οἱ θρύλλοι λένε πῶς ἡ σαστισμάρα κι' ἡ δειλία

τοῦ Γιάκομου, ἔτσι λεγόταν ὁ καμπούρης τραγουδιστής, δὲν εἶχαν αἰτία τ' ὅτι τὸν φώναξαν στὸ παλάτι καὶ τὸν δέχτηκε μὲ τόσην intimité ἡ Δόγισσα.

Τοὖχε τύχει κι' ἄλλοτες νὰ τὸν κράζουν στὰ Παλάτια καὶ νὰ τὸν βάλουνε τεμπελιασμένες κυράδες νὰ τοὺς τραγουδήσῃ, σὰν οἱ ριγκολέττοι τους της ἔκαναν νὰ πλήττουν.

= Θένε λοιπὸν νἰι ποῦνε πῶς ἀπὸ τὸ περασμένο χρόνο, στὴς τελετὲς ποῦ ἔγιναν σὰν ὁ Τζιάνι ἀνακηρύχτηκε Δόγης, ὁ ἀλήτης ὁ Γιάκομος ἔχασε τὸ νοῦ του σὰν εἶδε σ' ὅλη της τὴ δόξα τὴν ὠμορφιὰ τῆς Δόμνα Φιλίτσιας, κι' ὅτι ἀπὸ τότες δὲν ξεκολλάει ἀπὸ τὴ πλατεία τοῦ Παλατιοῦ της..

= Κάθε βράδυ, πρὶν πάει νὰ τὴν ὀνειρευτῇ στὸν ὕπνο του, τῆς κάνει καντάδα καὶ κανεὶς δὲν τὸν πειράζει, γιατὶ εἶνε τόσο σημαδιακὸς, ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ βάλῃ νοῦς ἀνθρώπου, πῶς τραγουδεῖ γι' ἄλλο ἐχτὸς ἀπὸ διακονιά.

Ἕνας χρόνος ὁλόκληρος ἔχει διαβῇ κι' ὁ ζητιάνος τῆς ἀγάπης περνάει τὴς ἡμέρες του, ζηλεύοντας τὰ ζευγαρωμένα περιστέρια τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ κλαίοντας ὅταν κανένας φρουρὸς τὸν ἀποδιώχνει ἀπὸ τὴ πλατεία, τὸ ἐρωτικό του λιμέρι.

Κι' ἀπὸ πάνου ἡ Κυρία, οὔτε ἦταν δυνατὸ νὰ τὸν φανταστῇ πῶς πάσχει γι' αὐτὴν.

Καὶ μόνο κάποτες κάποτες κυράδες τῆς ἀκολουθίας της, σὰν κ' ἐχτὲς στὴ πλατεία, τοὔρριχναν γιὰ ψυχικὸ τὸν ὀβολό τους.

= Μιὰ φορὰ ἡ Φελίτσια τοὔρριξε μὲ τὸ ἴδιο της τὸ χέρι κάτι, καὶ κεῖνο, τώρα τῶχει φυλαχτό, δὲν τὸ ξόδεψε ποτές, ὅσο κι' ἂν πεινοῦσε, κι' ὅταν βρίσκεται μόνος τὸ φιλεῖ, τὸ φιλεῖ.

= Κάποτες ὁ καμπούρης ἔκανε μέρες νὰ φανῇ.

Τότες ἦταν πολὺ ἄρρωστος ἀπὸ ἔρωτα κι' ἀπὸ πόνο.

Κι' ὅταν σύχαζε, ξαναγύριζεν ἐκεῖ, στὴ Πιατσέττα

τοῦ Παλάτζο Ντουκάλε. κ' ἐδιακόνευε, λέγοντας ὁρατόρια γεμάτα ὕμνο καὶ δέησι, καί λιανοτράγουδα ποῦ πλημμυροῦσαν ἀπὸ πόνο καὶ πάθος, κυττῶντας ψιλὰ στὸ παλάτι.

Χτὲς ὅταν ἔτσι ἄξαφνα τὴν εἶδεν ἀπὸ τόσο κοντὰ στὴ πλατεία. καὶ τοῦ μίλησεν αὐτὴ μ' ἐνδιαφέρον καὶ καλωσύνη, ἔχασεν ἀπὸ τὰ χείλη του τὸν εἰρμὸ κάθε ἄριας κ' εἶχε μείνει σὰν χαμένος μπροστά της.

Κι' ὅταν οἱ κυράδες φύγανε, αὐτὸς μὲ πέτρες παραμάκραινε τὰ παιδιὰ ἀπὸ γύρω του, γιὰ νὰ μὴ κοντέψῃ κανένα ἐκεῖ ποὺ στάθηκεν ἐκείνη.

Σὰν ἦρθεν ἡ νύχτα, μέσα στὸ σκοτάδι, πάνου στὸ χῶμα, ἀκριβῶς στὸ μέρος ποὖχε πατήσ' ἡ Φελίτσια ἕνα μπρουμητισμένο καμπούρικο κορμὶ ἐνότιζε τὸ χῶμα μὲ πνιχτὰ λαχταριστὰ δάκρυα, μὲ φλογάτους ἀναστεναγμοὺς μὲ καφτὰ φιλιά.

— Κάποιο περίπουλο σταμάτησε.

Οἱ ἄντρες νόμισαν στὴν ἀρχὴ πῶς ὁ προυμητισμένος θὰ ἦταν κανένας νυχτοσκοτωμένος ἢ κανένας μεθύστακας.

Μὰ σὰν ἔσκυψεν ὁ περιπολάρχης κ' εἶδε ποιὸς ἦταν, τὸν ρώτησε μ' ἄγροικη καλωσύνη:

— Τί κάνεις αὐτοῦ, καμπούρη;

— .....

— Κλαῖς, κακομοίρη; Κανεὶς δὲν σοὔδωκε τίποτα σήμερα;

Ἔ, νά, ἅρπα τοῦτα τὰ ψιλὰ καὶ πές μας σιγὰ σιγὰ ἕνα τραγοῦδι.

— Δὲ μπορῶ νὰ τραγουδήσω. Εἶμαι ἄρρωστος.

— Τότες σοὔδωκα πολλὰ στὰ τζάμπα. Μ' ἂς ἦναι μοῦ τὸ χρωστᾶς τὸ τραγοῦδι.

Νὰ πᾷς τὸ πρωῒ νὰ σὲ δῇ ὁ μπαρμπέρης ὁ Νταρούφαλο. Εἶναι μάνα στὴ μαλάρια, στὴς βεντοῦζες καὶ στὰ ξόρκια.

Περαστικά σου. Καλὴ νύχτα.

— Σ' εὐχαριστῶ. Καλὴ νύχτα.

= Σήμερα, ὡς τ' ἀπομεσήμερο ὁ Γιάκομος δὲν εἶχε φανῇ στὴ Πλατεία.

Κατὰ τ' ἀπόγιωμα φάνηκεν ἐκεῖ νὰ μοιράζεται ἕνα κομμάτι πηττόψωμο καὶ νὰ τὸ τρώῃ μὲ τὰ περιστέρια.

Καὶ τὸ βραδυνό, ἐδῶ καὶ πέντε λεπτά, ξαναγυρίζοντας ν' ἀποκοιμίσῃ τὸν πόνο του στὴς τοτινὲς παράγγες τῆς Σάντα Ἔλενας, τραγούδησε στὴ Δόννα του, «Ν' ἀνοίξῃ τὸ παραθύρι καὶ τὴ καρδιά της».

= Νὰ γιατὶ τώρα, καθὼς λένε οἱ θρύλλοι, μπροστὰ στὴ Δόγισσα ἔτρεμεν ὁ δόλιος χειρότερα κι' ἀπὸ κατηγορούμενος μπροστὰ στὸ Συμβούλιο τῶν Δέκα.

IX

= Ἡ Φελίτσια κύτταξε τὸ τροβαδοῦρο, μὲ μιὰ μακρυὰν ἀκαθόριστη μιατιά.

Ὁ Γιάκομος νόμισε πῶς κατάλαβεν· ἀπὸ τὴ σαστισμίρα του εἶχε ξεχάσει νὰ προσκινήσῃ τὴ Πρώτη Κυρὰ τοῦ τόπου.

Καὶ τὴ προσκίνησε μὲ βία, ὁλόκαρδα. μὲ τὸ κεφάλι στὸ πάτωμα, μπρὸς στὸ μαξιλάρι ποῦ πατοῦσε τὸ πόδι της.

Ὤ, νὰ μποροῦσε νἄμενεν ἐκεῖ ἔτσι γιὰ πάντα!

— Τέλος ἡ Δόγισσα τοῦ μίλησε κι' ὁ τροβαδοῦρος ἀνασηκώθηκε στὸ ἕνα του γόνατο, μὲ κορμὶ μισόσκυφτο, μὲ τ' ὀργανέττο πίσω στὸ πλευρό του, καὶ κρατῶντας στὸ χέρι τὸ καπέλο του μὲ τὸ μαδημένο λοφίο.

Τὴν κύτταξε μὲ μάτια γλυκὰ καὶ ντροπαλά, ρουφῶντας μὲ τ' αὐτιά του τὴ γοητευτικὴ λαλιά της:

— Ἄκουσα τὸ παρακλητικὸ τραγοῦδι σου, κι' ἐλυπήθηκα φτωχὲ τραγουστή.

— Σ' χώρα με, Δέσποινά μου!

— Νὰ σὲ «συχωρέσω»; Γιὰ τί φταίξιμο;

— Γιατὶ σὲ λύπησα μὲ τὸ τραγοῦδι τῆς ψυχῆς μου.

— Ὤ τόση εὐγένεια σ' ἕνα κακομοίρη πάε, πολύ.

Γιατὶ ὅμως τραγουδᾶς παθητικὰ σὰν ἐρωτεμένος τροβαδοῦρος, κι' ὄχι διακονιάρικα σὰν τοὺς συντεχνῖτες σου;

— Μὴ μ' ἐρωτᾶς, Κυρία.

— Πῶς!;

— Εἶναι τὸ μυστικό μου. Τὸ μόνο μου μυστικό.

— Τὸ «μυστικό σου». Καὶ τὸ λὲς ἔτσι σὰν νὰ κρύβῃς κανένα θησαυρό!

Ἔχεις λοιπὸν καὶ σὺ μυστικὰ κι' αἰστήματα; Χά, χά, χά, μ' αὐτὸ εἶν' ἀπίστευτο!

Ὡραῖα. Πές μας λοιπὸν ν' ἀκούσουμε αὐτὸ τὸ σπουδαῖο τὸ μυστικό σου.

— Εἶναι φτωχὸ κι' αὐτὸ σὰν κι' ἐμέ, Λυπήσου το, Κυρία. Ντρέπεται νὰ παρουσιαστῇ μροστά σου.

— Ἀφοῦ δέχτηκα σένα κι' αὐτὸ θέλω νὰ τἀκούσω!

— Δέσποινα!

— . . . . .

— Μὴν ἐπιμένεις!

— Οἱ ἄρχοντες πρέπει νὰ νὰ ξέρουν ὅλα. Χάνουν τὴ δύναμί τους ἅμα οἱ ὑπήκοοί τους ἀρχίζουν νἄχουν «μυστικὰ» ἀπ' αὐτούς.

— Ὦ τέτοιο «μυστικό», δὲ μπορεῖ νἄναι συνωμοσία!

Ὕστερα σοῦ φαίνομαι γιὰ συνωμότης, ἢ γιὰ σκλάβος σου μ' ὅλη του τὴ ψυχή.

— Αὐτὸ τὸ νοιώθω.

— Τί κίνδυνο, ποιὰ ἀξία μπορεῖ νὰ ἔχῃ λοιπὸν γιὰ σὲ τὸ μυστικό μου;

— Καμμία.

— «Καμμία»! Ἄχ, ναί, «καμμία»!

— Καλά. Δὲ μοῦ λές, αὐτὰ τὰ τραγούδια, ποὺ τραγουδᾶς μὲ τόσο πάθος, τὰ αἰστάνεσι;

— Γιὰ νὰ φυτρώνουν μέσα στὸ μυαλό μου καὶ νὰ βρίσκῃς καὶ σὺ πῶς τὰ λέω σὰν «τροβαδοῦρος ἐρωτευμένος».

— Φτωχέ μου!

— Μὲ λυπᾶσαι, Κυρία ;

— Φαντάζομαι τὴ φριγμάρα σου γι' ἀγάπη καὶ σὲ πονάει ἡ ψυχή μου.

= Δακρυσμένος; ὁ Γιάκομος ἐγονάτιε καὶ στὸ ἄλλο του γόνατο, σὰ νὰ λύγιζεν ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ αἰστήματός του, ποῦ ἦταν ἕτοιμο νὰ ξεσπάση τὰ χείλη του σὲ μιὰν ὁμολογία.

Ἡ Φελίτσια ποῦ μὲ τὴ κουβέντα εἶχεν ἀνακαθίσει στὸ καναπέ, κυττάζει θερμὰ τὸ γονατισμένο καμπούρη, καὶ γεμάτη πόθο, π' ἀρχίζει νὰ πέρνη εἰλικρινὰ τὴν ἔκφρασι κάποιου οἴχτου, βάζει τό χέρι της πάνου στὰ πλούσια κατσαρὰ μαλλιά του.

Ἐκεῖνος, μὲ τ' ἀκούμπημα τοῦ χεριοῦ της νοιώθει ἕναν ἴλιγγο καὶ λυγίζει ἀκόμα περισσότερο.

Κι' ἀκούει ἀπὸ τὰ μυρουδάτα χείλη της μιὰ φράσι μεθυστική :

— Καϋμένε ἄνθρωπε ! Κι' ὅμως δὲν εἶσαι κατὰ βάθος ἀντιπαθητικός.

— Μὴ μὲ γελᾶς, Ρήγισσά μου ! Εἶναι κρῖμα ! Ὢ πόσο εἴμαστε δυστυχεῖς οἱ ἄσκημοι στὸ κόσμο !

— Τί θέλεις ; Γύρεψέ μου το ἐλεύτερα.

— Θεέ μ υ ! !

— Λέγε !

Μὰ ὁ Γιάκομος δὲ μπόρεσε νὰ τῆς ἀποκριθῆ παρὰ μὲ μιὰ ματιά, ποῦ ἦταν ὁλόκληρο ρομάντσο.

— Δειλέ ! Ἔ, λοιπόν, νά !

Καὶ γαυριασμένη ἀπὸ τὴ ματιά του ἡ Φελίτσια ἔπιασε μὲ τὰ δυό της χέρια τὸ χοντρὸ κεφάλι του κι' ἐβούλωσε τὰ χείλη του μ' ἕνα μακρορρούφηχτο φιλί.

= Ἡ πόρτα ἔτριξε καὶ κάτι σὰ λυγμός, σὰ γρατσούνισμα, ἀκούστηκεν ὄξου ἀπὸ αὐτήν.

Σφίγγοντας στὰ στήθεια της τὸ ἱδρωμένο κεφάλι τοῦ ξαναμμένου ἐραστή της ἡ Φελίτσια ἔσκουζε :

— Περίμεν' αὐτοῦ σκύλλα ! Αὐτὸς ἀξίζει ὄχι σύ ! Στάσου κεῖ καὶ φύλαγέ μας. Διῶξε τὸν καθένα ποῦ θἀρθῆ!

Καὶ γυρίζοντας στὸ Γιάκομο, ξακολούθησε :

— Πουλί μου ! Θηριάκι μου !
Πέτα τ' ὄργανό σου πέρα.
Ναί.
Καὶ τώρα, ἔλα κοντά μου.
Σφίξε με. Σφίξε με ἀκόμα πειὸ πολύ.
Ἄχ μή, μή !
Τί τέρας ὁποῦ εἶσαι !
Παναγία μου.
Τί ἄντρας ! Τί ἄντρας !
Πεθαίνω.
Ααααχ !

= Ἔμοιαζε τὸ ἐρωτοπάλεμμά τους, μὲ πάλεμμα ἀπὸ μῖσος. Τόσο παθιασμένον ἤτανε.

Τὰ φιλιά τους κόλλαγαν καὶ ξεκόλλαγαν σὰ ξεσκιστὲς δαγκασιές.

Καὶ τὰ ἔπιπλα ὑπόφερναν κ' ἔτριζαν ἀπὸ τὴν ὁρμὴ ποῦ ξεσποῦσε σὰν θύελλα μέσα στὸ αἷμα, σὰ νεροποντὴ ποῦ ὅλα τὰ καταλεῖ.

= Καὶ κεῖ ὄξου ἀπὸ τὴ κλειστὴ θύρα μιὰ πιστὴ μὰ ζηλιάρα ψυχὴ δαγκαγότεν ἀπὸ τὸ κακό της, καὶ δὲν πρόσεχεν ἄλλο παρὰ ν' ἀκούῃ τί ἐγινόταν μέσα, στὸ ὄργιο.

Λὲς καὶ τὴς ἄρεσε νὰ ξύνῃ ἔτσι τὴ πληγή της. Καὶ ὑπόφερε τόσον ὡς ποῦ ἀπόμεινε ξερή.

X

= Ἡ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου τῶν Σοφῶν εἶχε τελειώσει.

Ὁ Δόγης, οἱ Δέκα, οἱ Σαράντα, οἱ Ἱεροεξεταστές, οἱ Γραμματικοί, οἱ Μάρτυρες ἀποσύρονταν σὰν φαντάσματα, καὶ οἱ παλατιανοὶ τραβοῦσαν μέσ' ἀπὸ τὴς καμάρες τὴς ἀτέλειωτες καὶ πολυδαίδαλες, τοὺς ὑποδίκους, τοὺς ἀνεβάζανε καὶ τοὺς περνοῦσαν ἀπὸ τὴ «Ponte dei Sospiri».

Ἡ δίκη τους ἀκόμα δὲν εἶχε τελειώσει.

Χρώσταγαν νὰ σαπίσουν ζωντανοὶ γιὰ κανένα χρόνον ἀκόμα στοὺς τάφους τῶν «Σιδερένιων Φυλα-

κῶν», ὡς ποῦ νὰ ξανιδικαστοῦν. Ἦσαν ὀνειροπαρμένοι νέοι ποῦχαν τὴ μαρτυρικὴ τρέλλα ν' ἀγωνίζωνται γιὰ τὴ λευτεριὰ τῶν σκλάβων καὶ νὰ χτυπᾶνε τὴν ἀμάθεια μὲ τὴν ἐπιστήμη.

Αὐτὸ εἶν' ἔγκλημα καθοσιώσεως γιὰ τὴς κυβερνήσεις καὶ τοὺς παπάδες, ποῦ γιὰ νὰ μποροῦν νὰ τυραννᾶνε τοὺς χρειάζεται ἡ σκλαβιὰ καὶ τὸ σκοτάδι, ποῦ τὸ ἕνα διατηρεῖ τὸ ἄλλο.

Κι' ὅταν ξαναδικαστοῦνε, εἶναι βέβαιο πὼς θὰ καταδικαστοῦνε. Γιατί, ὅπως πάντα, ἡ δίκη θὰ γίνῃ μὲ τὰ στόματα τῶν κατηγορουμένων κλειστὰ καὶ μὲ μάρτυρες κατηγορίας μονάχα.

Καὶ τὸ περισσότερο εἶναι πῶς τὸ Συμβούλιο ἀνάθεσε στὸ «πάνσοφο» Δόγη, νὰ φέρῃ στὴ νέα δίκη ἐπιχειρήματα ἐνάντια στὴς «ἐγκληματικὲς» δοξασίες «τῶν νέων», πῶς ἡ γῆ εἶναι στρογγυλὴ καὶ ὄχι ἴσια καὶ πῶς ὁ οὐρανὸς δὲν εἶναι στερεὸς σὰν τέμπλο ἐκκλησιᾶς. Καὶ βέβαια ὅτι ἐπιχειρήματα φέρῃ ὁ Δόγης αὐτὰ μονάχα θἄχουν πέρασι στὸ σκοτεινὸ ἐκεῖνο Δικαστήριο.

= Ἔτσι ὁ Δόγης, ὁ Πιέντρο Τζιάνι, γυρίζει στὴ Φελίτσιά «του», γεμᾶτος ἐχθρικὴν ὁρμή, γιὰ τοὺς «δαιμονισμένους» αὐτοὺς νέους, ποῦ «ἔννοια σου καὶ θὰ τοὺς συγυρίσῃ στὴ νέα δίκη.»

XI

= Ἔ, ἔ! Τ' εἶν' ἐκεῖ! Φῶς! Φῶς!
Φύλακες, ὑπηρέτες, τρεχᾶτε!

= Ὁ Δόγης σκούνταψε καὶ λίγο ἔλειψε νὰ πέσῃ πάνου στὸ κορμὶ τῆς λιγοθυμισμένης ἀπὸ τὸ κακότης καλόγρηας.

= Ἡ Φιλίτσια μέσα τρόμαζε.

Ἀπόσπρωξε τὸν ἀχόρταγο Γιάκομο, καὶ φτιάχνοντας τὰ μαλλιὰ καὶ τὰ ροῦχα της ἔπιασε νὰ φωνάζῃ:

— Βοήθεια! Βοήθεια!

Ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ ἄνδρα της, κι' ἀμέσως στὴ τα-

ραχή της δὲν ἤξερε τί ἄλλο νὰ κάνῃ ἐχτὸς ἀπὸ τὸ νὰ ζητήσῃ βοήθεια.

— Ὁ Δόγης μπῆκε στὸ γραφεῖο του, μὲ ἀνθρώπους μὲ δαυλιὰ ἀναμμένα καὶ σπαθιὰ γυμνά, καὶ εἶδε τὴ γυναῖκα του στὴν ἀπέναντι γωνιά, κ' ἕνα καμπούρη στὴ μέση τοῦ δωματίου νὰ στέκῃ σὰν ξαλαλιασμένος.

Καὶ ὁ Δούκας, ποὖταν συνηθισμένος πειὰ ἀπὸ τέτοια, κατάλαβε μὲ τὴ πρώτη ματιὰ τί ἔτρεχε.

Μὲ μιὰ παγερὴ ψυχραιμία, ποῦ τρόμαζεν πειότερο κι' ἀπὸ τὸ πειὸ παράφορο θυμό, ρώτησε τὴ Δούκισά του:

— Τὶ τρέχει, Δόννα ; Πῶς βρέθηκε τὸ σκουλῆκι αὐτὸ δῶ μέσα;

— Δέ, δὲ ξέρω !

Κ' ἐπειδὴ ἀκόμα τὰ μαλλιὰ καὶ τὰ ροῦχα της δὲν ἦσαν ταχτοποιημένα καλά, ξανσυλούθησε.

Μ' ἅρπαξεν ἄξαφνα, παλαίψαμε, μοὖκλεισε τὸ στόμα, ἀγκομαχοῦσα, πήγαινα νὰ σκάσω· μόλις μπόρεσα καὶ φώναξα «βοήθεια» κι' ἀμέσως ἔτρεξες καὶ μ' ἔσωσες, ἡρωϊκέ μου ἀφέντη.

— Ἕνας κλέφτης ! Ἕνας δολοφόνος !

Πιάστε τον. Κρατᾶτε τον καλά.

Ποιὸς εἶσαι ; Πῶς βρέθηκες δῶ μέσα ;

— ...Ξεκάνετέ με γρήγορα.

Μὴ μὲ ῥωτᾶτε.

Ναί. Εἶμαι ὁ ζήτουλας τῆς Πλατείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου.

Μὲ ξέρουν ὅλοι τοῦτο δῶ οἱ ἄνθρωποί σου.

Μέρα μὲ τὴν ἡμέρα ἡ διακονιὰ μοὔδινε καὶ λιγότερα.

Πεινασμένος χώθηκα μέσα στὸ παλάτι σας.

Κανεὶς δὲν ἔδωκε προσοχὴ σ' ἕνα τόσο γνώριμο κι' ἀκίντυνο «σκουλήκι».

Ἤθελα νὰ βρῶ νὰ κλέψω.

Ἔφτασα δῶ.

Ἡ Δόγισσα τρόμαξε.

Ναί ἐτρόμαξε.

Ἔκαμε νὰ φωνάξῃ.

Ἤμουν χαμένος.

Τὴν κράτησα νὰ τῆς ἐξηγήσω, τί καὶ πῶς. Ἴσως μὲ λυποῦταν καὶ μ' ἄφινε νὰ φύγω, δίνοντάς μου καὶ χαρτζηλίκι.

Μὰ ὅσο πάσχιζα νὰ τὴ κρατήσω, νὰ μὴ φωνάξῃ, καὶ τῆς ἔλεγα «μπῆκα, νὰ κλέψω· πεινάω λυπήσουμε, στάσου!», τόσο καὶ τρόμαζε.

Παλέψαμε.

Ναί, τὴν ἔσφιγγα στὴ ἀγκαλιά μου.

Θεέ μου! Ναί, νὰ μὴ φωνάξῃ

Μπήκατε σεῖς καὶ μᾶς πιάσατε.

Καὶ μὲ πιάσατε θέλω νὰ πῶ.

Αὐτὸ εἶν' ὅλο.

Ἐγὼ φταίω, ἐγώ.

Ἡ Δέσποινα εἶν' ἀθῶα.

Ἐμὲ σκοτώσετε, ἐμέ.

Ἐγὼ εἶμαι ὁ κλέφτης.

— Κλέφτης τοῦ χειροτέρου εἴδους!....

— .....

= Οἱ γυναῖκες, ποὖχαν περιγυρίσει τὴ Δόγισα, κύτταζαν μὲ συμπόνια τὸν «κλέφτη τοῦ χειροτέρου εἴδους» ποῦ μὲ τόσην αὐτοθυσία προφύλαγε τὴ κυρά του.

Κι' αὐτὴ τὸν κύτταζεν ἔτσι ποῦ τὸν ἰκανοποιοῦσε γιὰ τὴν αὐταπάρνησί του.

= Οἱ παλατιανοὶ δοῦλοι, τὸν ἔδεσαν τόσο σφιχτὰ ποῦ πετάχτηκε τὸ στῆθι του ἔξω καὶ τὰ κόκκαλά του τρίξανε.

Κι' ὅσο τὸν ἔδεναν οἱ προστυχόψυχοι ὑπηρέτες τόσο καὶ τὸν χτυποῦσαν μὲ τὴ παλικαροσύνη τοῦ δειλοῦ ποῦ κρατεῖ κάποιον δεμένο, καὶ τὸν βρίζαν γιὰ νὰ φαίνωνται ἀφοσιωμένοι στὸν ἀφεντικό τους ποῦ οὔρλιαζε.

— Τὸ Δήμιο! Τὸ Δήμιο!

Φέρ'τε ἀμέσως τὸ Δήμιο !

Νὰ τοῦ τσακίσῃ τὰ κόκκαλα ἐδῶ μπροστά στὴ Δέσποινά μας, ποῦ τόλμησε νὰ βάλῃ χέρι ἐπάνω της !

= Ἕνα πάγωμα φρίκης βασίλεψε· καὶ κάποιος βγῆκε νὰ τὸν φέρῃ.

= Ἡ καλόγρηα μπῆκε σκυφτὴ καὶ κόντεψε συντριμμένη τὴ κυρία της. Αὐτὴ τὴν κύτταξε καὶ τῆς σφύριξε σιγά :

— Ἰούδα !

— Νἄξερες ! Λιποθύμισα ἀπὸ τὸ πόνομου. Δὲν τὸν κατάλαβα πῶς ἦρθε.

— Δὲν θὰ μ' ἔχῃς πειὰ ποτέ !

— Ὦ !

= Γιατί κλαῖς καλόγρηα ;

— Δόγη μου «κλαίω» .... λυπᾶμαι τὸν ἄνθρωπο ποῦ θὰ πεθάνῃ.

— Λυπᾶσαι αὐτὸν ποῦ θὰ σὲ χτύπησε καὶ θὰ σ' ἔρριξε κάτου ξερή ! ;

— Ἔ ; Ἄ, ναί ! Μὰ «καὶ ὅστις σὲ ραπίσει ἐπὶ τὴν μίαν παρειάν ....» Δὲν μπορῶ νὰ μὴ συγχωρῶ, καὶ νὰ μὴ πονῶ τὸ πόνο.

— Ἁγία γυναῖκα !

Σοῦ πρέπει νὰ μείνῃς μὲ τὴ Δόγισσα καὶ νὰ προσευχηθῇς σὰν θὰ τὸν βασανίζουν. Οἱ ἄλλες οἱ γυναῖκες νὰ φύγουν !

XII

= Ἐκείνη τὴ συνεφιασμένη νύχτα ὁ Ἀνσέλμος ὁ Δήμιος ἤτανε πολὺ κακόκεφος.

Μὲ φρύδια σμιχτά, μὲ μάτια πεινασμένου λιονταριοῦ, μὲ μοῦτρα κατεβασμένα, μὲ τὴ φριχτὴ παρασαρκίδα τοῦ πηγουνιοῦ του νὰ τρέμῃ νευρικά, ἔστεκε δίπλα στὸν ἀκίνητο τροχό.

Ἄκουῦς ἐκεῖ νὰ μὴ τοῦ στείλουν σήμερα κεῖνα τὰ παληοτόμαρα τῶν νέων ἀλχημιστῶν, ἀλλὰ ν' ἀναβάλουν τὴ δίκη !

Καὶ ἡ σπηλιὰ τοῦ Δημίου, ὁ θάλαμος τῶν βασάνων, γέμιζεν ἀπὸ τὶς διαβολικές του βλαστήμιες.

= Τὸ τζάκι, ποῦ ἄναβαν γιὰ νὰ πυρώνουν τὰ βασανιστικὰ σίδερα, ἔδινε τρεμιστὰ φλογερὲς κοκινολαμπὲς στὸ μουντὸ δῶμα, ποῦ βρίσκονταν βαθειὰ στὴ γῆ, στὰ τάρταρα τῆς κόλασις.

Κι' ὅμως οἱ Ἱεροεξεταστὲς τὤλεγαν ἐπίγειο Purgatorio. Ἡ ἐγκληματικιά τους, ἡ θεομπαίχτησα «δικαιοσύνη» καὶ ξετσιπωσιὰ ὅλα μποροῦσε νὰ τὰ λέῃ καὶ νὰ τὰ κάνῃ ὅπως ἤθελε.

= Μὲ τὸ μαῦρο του μαγιὸ ὁ Δήμιος μοιάζει σὰ δαίμονας, καὶ κυττάζει ὀρνιακὰ τὸν ἠλίθιο βοηθό του ποῦ καθαρίζει τά σύνεργα.

Ὁ καρφωμένος στὸ τοῖχο λύχνος τσιτσιρίζει ἀνασπιθιριστά, καὶ στὴς σπιθολαμπές του φαντάζουν ἀπὸ παντοῦ ἀνατριχιαστικὰ τὰ μηχανήματα τῶν βασάνων.

Τροχοί, ἀμόνια ἀνθρώπων, μηχανές, ποὔξεναν σὰν μαλλιὰ ζωντανὲς σάρκες, στρέβλες, στεφάνια καὶ ζῶνες καρφιδωτές, σιδερένια καλούπια σὰν ἀγάλματα ποῦ κλείνανε μέσα τους τοὺς καταδίκους καὶ τοὺς ψέναν λίγο λίγο ζωντανούς, ξεφτίδια γιὰ χώσιμο ἀνάμεσα στὰ νύχια, τανάλιες ποῦ ξεσποῦσαν γλῶσσες, μάσκες ποῦ στράβωναν καταδίκους, ὅλος ὁ ἀνθρώπινος σαδισμὸς ἦταν ἐκεῖ συστηματοποιημένος σὲ ὄργανα «δικαιοσύνης».

Καὶ κεῖ ἀπάνου στὸ τοῖχο Ἕνας Ἐσταυρωμένος καὶ ἀπὸ κάτου του ὁ Θυρεὸς τῆς Βενετίας, μὲ τὸ ἰμπεριαλιστικὸ φτερωτὸ λιοντάρι.

Ἔτσι ὅτι γίνονταν ἐκεῖ μέσα, τὤριχναν στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ποῦ τὸν σταύρωσαν παπάδες γιὰ τὰ συμφέροντά τους καὶ στὴν ἰδέα τῆς Πατρίδας, ποῦ δημιούργησαν ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ματαιοδοξία τῶν ἰσχυρῶν.

= Ἡ πνιγηρὴ μυρουδιὰ τοῦ αἱματοσαπισμένου χώματος, καὶ ὁ βραχνᾶς τόσων θυμάτων τὸν πνίγει τὸ Δήμιο.

Μοιάζει μὲ ἀλκολικὸ μέσα σὲ ταβέρνα, ποῦ δὲν

τοῦ δίνουν κρασί, ἐνῷ ἡ μυρουδιά του τὸν ἐρεθίζει.

Σήμερα δὲν ἔχει «δουλειά».

Τί τὴς θένε τὴς δίκες, ἀφοῦ ἔτσι κι' ἀλλοιῶς σ' αὐτὸν στέλνουν στὸ τέλος τοὺς κατηγορουμένους.

Κι' ἀπὸ τὴ μανία του, χτυπάει δίχως λόγο τὸ βοηθό του.

= Ἡ Γέφυρα τῶν Στεναγμῶν σὰν ἀπὸ συνήθεια τρίζει στοιχειωτικὰ ὅταν περνᾶν ἀπὸ πάνου της συνοδίες.

Ἔτσι ἔτριζε πάλι καθὼς τὴν ἐδιάβαινεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ Δόγη μὲ τὸ μπουλούκι του.

= Βρῆκαν τὸ Δήμιο στὴ ζοφερὴ σπηλιά του, νὰ βυζαίνῃ τὸ δάχτυλό του, ποὖταν ματωμένο ἀπὸ τὰ χτυπήματα ποὖχε δώσει στὸ βοηθό του, ποῦ φαίνονταν σὰν εὐχαριστημένος γιὰ τὴς χτυπιὲς ποὺ ἔφαγε.

= Καὶ ὁ σταλμένος ἀπὸ τὸ Δόγη, μίλησε στὸ Δήμιο :

— Ἔ, Κοράκι· σὲ θέλει ὁ Δόγης στὸ Παλάτι, νὰ τσακίσῃς τὰ κόκκαλα κάποιου κλέφτη ποῦ πιάσαμε.

— Bravissimo! Ἤρθατε πάνου στὴν ὥρα ποὔκανα «κρὰ» γιὰ δουλειά.

Θὰ σᾶς τὸν κάνω κιμᾶ!

Μὰ γιατὶ δὲν τὸν φέρατ' ἐδῶ ;

— Ὄχι· ἔτσι διάταξεν ὁ Ντοῦτσε.

— Va bene· ἔ, Μπέστια, δός μου δυὸ περοῦνες, μιὰ σφύρα, μιὰ μαχαίρα, κανένα τσιγγέλι, ἕνα καρούλι κ' ἕνα κερωμένο σκοινί. Ἄ, φέρε μου καὶ κάνα-δυὸ καρφιά.

Καὶ κύτταξε ἂν ἔρθη πρὶν γυρίσω κεῖνος ὁ μάγος, ποῦ μοῦ ζήτησ' ἕνα ψοφήμι γιὰ τὴς μαγείες του, τοῦ δίνεις τὸ κορμὶ τοῦ Μορέντο.

Μὰ δὲν θὰ τὸ πάρῃ, ἂν δὲν σοῦ δώσῃ ὅσα εἴπαμε!

— Καλά. Καλά.

= Ἦταν ἐννηὰ ἡ ὥρα νύχτα.

Ἡ Σιδερένιες Πόρτες γιὰ κανένα λόγο δὲν θἄνοιγαν ὡς τὸ πρωΐ.

Γιὰ τοῦτο ὁ Δήμιος πῆρε τὸ σῆμα του κ' ἐβγῆκεν ἀπὸ πίσω, στοὺς Στρατῶνες.

Ἄπλωσε τὸ σινιάλο του, τὴ κόκκινη σημαία μὲ τὴ μαύρη νεκροκεφαλή, κάτου ἀπὸ τὸ θαμπὸ φανάρι τῆς πλώρης τῆς γόνδολας, ποῦ τοὺς πῆρε.

Καὶ τράβηξαν κατὰ τὴ Φορμότα, κι' ἀπὸ κεῖ κατὰ τὸ κανάλι τῆς Γέφυρας τῶν Στεναγμῶν.

Τὴ μανοῦβραν αὐτὴ τὴν ἔκαναν, γιὰ νὰ μὴ τὸ διάβα τους δόσῃ ἀφορμὴ γιὰ λόγια κι' ἀνήσυχες διαδόσεις, στὸ κόσμο, ποῦ ἦταν ἀκόμη στὴς προκυμαῖες.

= Μιὰ γόνδολα μὲ βεγγαλικά, ποῦ σιργιάνιζε μιὰ παρέα κιθαριστὲς καὶ τραγουδιστάδες, ἐκεῖ κοντὰ στὸ San Giorgio dei Greci ἐσώπασε τὴ καντάδα της.

Ὅλο τὸ κέφι ἐνεκρώθηκεν· ὁ ρόδινος ἔρως τρόμαξε μπρὸς στὴ πομπὴ ποῦ περνοῦσε.

Διάβαινεν ὁ Δήμιος.

= Ἕνας κοντοτιέρε, ποῦ πήγαινε γιὰ συνωμοσία, γύρισε μὲ φρίκη πίσω.

Κακὸς οἰωνός!

Εἶδε τὸ Δήμιο.

= Πειὸ πέρα, κοντὰ στὴ Φορμότα, ἡ ἀπαίσια συνοδεία προχώραγε μέσα στὴ βουβαμένη νύχτα.

Τὰ παράθυρα, ὅσα ἦσαν ἀνοιχτά, κλεῖναν σὰν νὰ τὰ χτυποῦσεν ὁ βορριᾶς.

Καὶ πίσω ἀπὸ τὴς ξυλένιες γράνες τους, μὲ συγκρυάσματα τρόμου γυναῖκες, ἄντρες, παιδιά, θωροῦσαν τὸ πορθμεῖο τοῦ Χάρωνα ποῦ διάβαινε.

Ὁ Δήμιος ἐπερνοῦσε.

= Πίσω ἀπὸ τὸν Ἅγιο Μάρκο ἡ μαύρη γόνδολα διασταυρώθηκε μὲ μιὰν ἄλλη, ποῦ γύριζε στὸ τσίρκολο μιὰ κομπανία θεατρίνους, ποὖχαν πάει καὶ διασκέδασαν τοὺς ἄρχοντες κάποιου παλατιοῦ.

Οἱ δυὸ γονδολιέροι σήκωσαν τὰ κοντάρια τους σ' ἀμίλητο χαιρετισμό.

Ἕνας καμπούρης, ἀστεῖος, ἔκρυψε μὲ φρίκη τὸ πρόσωπό του.

Ὁ Δήμιος ἦταν μπροστά του.

= Καὶ σὰν πέρασαν μακρυὰ εἶπεν ὁ ἀστεῖος στοὺς συντρόφους του :

— Onorate. Νὰ ἡ ζωὴ στὸ κανάλι τῆς κοινωνίας : Παληάτσοι καὶ Δήμιοι !

= Τέλος μπρὸς στὸ «Γραμματοκιβώτιο τῆς Δικαιοσύνης», τὸ ἀνοιχτὸ στόμα τοῦ Λιονταριοῦ, κάποιος σμπίρος ἔρριχνε τὸ θανατικὸ φάκελό του.

Μὲ τὴ τρομάρα τοῦ ἔνοχου—συκοφάντη γύρισε κ' εἶδε μὴ τὸν βλέπουν.

Ἡ κόκκινη σημαία μὲ τὴ μαύρη νεκροκεφαλή, ἔφτανε γρήγορη καὶ φοβερὴ πίσω του.

Τὸ χέρι του ξεράθηκε στὸ στόμα τοῦ Λιονταριοῦ, σὰν αὐτὸ νὰ τοῦ τῶχε δαγκαμένο.

Εἶδε τὸ Δήμιο.

XIV

= Στὸ Γραφεῖο τοῦ Δόγη, πάνου στὸ Τραπέζι του δυὸ πολυκέρια ἀνάβουνε τρεμιστά, σὰν συγκινημένα.

Ὁ Τζιάνι στέκει μπροστὰ στὸ γραφεῖο του.

Ἡ Φελίτσια μὲ τὸ ἕνα της χέρι πάνου στοὺς ὤμους τῆς καλόγρηας, ποὖχε περάσει τὸ δικό της καὶ στήριξε τὴ πλάτη τῆς κυρᾶς της, ἔμοιαζε σὰν νἄχε σηκωθῇ ἀπὸ ἀρρώστεια.

Οἱ θωρακοφόροι ὁπλῖτες, κι' οἱ ὀφφικιάλοι ἔστεκαν ἀγαλματένια, ἔχοντας ἁπλωμένο μπρὸς στὰ πόδια τους τὸν δεμένο χεροπόδαρα Γιάκομο.

Κι' αὐτὸς μὲ τὰ μάτια ἔδινε κουράγιο στὴ Δόγισα.

Οὔτε ἄχνα δὲν ἔβγαινεν ἀπὸ κανένα στόμα.

= Ἄξαφνα ἀπὸ τὸ διάδρομον ἀκούστηκε μιὰ κραυγὴ ἀγγελίας καὶ φρίκης μαζή :

— Ὁ Δήμιος !

Ἔρχετ' ὁ Δήμιος !

= Ἕν' ἀνατρίχιασμα κυκλοφόρησεν ἀπὸ κορμὶ σὲ κορμί, τὰ φῶτα τρεμίσανε περισσότερο, κ' ἡ πόρτα

διαπλατύθηκεν σὰν ἀπὸ μοναχήτης.

Ἡ τρομερὴ φυσιογνωμία μὲ τὸ δίκωχο μαῦρο σκοῦφο, ἐφάνηκε στὸ πλαίσιο τῆς θύρας, κρατῶντας στὰ χέρια της ἕνα βρόχο καὶ μιὰ σφύρα.

Καὶ πίσω της γεμίζει τὸ διάδρομο ἡ ἀκολουθία, μὲ τ' ἄλλα σύνεργα τοῦ μαρτυρίου.

XV

= Θέλω αὐτὸ τὸ λεπρόκορμο, ποῦρθε δῶ μέσα νὰ βάλῃ χέρι στὰ πολυτιμότερα πράμματά μου, νὰ τὸ τσακίσης καθὼς ἀμύγδαλο.

Μὰ ἔτσι ποῦ νὰ ζῇ ὡς τὸ τέλος τῆς τιμωρίας του.

Καὶ ὕστερα νὰ τὸ κρεμάσης σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ παρίθυρο, γιὰ παράδειγμα.

Avanti.

= Ὁ Δήμιος χαιρετάει ὑψώνοντας λοξὰ μπροστά του τὴ σφύρα καὶ φέρνοντας στὸ στῆθος του τ' ἀριστερό του χέρι μὲ τὸ βρόχο.

Ὕστερα κατεβάζοντάς τα προχωρεῖ στὸ μπρουμητισμένο ἀπὸ κάποιο τρεμόριασμα ὄχι τόσο φόβου ὅσο φρίκης, θύμα.

. . . . . .

= Φτάνει ἀπὸ πάνου του, τὸ θωρεῖ, χαμογελάει καὶ περνᾶ τὸ ἕνα του πόδι, ἔτσι ποὺ ὁ καμπούρης νᾶναι κάτου ἀπὸ τὰ σκέλια του.

Ἀφίνει δεξιὰ ζερβιὰ νὰ πέσουνε τὰ σύνεργά του καὶ σκύβει νὰ γυρίσῃ τὸν κατάδικον ἀνάσκελα.

Τῶν δαδιῶν οἱ λάμψες τρέμουνε στὰ χέρια τῶν στρατιωτῶν.

Ὅλοι κυττάζουν μὲ περίεργην ἀγωνία.

Ὁ Δήμιος καργάρει.

Καὶ ἔπειτ' ἀπὸ κάποιαν ἀκίνητη καὶ βουβὴν ἀντίστασι τὸ δεμένο κορμί, γυρίζεται ἀνάσκελα κάτου ἀπὸ τ' ἀτσαλένια χέρια τοῦ Δημίου.

— Μά' ὦ Θεέ!! Δὲν εἶναι δυνατόν!! Αὐτός!! Γιάκομε!! Ἐσύ!! Ἐσύ!!

— Πατέρα !!

. . . . . .

= Ὁ Δήμιος ξετινάζεται πίσω, σὰν νὰ τοῦ φεύγουν τὰ μυαλά.

Ὁ πεσμένος Γιάκομος πασχίζει νὰ σταθῇ γονατιστὸς στὰ δεμένα πόδια του. Ὁ πατέρας του, γονατίζει τώρα, κι' αὐτὸς τὸν μισοσηκώνει, τοῦ στηρίζει τὴ ράχη στὸ λυγισμένο του πόδι, τὸν ἀγκαλιάζει καὶ τοῦ μιλεῖ.

Μιλοῦν σπασμωδικὰ σὲ κάτι ἑλληνικὰ τοῦ τόπου τους, ἐνῷ τοὺς περιγυρίζουν οἱ στρατιῶτες ἀμίλητοι.

Οἱ γυναῖκες ἔκαναν τὸ σταυρό τους καὶ ὁ Δούκας ἀμίλητος ἀπὸ τὴ θέσι του διάταξε :

— Χωρῖστε τους !

= Καὶ τοὺς χώρισαν.

= Καὶ ὁ Δούκας μὲ φωνὴ ψυχρὴ σὰ Δημίου, μίλησε στὸ πατέρα τοῦ κατάδικου :

— Ἄκουσε, Δήμιε. Τὸν εἶπες παιδί σου. Μοῦ εἶναι ἀδιάφορο. Ὄχι· τόσο τὸ καλλίτερο !

Σοῦ πρέπει νὰ τιμωρηθῇς καὶ σύ, μὲ τὸ νὰ βασανίσῃς ὁ ἴδιος τὸ παιδί σου, ἀφοῦ μοῦ ἔφερες στὸ κόσμο τέτοιο τέρας.

Μπρὸς ἄρχισε !

Κάμε του ὅτι σὲ διάταξα ! !

— Γαληνότατε· τί μοῦ γυρεύεις !

Μὴ θέλῃς νὰ γενῇ ὁ πατέρας δήμιος τοῦ γιοῦ του.

Μή ! Δὲν τ' ἀνέχεται ὁ Θεός !

— Προστάζω !

— Ἄκου : Μὲ βλέπεις γονατίζω.

Πέφτω, σέρνομαι στὰ πόδια σου· καὶ κλαίω ἐγώ, ποῦ γέλαγα στὸ κλάμα.

Πονῶ ἐγὼ ποῦ χαιρόμουνα στὸ πόνο.

Μὴ μ' ἀποσπρώχνῃς.

Ὁ ἀτσαλόκαρδος ὁ Δήμιος εἶναι τώρα ἕνας γονηὸς ποῦ πάσχει.

Κλώτσα με, μὰ ἄκου :
Δὲν ξέρω τί ἔκαμε, δέν ξέρω τίποτα.
Μὰ σ' χώρα τον· ἕνας πατέρας κλαίει.
— Χά, χά, χά !
— Μὴ κοροϊδεύῃς τὰ δάκρυα. Βλέπεις ποῦ κατάντησα ἐγὼ ποῦ τὰ γελοῦσα.
Σ' χώρα τον καὶ θὰ σοῦ εἶμαι σκλάβος, σκλάβος σου παντοτεινός.
Δὲν ξέρω, δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ ὅτι νοιώθω !
Ἄρχισε !
— Ἀφοῦ σ' ἔκανεν ἡ μοῖρα τόσο καλότυχο, ποῦ νὰ μὴ νοιώθῃς τὸ σπαραγμὸ τοῦ γονηοῦ, ἀφοῦ δὲ συχωρνᾶς, ἀφοῦ ζητᾶς αἷμα, μόνον αἷμα, νά, πάρε τὸ δικό μου : Διάταξε ἐμὲ νὰ βασανίσουν !
— Ὄχι. Αὐτὸν ἐσύ.
—Τὸν εἶχα καὶ τὸν ἔχασα στοῦ πολέμου τὴ φορτούνα.
Τὸν ἔκλαια γιὰ σκοτωμένο.
Τώρα τὸν βρίσκω, καὶ ζητᾶς ἐγὼ νὰ τὸν σκοτώσω !;
— . . . .
— Ἄκου. Θέλεις νὰ δῇς κάτι πρωτόφανο στὸ κόσμο ὡς τώρα.
Θέλεις ἀντὶ γιὰ τὸ παιδί μου νὰ βασανίσω μονάχος μου, ἐγώ, ὁ ἴδιος τὸ κορμὶ τὸ δικό μου ;
Αὐτὸ δὲν σὲ ἱκανοποιεῖ ;
Κι' αὐτὸς εἶν' αἷμα μου· τὸ ἴδιο αἷμα θὰ χυθῇ !
— Φέρτε μου ἕνα δαυλί, νὰ τοῦ κάψω τὰ χέρια ποὺ μὲ πιάνουν.
— Μὲ τὸ πόνο δὲν μὲ νικᾶς. Τὸν ἔχω πειὰ χορτάσει.
Λυπήσου μονάχ' ἂν ἦσαι χριστιανός, ἂν ἦσαι ἄνθρωπος, τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου !
— Ἄχ ! Μή, πατέρα ! Μή !
Ἔλα λοιπὸν βάλε μπροστὰ σ' ἐμένα !
Δόγη, μὴ τοῦ καῖς τὰ χέρια !
Πατέρα, ἂν σὲ βασανίσῃ καὶ σέ, καὶ μὲ θὰ βασανίσῃ χειρότερα ὕστερα. Ἔτσι μάταια θὰ πᾶς.

Ἔπειτα ὁ πόνος ἀπὸ τὰ χέρια σου θὰ μοῦ ἦναι πειὸ εὐκολοβάσταχτος.

Ἀρχίνα!

Στάσου, Ἄρχοντα, μὴ τοῦ τσουρουφλᾶς τὴ παρασαρκίδα ποῦ τ' ἄφισε τοῦ πολέμου ἡ πληγή!

= Καὶ στὰ ἰδιωματικὰ ἑλληνικὰ τοῦ τόπου τους ὁ Γιάκομος ἔκραξε στὸ πατέρα του:

— Κύρη, μεῖνε σὺ ξοπίσω μου, νὰ πάρῃς τὸ αἷμα πίσω.

— Μὰ νὰ βάλω χέρι πάνου σου; Τρελλάθηκες!; Τί λές!;

— Καὶ τώρα μὴ δὲ βασανίζουμαι ἀκόμα πειὸ ἀβάσταχτα, βλέποντας νὰ σὲ τυρανᾶνε ἔτσι μάταια καὶ φριχτά;

Κύττα νὰ ζήσῃς· τότες θὰ ἡσυχάσ' ἡ ψυχή μου, ἂν πλερώσῃς ὅτι μᾶς κάνουν.

— .....

— Σταμάτα, Δούκα, μὴν τὸν καῖς καὶ θὰ μοῦ κάνῃ τὸ Δήμιο.

— Ἔ;

— .....

— Χά, χά, γελοῖε, τὸν νικᾶς τὸν πόνον ἔ;

— Κύρη, μὴ τὸν κυττᾶς μὲ μισὸ καὶ θολωμένο μάτι. Βάσταχ' τα ὅλα.

Στοχάσου τὴ παραγγολὴ ποὺ σ' ἀφίνει ἡ μωροζώντανη ψυχή μου.

— Τί λὲν αὐτὰ στὴ γλῶσσα τους;

— Λέω, ἀφέντη: Κύρη, πατέρα μου δηλαδή, ἀρχίνα νὰ τελειώσουμε καὶ δὲν ἀντέχω ἄλλο.

— Ἐμπρὸς καὶ χωρὶς βία.

= Ὁ Δήμιος δαγκάνεται σὰν ὀχηὰ ποῦ θέλει ν'αὐτοχτονήσῃ καὶ σφυρίζει:

— Μὰ καὶ τὸ αἷμα πίσω!

= Μὲ νέο χωρὶς ἐλπίδα παρακαλεμὸ συνεχίζει:

— Ἄρχοντα, στοχάσου, τί κρῖμα πέρνεις στὸ λαιμό σου!

— Πάλι τὰ ἴδια θἄχουμε ! ;
Μπρὸς γιατὶ σοῦ χύνω μὲ τὸ δαυλὶ τὰ μάτια.
— Κουράγιο, πατέρα, κουράγιο !
— Κράκ !
— Μμμμ !
— Παιδί μου ! Παιδί μου !
— Δέν, δὲν πονῶ. Δὲν πονῶ.
— Τί !; Πέταξες τὴ σφύρα !; Πιάσ' την εἰ δὲ μή!!
— Πατέρα, μὴν ἀφίνῃς καὶ μοῦ κρυώνουν οἱ πληγές.
Πατέρα θὰ σὲ στραβώσουν.
Πατέρα, θὰ πονάω πειὸ πολὺ ἂν μοῦ κρυώσουν !
Πατέρα, πάρε τὴ σφύρα καὶ τὸ αἷμα πίσω !
— Βάρα γρήγορα !
— (Κράκ ! Κράκ !)
Παιδί μου, Θεοί, Διαβόλοι !
(Κράκ ! Κράκ !)
Ἀρχόντοι, τέρατα !
(Κράκ ! Κράκ !)
— Μμ. Μμ.
— Ἔ, χέ, χέ· πᾶμε ὡραῖα τώρα.
— Ἡ Δόννα λυποθύμησε !
— Κράκ, κράκ, κράκ . . . .
— Μὴ στὸ κεφάλι καὶ τελειώσει γρήγορα !
Τί χλωμιάζεις σύ, ἱππότη τῆς φακῆς ;
— Κράκ. Κράκ. Κράκ. Κράκ.
— Ὤωωωχ !
— Παιδί μου !
— Πατέρα.
— Σ' χώρα με !
— Σφυροκόπα, νὰ τελειώνουμε !
— Κράκ, κράκ.
— Τί σταματᾶς ; Τί τὸν φιλᾶς ;
— Ἀντίο, πατέρα.
— Παιδί μου ! Παιδί μου !
= Ὁ Δήμιος πασαλείβει τὸ πρόσωπό του μὲ αἵ-

ματια καθὼς φιλεῖ τὰ συντριμμένα χείλη τοῦ γυιοῦ του.

Τὸ νευρικὸ τίκ τοῦ προσώπου παίζει δαιμονισμένα· τὰ μάτια του ἔχουν στοτεινιάσει· καὶ ἡ παρασαρκίδα τοῦ πηγουνιοῦ του τρέμει σὰν χοντρὴ σταλαματιὰ πηχτοῦ αἱμάτου ποῦ πρόκειται νὰ πέσῃ.

Δὲν εἶναι πειὰ τὴ στιγμὴ ἐκείνη στὰ λογικά του.

Τὸ σφυρὶ λὲς κ' ἔχει γίνει ἕνα, ἔχει κολλήσει ἀξέσπατα, μὲ τὸ χέρι του.

Μὰ τώρα δὲ μοιάζει μὲ ὄργανο βασάνου, ἀλλὰ μὲ ὅπλο ἐκδίκησις.

— Ἐμπρός, κρέμασε τώρα, Δήμιε, τὸ γυό σου.

— Μμμμμ...

— Τί μουγκρίζεις, σὰν ταῦρος ποῦ τὸν σφάζουν δεμένο ; Μπρός !

. . . . . .

— Φέρ'τε ἀνθόνερο, κι' ἀπὸ δῶ. Ὁ Δήμιος ἔπεσε κάτου ξερός.

— Δήμιος τῆς δεκάρας ! Φτιάχ'τε σεῖς τὴ κρεμάλα. Γρήγορα !

Καὶ χτυπᾶτε πατέρα καὶ γυὸ ὡς ὅτου νὰ συνέρθουν !

= Μέσα στὴ ταρταρικὴ σύγχισι, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἀκούονταν οἱ βροντιὲς ποὺ συνέφερναν τὸ μαρτυρικὸ Δήμιο καὶ τὸ μισοτσακισμένο παιδί του, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη κάτι τρεμάμενα χέρια περνοῦοαν τὸ σκοινὶ τῆς κρεμάλας στὸ παραθύρι.

Ἡ Φελίτσια ἦταν σὰν ἀπὸ κερὶ ποῦ ἔλυωνε μπρὸς σὲ τρομερὴ φλόγα. Ἡ καλόγρηα ἐφαίνοταν πειὸ μαύρη μέσα στὸ ῥάσο της.

Ὁ Δόγης ἔμοιαζε μὲ ἀρχιδήμιος.

Καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι μὲ παραγυούς του.

Τὰ δαυλιὰ εἶχαν σβύσει. Τὸ τζάκι ἦταν σβυστό. Ὄξου ἦταν σκοτεινά. Καὶ τὰ ἐφτάκερα μέσα στὴν τρικυμία τῶν κινημάτων καὶ τὰ ῥεύματα τῶν ἀναστεναγμῶν εἶχαν σβυστῇ.

Μόνο ἑνὸς κεριοῦ ἀκόμα, ἐπήδαγε σὰν τρομαγμένη

ἡ λάμψι, λὲς κ' ἤθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ κεῖ μέσα. Νὰ μὴ φέγγῃ·

Καὶ ὅμως ἐτρεμόφεγγεν ἔτσι ποὺ μὲ τὴς τρεμολαμπές της, ἔκανε τὴς σκιὲς νὰ σαλεύουν, τὰ πρόσωπα πειὸ κακοῦργα, καὶ τὸ περιβάλλον τὸ γέμιζε μὲ μιὰ θολόφωτη σκοτεινιά, γεμάτη τρέλλα καὶ ὑπερτραγωδία.

= Ὁ Ἀνσέλμος ὁ Δήμιος, σὰν ἦρθε στὰ συγκαλά του ἦταν ἄλλος ἄνθρωπος.

Τὰ μάτια του ἦσαν ἀκίνητα σὰν νεκρά. Τὸ πρόσωπό του καὶ ἡ παρασαρκίδα δὲν ἔτρεμαν. Τὸ σκοτείνιασμα τῆς μορφῆς του εἶχε μαζευτῇ σ' ἕνα πιεστικὸ σφίξιμο τῶν χειλιῶν του. Κ' ἕνας ἱδρώς, ἱδρὼς ποτάμι ἔρρεε ἀπὸ πάνου του.

Σηκώθηκεν, ἔσκυψε μὲ βία, πῆρε στὴν ἀγκαλιά τὸ τσακισμένο κορμὶ τοῦ παιδιοῦ του, καθὼς ἄλλοτες ὅταν ἦταν μικρό, καὶ τὸ φίλησε μιὰ δυὸ φορές, σὰν ἀποχαιρετισμό, σὰν ὑπόσχεσι.

Ὕστερα, γιὰ νὰ μὴν ἀργῇ τὸ μαρτύριό τους, πέρασε στὸ λαιμὸ τοῦ Γιάκομου τὸ βρόχο, καὶ γυρίζοντας τὸ κεφάλι κατὰ τὸν οὐρανό, σὰν νὰ τὸν καλοῦσε γιὰ μάρτυρα, κατέβασε μὲ μιᾶς τὸ ἄλλο σκοινὶ τοῦ καρουλιοῦ.

Ὁ κρεμασμένος τροβαδοῦρος ἐσπάραζεν ἐκεῖ ψηλά, σὰν πιασμένο πουλί.

Τὰ μάτια του, π' ἄρχισαν νὰ πέρνουν κάτι τι τὸ γιαλένιο, κύτταξαν σὰν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τὴ Φελίτσια, ποῦ εἶχε κατεβάσει τὸ κεφάλι της, γιὰ νὰ βλέπῃ ὁ Τζιάνι, πῶς ἀπαντάει σὲ μιὰ «τέτοια» ματιὰ τοῦ «κλέφτη».

= Ὁ Δήμιος, ἕνας ἀλλοιώτικος δήμιος, μὲ γρίζα πειὰ μαλλιά, μὲ γυρμένους μπρὸς ὤμους, μὲ μορφὴ ἀζοφερῆς μούμιας γύρισε· εἶδε γύρω, κύτταξε τὸ παιδί του μὲ μιὰν ἀνέκφραστη ματιά, καὶ μὲ φωνὴ ρογχαστικὴ εἶπε στὸν Δόγη:

— Ἡ.... Γαληνότητά σας, ἔχει τίποτε.... ἄλλο νὰ διατάξῃ;

— Ἂν καὶ στὴν ἀρχή.... Τέλος ἔμεινα κατόπιν

εὐχαριστημένος. Κ' ἐπειδὴ δὲ θέλω νὰ ζημιώσῃς πάρε αὐτό, εἶναι διπλὸ ἀπὸ τὸ συνηθισμένο ποσὸ ποῦ πέρνεις γιὰ κάθ' ἐκτέλεσι.

— . . . . .

— Ἔλα λοιπόν! Τὰ δικαιοῦσαι τὰ λεπτὰ αὐτά. Παρ' τα γιὰ κανένα πιοτό.

— Τὰ «δικαιοῦμαι». Φερ' τα. Gracia tauto.

Μὲ τοῦτα θ' ἀγοράσω «ἕνα πιοτό». Τί πιοτό; Ἐγὼ ζεστό, ζεστό, καὶ κόκκινο θέλω νὰ πιῶ μονάχα!

ΙΛΧ

= Μόλις ὁ δήμιος χάθηκε σὰν Κάϊν, σὰν Ἰούδας μετανοημένος, μὰ καὶ σὰν τρελλὸς γιὰ ἐκδίκησιν, ὁ Τζιάνι ρώτησε τὴ Φελίτσια:

— Λὲς νὰ τρελλάθηκε, Δόγισσά μου;

— Ἄρχοντα δὲν ξέρω. Φοβήθηκα.

Τὸ μαῦρο μάτι του ἀστραποβολοῦσε, σὰν οὐρανὸς πρὶν ἀπὸ θύελλα.

Ἢ ἔπαθε κακὸν ὁ νοῦς του, ἢ ἐσκέφτηκε κάτι κακό.

— Ἀστεῖα!

Τὸ πόπολο εἶναι σὰ σκυλί· τὸ χτυπᾶς καὶ σέ γλύφει.

— Κ' ὅταν τὸ «σκυλὶ» λυσσάζει;

— Τότες προλαβαίνουν καὶ τὸ σκοτώνουν σὰ σκυλί, πρὶν νὰ δαγκάσῃ.

= Καὶ σ' ἕνα λεπτὸ ὁ Δόγης τῆς ξαναλέει:

Μὰ ἔννοια σου κι' ὁ Δήμιος, σὰν μάθῃ γ ι α τ ὶ διάταξα τὸ θάνατο τοῦ γιοῦ του, τότες θὰ τῶχῃ καμάρι καὶ τιμή του.....

— Ἀδικαιολόγητε, ζηλιάρη μου!

— Ἀγάπη μου!

— Πᾶμε γιὰ ὕπνο. Σήμερα θέλω νὰ μείνουμε μαζῆ.

— Αἰώνίως!

Καὶ τ' ἀντρόγυνο κυτταζόταν μὲ φαρμακερὴ γλύκα.

— Ἔ, σεῖς ὀφφικιάλοι, κάνετε τὴ συνηθισμένη πομπή, ἀναφ' τε πάλι τὰ δαυλιὰ καὶ προχωρᾶτε στὰ διαμερίσματά μας.

= Σὲ λίγο μέσα στὸ ἐρημωμένο σκοτάδι, ἕνας κρεμασμένος ἐκεῖ στὸ παράθυρο ἐστοίχειωνε μὲ τὸ ψυχομαχητό του τὸ ζοφερὸ ἐκεῖνο δωμάτιο.

XVII

= Λένε πῶς ἐκείνη τὴ νύχτα μιὰ μαύρη σκιὰ ἐπλανιώταν σὰ διωγμένη ἀπὸ τὴ Κόλασι ψυχή, στὰ στενὰ πεζοδρόμια καὶ τοὺς δρομάκους τῆς Βενετίας.

Οἱ φύλακες σὰν τὴν σταματοῦσαν κ' ἔβλεπαν ποιὰ ἤτανε τραβιόντουσαν μὲ φρίκην ἀπὸ κοντά της.

Καὶ ἡ μαύρη σκιὰ ἐχανόταν πιάνοντας τὸ κεφάλι της, ἢ κάνοντας κινήματα τρελλά.

= Λένε πῶς ἀπὸ τότες ὁ Δήμιος δὲν μεθάει μὲ αἷμα, ἂν καὶ διψάει φλογερὰ γιὰ κάποιο τέτοιο.

Κασανίζει ὅσο πειὸ ἐλιφρὰ μπορεῖ τὰ θύματά του.

Σὰν εἶναι γιὰ νὰ κάνῃ κανένα τσάκισμα κοκάλων ἢ ἀνάβασμα στὴ κρεμάλα, βάνει τὸ βοηθό του στὸ πόδι του. Αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ ξαναπιάσῃ σφυρὶ καὶ σκοινὶ στὸ χέρι του.

= Λένε πῶς ὕστερ' ἀπὸ ἐννηὰ μῆνας ἀπὸ τὸ βράδυ ἐκεῖνο ἡ Φελίτσια ἐγέννησεν ἕνα παιδὶ τοῦ Τζιάννι, ποῦ ἔμοιαζε κάποιου καμπούρη, καὶ ποῦ εἶχε μιὰ πλατειὰ γραμμὴ κοκκινόμαυρη γύρω ἀπὸ τὸ λαιμό του, καὶ μάτια καϊδά, καθὼς ἔγιναν κάποιου κρεμασμένου στὴς στερνές του στιγμές.

Σὰν τὸ εἶδεν ὁ Τζιάνι, ὁ πατέρας του, τὸ σκότωσε μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια, καθὼς κάποιος Δήμιος τὸ γυό του.

= Λένε πῶς σὰν φυσσάει βορηάς, σὰν εἶναι σκοτεινά, τὸ δωμάτιο κεῖνο, τὸ ἰδιαίτερο γραφεῖο τοῦ Δόγη τρίζει, βογγάει, ἔχει φαντάσματα, ἕνα φάντασμα ποῦ στέκει ἀνάερο ἐκεῖ ἐπάνου στὸ παραθύρι, καὶ κυττάει, κυττάει σὰν κάτι νὰ περιμένῃ νὰ δῇ.

Καὶ ὅλο τὸ δῶμα μυρίζει αἷμα, αἷμα σάπιο, αἷμα ζωντανό, ποὺ ζητάει ἐκδίκησι.

XVIII

= Εἶχε περάσει ἕνας χρόνος ἀπὸ τότε.

Ἦταν τὸ χινόπωρο τοῦ 1207..

Στὸν παληὸ τσίρκο τῆς Βενετίας, μιὰν ἐξευγενισμένην ἀπομίμησι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Golossale καὶ μιὰν ἀποτυχημένην ἐξέλιξι τοῦ Βυζαντινοῦ Ἱπποδρόμου ἐκεῖ στὴ Βενετικὴ πεδιάδα κοντὰ στὸ χωριὸ Μέστρα, ὅπου οὔτε ἴχνη τοῦ τσίρκου δὲν βρίσκονται σήμερα, ἦταν μαζεμένη ὅλη ἡ τὴν ἐποχὴν ἐκείνη ξεπεσμένη καλλιτεχνία.

= Οἱ θεομπαῖχτες παπάδες χίλια χρόνια τώρα τὸ Θέατρο τῶχαν πάρει καὶ τῶχαν κάνει ἐκκλησιά τους. Τὴ ζωγραφικὴ τὴν εἶχαν κατεβάσει σὲ ἄτεχνην εἰδωλογραφία καὶ τὴ γλυπτικὴ σὲ μιὰ χοντροκομμένη ξοανογλυφία.

Οἱ ἀκάθαρτοι ἀρχόντοι τοὺς ἀρηοὺς καὶ ταπεινοὺς γραμματισμένους τῆς ἐποχῆς τους τοὺς ἔτρεφαν σὰν παράσιτους, αὐλοκόλακες καὶ τοὺς θεατρίνους γιὰ ριγκολέττους.

Οἱ τέχνες ἦσαν νεκρὲς στὸ κόσμο τῆς Δύσης καὶ δὲν ξεφαίνονταν ἀκόμη ἀπὸ πουθενὰ τὸ χάραμμα καμμιᾶς Ἀναγέννησις.

Ἔτσι τὸ ἀποχτηνωμένο πόπολο τοῦ καιροῦ ἐκείνου καὶ ἡ σάπια πάντοτε ἀριστοκρατία, μονάχη τους στρεβλωτικὴ ψυχαγωγία εἶχαν τὸ ἱπποδρόμιο, τὸ ξεφυλισμένο κι' αὐτό.

XIX

= Δὲν ἦταν ὥρα παράστασις.

= Μέσα στὸ στίβο μιὰ ποικιλία ἀπὸ ἀνθρώπους κάθε λογῆς, πηγαίνει κι' ἔρχεται χωρὶς σειρὰ καὶ τάξι σὰν ταραγμένη μυρμικοφωλιά.

Τὰ γυμνάσια, οἱ πρόβες κ' οἱ προετοιμασίες γίνονται φωνακλάδικα κι' ἀσυστηματοποίητα. Ποῦ ἡ

ἀπόλυτη προσοχὴ καὶ ὀργάνωσι τῆς ὥρας τῆς παράστασις!

Ὅσο γιὰ τοὺς εὐγενικοὺς ἀθλητές, τῆς ὤμορφες μπαλαρίνες, τοὺς ἀστείους παλιάτσους καὶ τοὺς στολισμένους ὑπηρέτες ἐλᾶτε τώρα νὰ τοὺς δῆτε.

Οἱ ἀθλητὲς βλαστημᾶνε σὰ μεθυσμένοι βαρκάρηδες. Οἱ ξεβαμμένες γυναῖκες τοῦ σκοινιοῦ καὶ τοῦ παλουκιοῦ βραχνοβρίζονται μεταξύ τους. Οἱ ἀστεῖοι κάθουνται κουρασμένοι, μελαγχολικοί, σὰν καταστρεμμένοι ἔμποροι. Καὶ οἱ ὑπηρέτες ἀγκομαχοῦν σὰ χαμάληδες στὴ δουλειά.

Τὰ μικρὰ παιδιὰ στριγγλίζουν, ποῦ τὰ παιδεύουν γιὰ τὰ βραδυνὰ νούμερα.

Τὶ μουγκρίζει ἔτσι ;

Εἶναι ἡ τίγρι ποῦ σὲ μιὰ στιγμὴ ἐξανάστασίς της γιὰ τοὺς ἐξευτελισμοὺς καὶ τὰ μαρτύριά της χούμηξε στὸ δαμαστὴ της, καὶ τώρα τῆς ἔχουν δεμένα δυὸ δυὸ τὰ ποδάρια μ' ἁλυσσίδες καὶ τὴ βροντοῦν μὲ σιδερένιους λοστούς. Λιποθυμάει, τὴ ξελιποθυμᾶνε, καί τὴ βροντοῦν, ὡς ποῦ νὰ παραλύσῃ, νὰ ξαναγίνῃ ἀρνί.

= Μέσα στοὺς ὑποθόλους τοῦ Ἱπποδρόμου, σ' ἐκεῖνο τὸ θολοφώτιστο κυκλικὸ χάος, πελαγώνεις ἀνάμεσα σ' ἀποθῆκες, κλουβιά, ἀγαπητικούς, ἀντιζήλους, γρηὲς μεσίτρες, γυναῖκες, κουτσομπολιά, καυγάδες, σούσουρο.

Ἕνα; κόσμος ὑπογείου.

= Στὴς γύρω ἀπὸ τὸν Ἱππόδρομο ταβέρνες μερικοὶ καλοντυμένοι χαζοὶ πίνουν μὲ γυναῖκες, ἢ κυττῶντας τες.

Ἐκεῖ ἕνας κύκλος ἀπὸ νέους καὶ γυναῖκες γυρίζει, ὅλο ἀνανεώνεται, καὶ τὰ παλιά του πρόσωπα πέφτουν κάτου στὴ λάσπη καὶ χάνονται.

Καὶ γύρω ἀπὸ τὸν κύκλον αὐτὸν ἕνας ἄλλος μεγαλύτερος τέτοιος ἀπὸ μαγαζάτορες, μεσῖτρες, πουλητὲς μπιχλιμπιδιῶν, ἀπὸ σερβετόρους, θεατρῶνες, φίλους τῆς καρδιᾶς καὶ τοὺς ρέστους, σὰν ἀνθρώπινες βδέλλες ρου-

φᾶν καὶ ξεζουμίζουν τοὺς νέους καὶτὴς γυναῖκες τοῦ μικροῦ κύκλου.

Ἔτσι οἱ γυναῖκες ξελογιάζουν καὶ μαδᾶν τὰ κορόϊδα, οἱ σωματεμπόροι τὴς γυναῖκες, τοὺς σωματεμπόρους ὁ τζόγος καὶ τὰ πιοτὰ ποῦ τὰ φτιάχνουν οἱ πατεράδες τῶν κορόϊδων στὴς φάμπρικες καὶ στὰ χωριά τους.

Καὶ οἱ κύκλοι γυρίζουν, γυρίζουν.

— Καλά· καὶ ποιὸς βγαίνει κερδισμένος;

— Ἐκεῖνος ποῦ φεύγει κι' ἀκόμα φεύγει.

XX

= Κι' ἄκουες, ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ κάτι κουβέντες!

= Ἕνας γεροεργάτης τοῦ πάλκου ἔλεγε σ' ἕνα νέο μαθητευόμενο :

— Ἄσε τὴς τρέλλες· θὰ φᾷς τὸ κεφάλι σου!

Μὴ δίνῃς ἀξία στὰ χειροκροτήματα. Ὁ λαὸς χειροκροτάει μονάχα τὰ πειὸ χοντρὰ φιάσκα, καὶ εἶναι σὰν τὸ μολυβομένο γιαλὶ· ὅσο εἶσαι μπροστά του σ' ἔχει μέσα του, μόλις ὅμως λείψῃς ἀμέσως σβύνεις ἀπὸ αὐτόν. Θυμίσου τὸν Τορίλλο.

Σὰν ἔπεσε στὴν οὐμπρέλα, τσακισμένος ἀπὸ ἕνα ξεφάλτσιασμά του στὸ κυβίστιμα τοῦ θανάτου, ὅλος ὁ κόσμος πάνιασε.

Τὸν πήραμε μέσα. Ξερνοβολοῦσε κομμάτια μαῦρο αἷμα.

Τὸ κοινὸ ἔφριξε, λιποθύμησαν γυναῖκες, συζήτησε μὲ θλίψι.

Μὰ ἡ ὥρα περνοῦσε. Κ' ἡ παράστασι δὲν ξανάρχιζε.

Καὶ τὸ ἴδιο κοινό, ποῦ πρὶν ξεφώνησεν ἀπὸ ἴλιγγο τρόμου καὶ πόνου, τώρα ἄρχισε νὰ ξεφωνίζῃ, μὴ χάσῃ τὰ ρέστα νούμερα.

Καὶ τότες ὀρυμαγδοὶ ποδοκροτημάτων τράνταζαν πάνου ἀπὸ τὰ κεφάλια μας τοὺς ὑποθόλους, ὅπου σκυμένοι πάνου ἀπὸ τὸ συντεχνίτη μας κυττάζαμε μὲ ἀνίσχυρη συμπόνια τὴν ἀγωνία του.

Σήμερ' αὐτὸς, αὔριο μεῖς.

Καθένας μας ἔβλεπε σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του.

Καὶ μέναμε σὰν ἀγάλματα θλίψις.

Μ' ἀπὸ πάνου ἡ τρικυμία «τοῦ νοήμονος κοινοῦ καὶ τῆς γενναίας φρουρᾶς» κόντευε νὰ βουλιάξῃ πάνου μας τοὺς ὑποθόλους.

Ἔτσι ἀναγκαστήκαμε νὰ βγαίνουμε μὲ τὴ σειρά μας, νὰ ὑποκλινώμαστε καὶ νὰ χαμογελοῦμε στὸ κοινό, νὰ κάνουμε τὰ κυβιστήματα τοῦ θανάτου μας καὶ τ' ἀστεῖα μας, γιὰ νὰ διασκεδάζῃ.

Κι' αὐτὸ τεράστιο μυριοκέφαλο θηριό, γελοῦσε σπαρταριστὰ στὶς ἴδιες θέσεις, ποῦ ἕνα τέταρτο πρὶν συγκλονίζοταν ἀπὸ τὴν συγκίνησι γιὰ τὸ δυστύχημά μας.

Καὶ τ' ἀνατριχιαστικὰ ἐκεῖνα γέλοια τοῦ κοινοῦ ἦταν τὸ μοιρολόϊ τοῦ δύστυχου Τορίλλα ποῦ ἀπὸ κάτω, στοὺς ὑποθόλους, ξεψυχοῦσε, σκοτωμένος ἀπὸ τὴ προσπάθειά του νὰ διασκεδάσῃ τὸ κοινό. Τὸ ἴδιο κοινὸ ποῦ τώρα χειροκροτοῦσε, κάποιον ἄλλο σαλτιμπάγκο.

Ἄσε τὶς τρέλλες.

Κάνε τὰ νούμερά σου στὴ ζωὴ καὶ μὴ κυττᾷς ν' ἀνέβῃς στὰ μάτια τοῦ κόσμου.

Δὲν σὲ τρομάζει τ' ἀνέβασμα!;

Εἶναι τὸ κυβίστημα τοῦ θανάτου!

Πρόσεχε· ἂν πέσῃς καὶ ζήσῃς εἶναι χειρότερο ἀπὸ τὸ νὰ σκοτωθῇς.

Εἶναι δὰ μάταιο καὶ κουτὸ νὰ θυσιάζεσαι γιὰ ἕνα λαὸ ποῦ δὲν τ' ἀξίζει καὶ δὲν σὲ νοιώθει.

— Πειὸ πέρα κάτι γυναῖκες λέγουν τὰ δικά τους:

— Σὰν εἶδα πῶς πειὰ πῶς τὸ πουγί του ἔγινε πανὶ μὲ πανί, ἄρχισα νὰ τοῦ γελάω κατάμουτρα· τοῦ γέλαγα τόσο κοροϊδευτικὰ ποῦ ὁ φτωχὸς ντροπιάστηκε καὶ χάθηκεν ἀπὸ μπροστά μου.

— Τὴ σαποσκέλα τὴ Ναπολιτάνα!

Ἄκουῦς νὰ μοῦ ξελογιάσῃ τὸ Τίτο.

Θὰ τῆ βγάλω τὰ μάτια!

— Ἄμ' ἐγὼ πούμπλεξα στὰ καλὰ καθούμενα μὲ τὴν Ἀρχὴ γιὰ κεῖνο τό τσιροπούλι, πούρθε κι' ἔπεσε σὰ σαϊτεμένο στὰ ποδάρια μου!

Μούδινε τὸν οὐρανὸ σκεπή, χῶρες ξωτικὲς φέουδό μου, τὴν ἀγκαλιά του θρόνο μου, τὰ φιλιὰ γλῶσσα μας, καὶ εἶχε δυὸ μάτια τὰ δόλια ποῦ μὲ λίγωσιν, τὴ παλαβή.

Κάντιο. σωστὸ κάντιο!

Μ' ἅρπαξε μόλις τελείωσα τὸ ρόλο μου, ἔτσι καθὼς ἤμουν, μ' ἔβαλε στ' ἄλογό του καὶ φτάσαμε στὸ Πιάβε στὰ πεταχτά.

Κεῖ στὴν ἀκροποταμιὰ στὴς καλαμιὲς ξετρελλαμένος ἀπὸ τὴ φανταχτερή μου τὴ στολή, ποῦ μ' ἔκανεν ἀφάνταστα ὡραία μέσα στὴ φεγγαράδια πιπίλαγε τὴς ποῦντρες, τὴς βαφὲς τῶν ματιῶν, τῶν μούτρων καὶ τῶν χειλιῶν μου.

Ποτὲς ἀπὸ τοὺς χίλιους ποῦ θὰ γνώρισα κανεὶς δὲν μ' εὔφρανεν ἔτσι.

Μὲ τὸ χάραμμα μᾶς νάρκωσεν ἡ γλυκιὰ κάρωσι ποῦ μελιάζει τὸ κορμί.

Σὰν φώτισε ξυπνήσαμε καὶ κυταχτήκαμε μ' εὐγνωμοσύνη.

Μὰ ξάφνου κεῖνος πετάχτηκεν ὀρθὸς, κυττώντας με μὲ φρίκη.

Μ' ἔβλεπε κομμένην ἀπὸ τό ξενύχτι, ἄπλυτη, τσιμπλιάρα, ξεβαμμένη, μὲ πεσμένη τὴ ξανθή μου περοῦκα, ποῦ τ' ἀντιλαμπίρισμά της στὸ σεληνόφωτο τοῦχε πάρει τὰ μυαλά, μὲ ξεσκισμένη τὴ καρναβαλίστικη στολή μου, χάλια, χάλια.

«Madonna que corpo»! Φρίαξε καὶ τοὔδωκε τῆς τρελλῆς φυγῆς, σὰν νἄχε ξενυχτήση μὲ καμμιὰ διαβόλισα ποὺ τόν ξεγέλασε.

Σήμερα τὸν βρῆκαν πνιγμένο στὴν ἀκροθαλασσιά.

Τί φταία ἐγώ; Τὶ φταίω ἡ δόλια, ἂν αὐτὸς ἦταν ἀπὸ τοὺς κουτοὺς ποῦ νομίζουν πῶς εἴμαστε στὸ

κρεββάτι ὅσον φαινόμαστε ὤμορφες στὴ παράστασι;

Καὶ πῶς φοβᾶμαι μήπως οἱ πολιτσιάνοι ἔρθουν καμμιὰ στιγμὴ καὶ μὲ κουβαλήσουν τὴν κακομοίρα σὲ μπερδεψὲς καὶ φασαρίες.

= Σ' ἕνα παραθυράκι τῶν ὑποθόλων, ποὔβλεπε κατὰ τὸν κάμπο, ἕνας καμπούρης, ρεμβάζει, κυττάζοντας πέρα.

Πῶς μοιάζει μὲ τὸ Γιάκομο, τὸ τροβαδοῦρο ποῦ κρεμάσαν στὸ Παλάτι!

Ὁ θεατρῖνος αὐτὸς εἶναι κεῖνος ποὺ πέρυσι μιὰ βραδυὰ ἔκρυψε μέσ' τὰ χέρια του τὸ κεφάλι του, νὰ μὴ δῇ τὸ Δήμιο, σὰν ἀπαντήθηκαν οἱ γόνδολές τους σὲ κάποιο κανάλι.

Κ' ἐνῷ ἦταν ψυχὴ τόσο πονετικιά, ὥστε οὔτε καὶ τὸ νόμιμο κακοῦργο δὲν ἤθελε ν' ἀντικρύσῃ, ὁ κόσμος τὸν λέει ἐδῶ «Πεπίτο σκορπιό», γιατὶ τὰ λόγια του στάζουν φαρμάκι χαμογελαστοῦ πόνου ποῦ φέρνουν κλαφτερὸ γέλοιο σ' αὐτὸν ποῦ τ' ἀκούει.

XXI

= Ὁ Δόγης καὶ ἡ Φελίτσια, σὰν αὐτὴ σηκώθηκεν ὕστερ' ἀπὸ τὴν μυστικὴν ἐκείνη γέννα της, ποῦ σκότωσαν ἀμέσως τὸ σημαδιακὸ μωρὸ ποὺ ἔκανε, ἐρχόντουσαν ταχτικὰ μὲ μιὰ μικρὴ συνοδεία τους στὸν Τσίρκο.

Ὄχι τόσο γιὰ τὸ θέαμα. Ἀλλὰ γιατὶ ὁ Δόγης βλέποντας τὸ Πεπίτο, ζήταε νὰ πείσῃ τὸν ἑαυτό του, πῶς ὅτι ἔγινε κ' ἔκανε σὲ μιὰ στιγμὴν ἔξαλλης παραφορᾶς του ἦταν ἕνας βραχνᾶς, ἕνα ψέμμα.

Καὶ ἡ Δόννα Φελίτσια, βλέποντας τὸ σωσία τοῦ τροβαδούρου της, ποῦ τόσο γρήγορα στερήθηκεν, ἔβανε στὸ νοῦ της τὶς γλύκες ὁποῦ ἔχασε.

Κάτι μέσα τους τοὺς κρατοῦσε νὰ μὴ ρωτήσουν ἂν ὁ θεατρῖνος τοῦ Τσίρκου καὶ ὁ ζητιάνος τροβαδοῦρος εἶχαν καμμιὰ συγγενικὴ σχέσι.

Μονάχ' αὐτὸ δὲν ἤθελαν, δὲν τόλμαγαν νὰ μάθουν

= Μιὰ μέρα ὁ Δόγης μὲ τὴ Δόγισσα βρίσκονταν

στὸν τσίρκο, καὶ κάτι τοὺς ἔσπρωξε νὰ κάμουν ἐπιθεωρητικὴν ἐπίσκεψι στοὺς ὑποθόλους.

Κι' ὅταν ὁ καμπούρης Πεπίτο ξέσκυψεν ἀπὸ τὴν ὑποχρεωτικὰ βαθειὰ ρεβερέντζα του μπροστά τους, ἡ Φελίτσια δὲν κρατήθηκε καὶ τὸν ρώτησε μ' ἐνδιαφέρον γι' αὐτόν.

'Εκεῖνος παρὰ λίγο νὰ νοιώσῃ ξαφνικὴν εὐγνωμοσύνῃ γιὰ τὴ συμπάθεια ποῦ τοὔδειχναν. Μ' ἀμέσως κατάλαβε· οἱ ἐρώτησες αὐτὲς θὰ ἦσαν ἀδιάκριτη περιέργεια τοῦ ἄρχοντα θεατή, κι' ὄχι συμπονετικὴ φιλία ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο.

"Ε, φτάνει! Τὰ μυστικά τοῦ θεατρίνου δὲν εἶναι σὰ τὸ ρόλο του. Μόνο σὰν τὸν σπρώχνῃ μέσα του ἡ ἀνάγκη νὰ τὰ πῇ, τὰ λέῃ, μὰ ὄχι κι' ὅταν οἱ «εὐγενεῖς» ἄλλοι, κατεβάζουν ὄρεξι νὰ τὰ μάθουν, γιὰ νὰ τά κουβεντιάζουν.

'Επειδὴ ὅμως ἦταν ὑποχρεωμένος ν' ἀπαντήσῃ στὴν τρανὴ μεγαλουσιάνα, τῆς διηγήθηκε γιὰ ἱστορία του τὴς ἀόριστες γενικότητες ἑνὸς προχείρου παραμυθιοῦ.

'Η Φιλίτσια καὶ ὁ Τζιάνι ἔννοιωσαν ν' ἀσηκώνεται κάποιο βάρος καὶ νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὰ ξαλαφρωμένα πειὰ σωθηκάτους. 'Ο σωσίας ἀπ' ὅτι τοὺς εἶπε, ἐφαίνοντον πῶς δὲν εἶχε καμμιὰ σχέσι μὲ τὸ σκοτωμένο, μὲ τὸ παρελθόν.

Καὶ σὲ μιὰ στιγμὴ τοὺς ἔγινεν ἀγαπητός, ἀναγκαῖος στὴ ζωή τους. Πρᾶμμα παράξενο· ἀντὶ αὐτὴ ἡ καταπληχτικὴ ὁμοιότητα τοῦ ἀστείου τοῦ τσίρκου μὲ τὸ σκοτωμένο τροβαδοῦρο, νὰ τοὺς ταράζῃ, νὰ τοὺς κάνῃ νὰ φρικιᾶν μόλις τὸν ἔβλεπαν, αὐτοὶ ἤθελαν, αἰσθάνονταν εὐχαρίστησι νὰ τὸν βλέπουν, καθὼς ἐκεῖνοι ποῦ ξύνουν τὴς πληγές τους κ' ἐρεθίζουν τὴ φαγούρα τους γιὰ νὰ ξαλαφρώσουν.

= 'Απὸ τότες ὅμως ἄρχισε λίγο λίγο νὰ ἐκνευρίζῃ καὶ νὰ βαραίνῃ τὸν Πεπίτο τὸ Σκορπιὸ μιὰ παράξενη κατάστασι.

'Η Φελίτσια ἐρχόταν τώρα πειὸ συχνὰ στὸ τσίρκο

μόνη μὲ τὴ καλόγρηά της κι' ἔκανεν ἀτέλειωτες βίζιτες στὴ καμαρίνα τοῦ Πέπου.

Δὲ λάβαινε καμμιὰ προφύλαξι, γιατὶ ἔτσι εἶταν δυσκολότερο νὰ παρεξηγηθῇ, ἂν καὶ πάντα θἄταν ἀπίστευτο πῶς μιὰ Δόγισσα καλόβλεπε γι' ἀγαπητικό της ἕνα καμπούρη, ἕνα σκορπιό, ἕνα γελοῖο.

Ὅσον ὁ Πέπος πειὸ δύσκολα κρατοῦσε τὴ δυσφορία του, τόσοαὐτὴ τοῦ ριχνόταν καὶμὲ πειὸ μεγάληλύσσα.

Τῆς ἄρεσε νὰ τὸν φιλῇ, νὰ τὸν χαϊδολογάῃ μὲ πίκα, ὅσο αὐτὸς δυσφοροῦσε, καὶ νὰ τὸν λέῃ «Γιάκομο mio», ὄνομα ποῦ, ποιὸς ξέρει γιατί, τὸν πείραζε τὸ ἄκουσμά του.

Κι' οἱ δυὸ κόντευαν νὰ λυσσάξουν· ἐκεῖνος ἀπὸ τ' ἀνυπόφορο καπρίτσιο της τοῦτο, κι' αὐτὴ γιατὶ σ' αὐτὸνεὕρισκε τὸν πρῶτον ἄντρα ποῦ τὴν ἀπόσπρωχνε.

= Δὲν μπόραγε πειὰ ὁ δύστυχος νὰ μείνῃ ἥσυχος οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὴς ὥρες τῆς ἑτοιμασίας καὶ τῆς παράστασις, γιατ' ἦταν αὐτὴ ἐκεῖ, καὶ τὴς ἄλλες ὥρες ἀπὸ τὸ πῶς σὲ λίγο θὰ τὴν ἔβλεπε νἄρχεται.

Ἦταν σὲ μιὰ ξεκουρδισμένη κατάστασι τὰ νεῦρα του ποῦ δὲν περιγράφοταν. Προσπαθοῦσε νὰ μένῃ ἔξω ἀπὸ τὴ καμαρίνα του. Ντυνόταν ὧρες μπροστά, τόσο ποὺ παραξενευόνταν οἱ συνάδερφοί του, καὶ γύριζε καὶ χωνόταν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τῶν ὑποθόλων στὸ ἄλλο.

Μὰ ἡ ἀμείλιχτη εὐμένεια τῆς Δόγισσας τὸν καταδίωκε παντοῦ.

Ἐρχόνταν πάντα πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τῆς παράστασις, ἔμπαινε μὲ ἀέρα νοικοκυρᾶς ἐκεῖ μέσα, διάταζε τὸ διευθυντὴ τοῦ τσίρκου καὶ κεῖνος τῆς πήγαινε στὴ καμαρίνα τὸ σκλάβο τοῦ καπρίτσιου της.

Ὁ Διευθυντής, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τσίρκου, κρυφογελοῦσε καὶ βούταγεν «ἐπιχορήγησες» ἀπὸ τὴ «Ντόννα-Μαικήνα» καθὼς ἔλεγε τὴ Δόγισσα.

= Ἐὰν τύχαινε καμμιὰ φορὰ νὰ μὴ μπορῇ νἄρθ' ἡ Φελίτσια, ἢ ἐρχόταν μὲ τὸ Τζιάνι, ὁ Πέπος ἔκανε

τόσο λευτερωμένα, τόσο χαρούμενα τὰ νοὑμερα καὶ τ' ἀστεῖά του, π' ὁ κόσμος χαλοῦσε τὸ κόσμο ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό του.

XXII

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα στὴ Γαλαρία της ἐφαίνοταν ἡ Φελίτσια μὲ τὸν ἄντρα της καὶ μὲ κάποιους ἀρχοντόσκλαβους παλατιανούς.

Ἀπὸ τὸ στίβο ὁ Πεπίτος ἔννοιωθε νὰ τὸν τρῶν τὰ μάτια της, μὰ χόρευε κι' ἔκανε γκριμάτσες στ' ἀστεῖα του σὰν νὰ τὴν κορόϊδευε, σὰν νὰ τὴν ἐκδικιώταν, βέβαιος πῶς γιὰ σήμερα τοὐλάχιστο αὐτὸς δὲ θὰ ὑπόφερνε τὸ βάσανο τῆς ἀγάπης της, καθὼς αὐτὴ θὰ ὑπόφερνε τὸ βάσανο τῆς στέρησίς του.

Ὕστερα μέσα στὴ κιμαρίνα του, αὐτὸς ὁ σκλάβος τοῦ πολέμου, ὁ ἀγορασμένος ἀπὸ τὸ διευθυντὴ τοϋ Ἱπποδρομμίου, ἀλλάζοντας ροῦχα, πετοῦσε μὲ τὸ νοσταλγικὸ λογισμό του σὲ κάποια πατρίδα καταστρεμένη, σὲ κάποιαν ἀγάπη χαμένη.

= Ὄξου ὅμως τὸν παζάριαζαν.

Ὁ Τζιάνι βλέποντας ἔτσι μελαγχολικιὰ τὴ κυρά του, σκέφτηκε νὰ τὴς πάρη ἕνα ριγκολέττο. Καὶ ἡ σκέψι του ἔπεσεν ἀμέσως στὸ Πεπίτο, τὸ παληάτσο τοῦ Ἱπποδρομίου. Δὲν μπόριε νὰ βρῇ, δὲν μπόριε νὰ φανταοθῇ πειὸ εὐθυμιστικὸ τερατένιο τύπο.

Καὶ κεῖ πάνου στὴ γαλαρία τους, ὅπου τοῦ κατέβηκεν ἡ ἔμπνεψι αὐτή, ἐνῷ ἔβλεπαν τὸ «Σκορπιό», νὰ παρασταίνῃ, εἶπε στὴ Φελίτσια τὴν ἰδέα του, κι' αὐτὴ χτύπησε τὰ χέρια της ἀπὸ χαρά.

Ἔτσι, σκέφτηκε μὲ τὸ νοῦ της, θὰ τὸν εἶχεν ὁλημερὶς στὴ διάθεσί της, νὰ τὸν βασανίζῃ μὲ τὴς λαγνεῖες της.

Καὶ ζήτησεν ἀπὸ τὸν ἄντρα της νὰ τῆς ἀγοράσῃ ἀμέσως αὐτὸ τ' «ἀνθρωποπαίχνιδο»

= Μόλις τέλειωσε τὸ παζάρι, κάλεσεν ὁ Ἀρχη-

χηγός του τὸν Πέπο μπροστὰ στοὺς καινούριους του ἀφεντάδες καὶ τοῦ ἀνάγγειλε τὸ πούλημά του.

— Θἆσαι δικός μου, στὴν ἀποκλειστική μου ὑπηρεσία, τοὖπεν ἡ Φελίτσια, κυττῶντας τον πειραχτικὰ στὰ μάτια.

Τὰ μελίγγια τοῦ πουλημένου ἀνθρώπου βούϊζαν, σὰν νἄφαγαν καμουτσιά.

Τοῦ 'ρχόταν ἐμετός.

Κρατήθηκε νὰ μὴ μιλήσῃ.

Μιὰ συχασὰ ἔννοιωθε γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του.

Ἦταν κορμὶ ἀγορασμένο ἀπὸ μιὰ πόρνη!

= Ὁ Τζιάνι τοῦ μίλησε μὲ καταδεχτικιὰ καλωσύνη ἀφέντη:

— Καταλαβαίνω τὴ ταραχή σου.

Τἄχῃς χαμέν' ἀπὸ τὴ τιμὴ νὰ γίνῃς ριγκολέττος μας κι' ἀπὸ τὴ σωτηρία σου· βγῆκες ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ θεατρίνου. Μὰ κύττα τώρα νὰ μᾶς δείξῃς τὴν εὐγνωμοσύνη σου, μὲ τὸ νὰ φχαριστᾶς τὴ Κυρία.

— Βέβαια μὲ τὸ νὰ μ' εὐχαριστᾶς.

Ξανᾶπεν ἡ Φελίτσια.

= Σὰν ἀσκὶ μισογεμισμένο, ζάρωσε καὶ κουβαριάστηκε κάτου ὁ πουλημένος, δαγκάνοντάς τα ὡς νὰ ματιώσουν τὰ χείλη του, γιὰ νὰ μὴ ξεσπάσονν οἱ σκουξιὲς ποῦ σομβλίζαν τὰ σπλάχνα του.

Καὶ ἡ «κυρία του», μὲ ἀπόλυτα ἱκανοποιημένη τὴ γυναίκεια φιλαυτία της, μὲ τὸ πῶς ἔβλεπεν ἐκεῖνον ποῦ δὲν τὴν καταδεχόταν σύντριμα τώρα μπροστὰ στὰ πόδια της, τ' ἄπλωσε περίφανα καὶ εὐχαρηστιμένα πάνου στὴ κουβαριασμένην ἀπὸ τὴ καμπούρα καὶ τὴ συφορὰ ράχι του, λέγοντας στὸ Τζιάνι:

— Βλέπεις; Ἀπὸ τώρα μοῦ ἀφωσιώθηκε σὰν σκυλί.

Καὶ μὲ καμάρι ξανάριξε τὰ περιφανεμένα μάτια της στὸ στίβο.

XXIII

= Λίγο, λίγο, ἡ Δόγισσα ἄρχισε νὰ προσέχῃ πραγματικὰ τὴ παράστασι, δηλαδὴ τὸ θηριοδαμαστὴ τὸν ἴδιο, ποῦ κείνη τὴ στιγμὴ ἦταν στὸ στίβο κι' ὄχι τόσο τὸ νούμερό του.

Τὸ νούμερο αὐτὸ ἦταν ἐξαιρετικὸ γιὰ τὴ δαντελένια Βενετία, ποῦ δὲν εἶχε τ' ἄγροικα γοῦστα τῆς Ρώμης, ἀλλὰ τὸν παπαδισμὸ τοῦ Βυζαντίου.

Ὁ ἀθλητικὸς τριανταπεντάρης ἄντρας μὲ τὰ φλογάτα μάτια καὶ τὴ βροντερὴ φωνή, ὁ Δαμαστής, σάλτερνε ὥῶθε κεῖθε ντυμένος τὸ προδοτικὸ τῆς λεβεντιᾶς του μαγιό του, ποὖταν κόκκινο σὰν τὴν ἀποθυμιά. Μὲ τὸ καμουτσί του ἀνάγκαζε τὰ θηρία νὰ ἐχτελοῦν τὴς προσταγές του καὶ στὸ τέλος τἄβαζε νὰ τὸν προσκινοῦνε κι' αὐτὸς πατοῦσε μὲ τῶνα ποδάρι τὰ κεφάλια τους.

Ἦταν ὁ κοσμοκράτορας ἄνθρωπος, ποῦ ὅλα τὰ ὑπόταξε στὸν ἐγωϊσμό του.

— Ἡ Φελίτσια βλέποντας τὸν ἀθλητικὸ Δαμαστή, ἄρχισε λίγο λίγο νὰ μετανοιώνῃ γιατὶ εἶχε χάσει τὸ καιρό της μ' αὐτὸ τὸ γελοῖο, ποὖχε τώρα προσποδό της, καὶ δὲν εἶχε προσέξει τὸ ταυράνθρωπο, τὸ θηριοδαμαστή.

Τὶ ἀξία πειὰ μπορεῖ νὰ ἔχῃ γιὰ μᾶς ἕνα πρᾶμμα ποῦ τὸ πατοῦμε ;

Ἐνῶ ἐκεῖ κάτου· ἐκεῖ κάτου· ἄχ !

Τὸν κύτταζε σὰν νὰ τὸν ρουφοῦσε μὲ τὰ μάτια.

Ἕνα ξέντωμα πόθου τὴν τανιοῦσε, κ' ἔτσι τέντωνε καὶ πίεζε μὲ τὰ πόδια της τὸ συχαμερὸ σκλάβο, ποῦ τῆς εἶχε κλέψει τόσου καιροῦ λαγνεία.

Κι' ὅταν τέλειωσε τὸ νούμερο, σηκώθηκε μὲ παραφορὰ ὀρθή, πάνου στὸ προυμητισμένο πειὰ ἀνθρώπινο βάθρο της καὶ μπιζάριζε τὸ νούμερο, γιὰ νὰ ξαναπολαύσῃ πάλι μὲ τὰ μάτια της τὸ κορμὶ τ' ἀθλητή.

Ἦταν ἡ γυναῖκα ποῦ ποδοπατεῖ καὶ συντρίβει τὸ

προηγούμενο εἴδωλό της, ξετρελλαμένη γιὰ τὸ νέο, ὡς ποῦ νὰ φανῇ τὸ τρίτο.

= Ὕστερα μὲ τὸ δευτέρωμα τοῦ νούμερου ξανακάθησεν, ἀνάγειρε τὸ κεφάλι της καὶ τ' ἄφισε στ' ἀντρίκιω στῆθος τῆς ὀρθῆς πίσω της καλόγρηας.

Καὶ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια της ὁ Πεπίτος, ἄκουε τὰ χειροκροτήματα γιὰ τὸ Δαμαστή, σὰν τὸ πληγωμένο πουλί, τὰ φτεροκοπήματα τῶν ἄλλων πουλιῶν.

XXIV

= Ἀνσέλμο!

— Ὠλέ! Τσέκο!

Καὶ οἱ δυὸ φοβεροὶ φίλοι, ὁ Δαμαστὴς κι' ὁ Δήμιος σφίξανε τὰ ροζιάρικα χοντρὰ χέρια τους.

= Ὁ Ἀνσέλμος ὁ Δήμιος, ἀπὸ τὴ βραδυὰ ποῦ βασάνισε τὸ γυό του, δὲν ἔβγαινε πειὰ ἀπὸ τὴ σπηλιὰ τῶν βασάνων, οὔτε καὶ στάνια καθὼς ἄλλοτες. Τὸν πείραζε νὰ βλέπῃ κίνησιν, ἀνθρώπους.

Γιὰ τοῦτο ὁ φίλος του ὁ Δαμαστὴς παληὸς δήμιος κι' αὐτός, δάσκαλός του στὴ τέχνη, ποῦ στὸ ποδάρι του μπῆκεν ὁ Ἀνσέλμος σὰν ὁ Τσέκο βαρέθηκε κι' ἄλλαξε δουλειά, ἐρχότανε κάπου-κάπου καὶ τὰ λέγανε μὲ τὸν διάδοχό του.

= Δυὸ κανάτες μπροῦσκο, σὰ μελανιασμένο αἷμα κρασί, καὶ κάτι μισοψημένοι «μὲ τὸ αἷμα του» μεζέδες, ποὺμοιαζαν μὲ κομμάτια ἀνθρώπων βασανισμένων ἢ ζώων δαμασμένων, ἔδιναν φλογερὴ δροσιὰ στὰ ξερὰ λαρύγγια τῶν δύο θηριανθρώπων.

Κουτσόπιναν καθισμένοι, ὁ ἕνας στὸ σφαχτάρι ποῦ ἔβαζαν τὰ κεφάλια τους ὅσοι θὰ τοὺς τἄκοβαν μὲ τὸ πελέκι, κι' ὁ ἄλλος πάνου στὴ κλούβα μὲ τὰ καπακωμένα νησιτικὰ φείδια, ὅπου ἔχωναν τὰ χέρια τους οἱ μάρτυρες.

Κεῖνοι ποῦ δὲν δαγκανόταν τὸ χέρι τους ἀπ' αὐτὰ λέγαν ἀλήθεια, οἱ ἄλλοι «Θεὸς σ' χωρέσ' τους».

Πάνου στὸ ξυλοτράπεζο, ἦταν παραμερισμένες

οἱ τανάλιες, τὰ καρφιὰ, ἡ βαρειὰ καὶ τ' ἄλλα σύνεργα καὶ ἀκουμπόντας σ' αὐτὸ, μπρὸς στὴς κανάτες τους μιλοῦσαν ὁ Δαμαστὴς καὶ ὁ Δήμιος, πειὸ ζοφεροὶ κι' ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ περιβάλον τους.

Μὰ ὁ Δαμαστὴς δὲ χώραγε κάτι ποῦχε μεσ' τὰ στήθεια του κι' ὅλο ἄλλαζε στάσες, κουνοῦσεν ἀνυπόμονα τὸ ποδάρι του, σακάτευε τὰ λόγια του, τόσο ποῦ ὁ Δήμιος ξενευριασμένος τοὖπε :

— Τιἔχεις, διάβολε, καὶ δὲ σταυρώνεισσὲ μιὰ μεριά;

— Τίποτα.

— Δὲ φαίνεσαι γι' ἀδειανὸς. Κάτι σοῦ περισσεύει μέσα σου.

— Χμ.

— Μίλα, μωρέ.

— Ἄκου, Ἀνσέλμο, στὸ θεό σου! Εἶσαι φίλος καὶ δέ βαστάω, θὰ στὸ πῶ.

— Μπρὸς.

— Μὰ θἆσαι τάφος.

— Ὄχι δημόσιος κήρυκας.

— Χά. Μὲ κάλεσε μιὰ κυρὰ στὸ σπίτι της κρυφὰ ἀπ' τὸν ἄντρα της.

— Αὐτὸ ἦταν ὅλο ;

— Στάσου· δὲ ξέρεις.

— Φαντάζουμαι· καμιὰ χαρχάλα τοῦ Ναστάθμου.

— Ὄχι.

— Καμμιὰ ξεφυλισμένη ἀρχόντισα.

— Ἀκριβῶς ;

— Καὶ ποιὰ 'πὸ αὐτές ;

— Δὲ τὴ βάνει ὁ νοῦς σου!

— Ὅλες τους ἴδιες εἶναι. Καὶ πρώτη πρώτη κείνη ἡ Δόγισσα.

— Ναί.

— Ναί ;

— Ναί.

— Τί «ναί», μωρέ ; Αὐτὴ σὲ κάλεσε ;

— .....

— .....

— Τί μὲ κυττάζεις ἔτσι ;

— Τὴ ξέρεις καλὰ αὐτῆνε ;

— Ὄχι, μὰ θὰ τὴν μάθω.

Μοῦστειλε μιὰ καλόγρηα.

Θὰ πέρνω δέκα χρυσᾶ σὲ κάθε φορά.

Τῆς ἔστειλα ἀφιόνι νὰ κοιμήσῃ τὸν ἄντρα της, γιὰ νὰ μὴ πάθω κανένα κάζο.

Τὴς δυὸ τὴ νύχτα μὲ περιμένει.

— .....

— Θὰ σφυρίξω «τσίου, τσίου», σὰν πουλί. Αὐτὸ εἶναι τὸ σύνθημά μας.

Θὰ μοῦ ρίξῃ τότε αὐτὴ μίαν ἀνεμόσκαλα ἀπὸ τὸ τρίτο παράθυρο τοῦ καναλιοῦ τῆς Γέφυράς σου...

— Τῶν Στεναγμῶν. Ἀπὸ τὸ παράθυρο, κεῖνο τὸ παράθυρο, τοῦ γραφείου τοϋ ἀντρός της ;

— Ἀκριβῶς.

— Ἀπὸ κεῖ θ' ἀνέβω καί.... τὰ ρέστα.

— .....

— Μὰ σὺ μὲ κυττᾶς, σὰ νἆταν γιὰ τὴ γυναῖκα τὴ δική σου ! ;

— Ἐγώ; Ἔ, αὐτὸ εἶναι τὸ μάτι μου, τὸ ξέρεις.

— Ὄχι· κάτι σκέφτεσαι.

— ...Ναί· κάτι σκέφτομαι.

— Τί;

— Τίποτα. Καλὰ θὰ τοῦ τὴ σκαρώσῃς τοῦ Δούκα.

— Ἄ, δὲν εἶμ' ὁ πρῶτος.

Λένε πῶς κεῖνο τὸ παράθυρο ἔχει διαβάτες πειὸ πολλοὺς ἀπὸ τὸ Γκρὰν Κανάλε.

Καλὰ θἄκανεν ὁ Ντοῦτσε νὰ τὤχτιζε.....

— Ἀπὸ χρόνια πρίν.

— Γιατί ;

— Γιατί, γιατί....

— Παράξενος ποῦ εἶσαι !

— Τὸ αἷμα του μὲ πνίγει !

— Ποιανοῦ ;

— Τοῦ Γιάκ..... τοῦ κόσμου ποῦ ξεκάνω δῶ !

— Πῶς σοῦρθαν ἔτσι ἄξαφνα αἰστήματα γυναίκεια.

— Ἄσεμε.

Στάσου.

Θέλω νὰ πιοῦμ' ἀκόμα.

Θέλω νὰ πίνω, νὰ πίνω.

Καρτέρα.

Πάω νὰ ξαναγεμίσω τὴς κανάτες μας.

— Τὶ νἄχῃ ; Μοιάζει ἡ ὄψι κ' ἡ γλῶσσα του μ' ἀνθρώπου ποῦ ἀρχινᾶ νὰ τοῦ σαλεύῃ τὸ μυαλό.

Λέει ὁ Δαμαστὴς μ' ἀπορία, μόλις ὁ ἄλλος βγῆκε νὰ φέρῃ τὸ κρασί.

XXV

= Ὁ Δαμαστὴς ὡς ποῦ νὰ γυρίσῃ ὁ Δήμιος, ἀκούει ὅξου τὸ χαλασμένο καιρὸ νὰ ξαμολυέται σὲ βροχή, καὶ ξακολουθεῖ νὰ μονολογάῃ, παίζοντας μεσ' τὰ χέρια του μιὰ στρέβλῃ :

— Ἅ διάολε !

Καλὰ καμα καὶ πῆρα τὴ πελερίνα μου.

Μ' ἂν τύχῃ καὶ τὸ κακὸ χειροτερέψει, κάνω κονάκι ἐδῶ ὡς ποῦ νἄρθ' ἡ ὥρα τοῦ ραντεβοῦ.

Δέκα σκοῦδα χρυσᾶ !

Βρέ, χριστέ μου, ἀξία ποὔχουμ' ἐμεῖς οἱ ἄντρες καὶ δὲν τὴ ξέρουμε.

Δίνουμε στὴς γυναῖκες τοῦ Ῥιάλτο δέκα χαλκᾶ καὶ μᾶς παρακαλᾶνε.

Γιὰ μισὸ τάλληρο σ' ἐρωτεύουνται στὰ σωστά.

Κ' οἱ μεγαλουσιάνες μᾶς χρυσοπληρώνουν διακόσες φορὲς περισσότερο!

= Ὕστερα ἀκούοντας ὁ Δαμαστὴς τὸ Δήμιο νἄρχετ' ἀπὸ πίσω του, τοῦ λέει χωρὶς νὰ γυρίσῃ τὸ κεφάλι :

— Καὶ τὸ τσιράκι σου ποῦ εἶναι τέτοιαν ὥρα ; Σοῦ εἶπα : Στὰ θερία καὶ τοὺς παραγιοὺς μὴν ἀφίνῃς λυτάρι· ρεμπελεύουν καὶ ζητᾶν νὰ κάνουν ὅτι θένε.

= Ὁ Δήμιος ἔβαλε τὴς κανάτες στὸ τραπέζι, κι'

ὁ Δαμαστὴς ἐπῆρε τὴ μιὰ καὶ τὴν ἀνέβασε στὸ πλατύ του στόμα.

= Μιὰν ἀστραπὴ σπιθίρισε στὰ μάτια τοῦ ὀρθοῦ Δήμιου καὶ κάτι ἀπίστεφτο καὶ ξαφνικὸ γίνηκε μέσα σ' ἕνα δευτερόλεπτο, τόσο γρήγορα ποῦ δὲν θὰ πρόλαβε νὰ τὸ δῇ οὔτε καὶ τὸ μάτι τοῦ ἴδιου ποὺ τὸ ἔκανε.

Τὰ δυὸ χέρια τοῦ Δήμιου, ἀντὶ νὰ πιάσουν τὴ δική του κανάτα, χούφτιαξαν ἀπὸ τὸ τραπέζι τὴ βαρειά, ποῦ μ' αὐτὴ τσάκιζε τὰ κόκκαλα τῶν βασανισμένων, τοῦ γυοῦ του. Καὶ τὴν ἀνέβασε καὶ τὴν κατέβασε σὰν ἀστροπελέκι στὸ καύκαλο τοῦ Δαμαστή, ποὔπινε κρασὶ μὲ μοῦτρα χωμένα στὴν ὑψωμένη κανάτα του.

— Κράκ.

'Απὸ πάνου ἕνα ἀνθρώπινο τέρας ἀπὸ φόβο μὴ σαλέψῃ ὁ χτυπημένος καὶ μὲ τὴ μανία νὰ τὸν ξεκάνῃ ἀνεβοκατέβαζεν ἀπανωτὰ τὴ σφύρα στὸ κεφάλι τοῦ δολοφονημένου.

Τὸ αἷμα ξεπήδαγεν ἀπὸ παντοῦ.

Τὸ κεφάλι εἶχε γίνει λιῶμα.

Καὶ τότες τὸ σφυροκόπημα σταμάτησεν ἄξαφνα καθὼς ἄρχισε κι' ὁ λαχανιασμένος Δήμιος πέταξε πέρα τὴ σφύρα.

= Μὲ τὰ δάχτυλα τῶν ματωμένων χεριῶν του σκούπισε τὸν ἱδρῶτα του, ποῦ στάλαζε πάνου στὸ πτῶμα.

Κύτταξε ψαχτικὰ γύρω μιὰ δυὸ φορές.

Τίποτε δὲν ἀκούονταν.

Πλύθηκε βιαστικὰ-βιαστικά.

Ξεγύμνωσε τὸ σκοτωμένο, προσέχοντας μὴ λερωθοῦν τὰ ροῦχα ἀπὸ τὰ αἵματα ποῦ βγαίναν ἀπὸ τὴ κεφαλή του.

Τὰ καθάρισε πρόχειρα 'πὸ κάθε λεκὲ αἵματος, καὶ τὰ πῆγε μέσα στὸ παράκελλο, ποὖχε τὸ κρεββάτι του. "Υστερα ἔσυρεν ἀπὸ τὸ ποδάρι τὸ πτῶμα.

"Ανοιξε μιὰ καταπαχτὴ καὶ τὤρριξε μέσα.

Μὲ σπασμωδικὲς κινήσεις ἔκρυψε τὴς κανάτες, τακτοποίησε τὰ σύνεργα, καθάρισε τὸ τόπο τοῦ ἐγκλήματος ἀπὸ τὴ γλίτσα τοῦ αἱμάτου.

= Κι' ὅταν τέλειωσεν ἀπ' αὐτά, στάθηκεν ὀρθός, ὁλόρθος, ξανανειωμένος, καθὼς ἦταν πρωτοῦ βασανίση τὸ Γιάκομο, κ' ἔκραξε μὲ νευρικοὺς σπασμοὺς στὸ πρόσωπό του, καὶ σηκώνοντας τὴ γροθιά του ψιλά :

— Τώρα θὰ δῇς, ἐσύ, Κόσμε !

Τώρα θὰ Σοῦ δείξω !

Ἐγώ, ὁ Δήμιος, ὁ Πατέρας !

XXVII

= Τὴ κολασμένην ἐκείνη χειμωνιάτικη νυχτιὰ τοῦ 1207, ἡ ἀφανισμένη μέσα στὸ σκοτάδι Βενετία καταρριπιζόταν ἀπὸ τὴ βαρειὰ βροχή, ποῦ τ' ἀνεμοβόρρι τὴν ἔκανε θυελλική.

Λὲς κι' ὁ ὠργισμένος Θεὸς ζήταγε νὰ κάψῃ μὲ τὶς ἀστραπὲς καὶ τοὺς κεραυνούς του καὶ νὰ πνίξῃ σὲ νέο κατακλυσμὸ τὴ μουχλιασμένη πόλι.

Ὦ, βέβαια, τέτοια νύχτα, δὲ μπόρησε νὰ διαβῇ χωρὶς κανένα μεγάλο κακό, ἰδίως ἐκεῖ στὸ κανάλι τοῦ πόνου.

= Στὸ πλούσιο γραφεῖο τοῦ Δόγη τὰ χρυσᾶ ἐφτάκερα γεμίζουν ἀπὸ γλυκὸ φῶς ὅλα γύρω καὶ τὸ ξαναμμένο τζάκι σκορπάει κοκκινωπὴ θερμοβολή.

Καὶ μέσα στὴν ὁλόστρωτην ἀπὸ ἀτίμητα πέρσικα χαλιὰ κάμαρην αὐτὴν ὁ Δόγης ὀρθὸς καὶ σκυμμένος στὸ Γραφεῖο του κι' ὁ Πεπίτος καθισμένος σ' ἕνα σκαμνὶ δίπλα στὸ τζάκι ἐμέναν ἀδιάφοροι γιὰ τὴ μανία τῆς φύσης, ἀπορροφημένοι καθένας στοὺς λογισμούς του.

= Τότες τὸ ἰδιαίτερο γραφεῖο τῶν Δογῶν δὲν εἶχε ἀκόμη γνωρίσει τὴ διακόσμησι ἑνὸς Τιτζιάνο.

Ἀριστερὰ εἶνε δυὸ βιβλιοθῆκες, ἀνάμεσά τους ἕνας Ἐσταυρωμένος, καὶ πειὸ κάτου ὁ Θυρεὸς τῆς Βενετίας. Μπρός τους τὸ μονόθρονο τοῦ Δόγη καὶ τὸ γεμᾶτο ἁπλωμένες περγαμηνὲς γραφεῖο του.

Στὸ βάθος, στὴν ἄκρη εἶναι, μὲ δεμένους στὰ πόμολά τους τοὺς βαρειοὺς μπερντέδες, τὸ παράθυρο ποῦ κρέμασαν τὸ Γιάκομο, τὸ ἴδιο παράθυρο γιὰ τὸ ὁποῖο μιλοῦσαν ὁ Δαμαστὴς κι' ὁ Δήμιος.

Στὸ τοῖχο τοῦ βάθους εἶναι εἰκόνες προγόνων τοῦ Τζιάνι, ἀνάμεσά τους μιὰν ὁπλοθήκη καὶ κάτου, κουλουριασμένη στὸ πάτωμα, μιὰν ἀνεμόσκαλα, ἀπὸ κεῖνες ποὖχαν χρησιμοποιήσει οἱ σταυροφόροι στὰ ἐχθρικὰ τείχη.

Μπρὸς ἀπὸ αὐτὴν εἶναι τὸ μακρόθρονο, ὅπου ξεκουράζεται καμμιὰ φορὰ ὁ Δόγης σὰν κάνῃ διάλειμμα στὴ δουλειά του, ὅπου ἡ Σινιόρα Φελίτσια δέχτηκε ξαπλωμένη τὸ φτωχὸ τροβαδοῦρο της.

Τομάρια θεριῶν, σκαμνάκια ταπετσαρισμένα, μαξιλάρια στὶς κατάλληλες θέσεις.

Στὴν ἄλλην ἄκρη τοῦ τοίχου τοῦ βάθους εἶναι τὸ τζάκι, τὸ τζάκι ποῦ τρίζει ἀπὸ χρυσοκόκκινες φλόγες.

Ἀπέναντι ἀπὸ τὶς βιβλιοθῆκες, ψηλὰ εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς Φελίτσιας καὶ λοξὰ καὶ κάτω ἡ κλεισμένη σκαλιστὴ πόρτα, μὲ παραπετάσματα δεμένα στὶς παραστάδες της. Εἶναι ἡ πόρτα ἐκείνη ποὺ ἕνα βράδυ ἄνοιξε γιὰ νὰ μπάσῃ τὸ Γιάκομο, τὸ Τζιάνι, τὸ Δήμιο.

= Ἡ πρώτη μπόρα ἔχει περάσει καὶ τώρα πέφτει δυνατὴ μονάχα μὰ ἥσυχη βροχή.

Ἀκούεται τότες ὁ Τζιάνι νὰ μουρμουρίζῃ τὶς σκέψες του, χωρὶς ὅμως νὰ τὸν προσέχῃ ὁ ριγκολέττος του, ὁ Πεπίτος, ποῦ γιὰ νὰ σιάξῃ στὸ κεφάλι του τὸ παρδαλόχρωμο σκουφὶ μὲ τὰ κουδουνάκια, ἀνεβάζει τὰ χέρια του κ' ἔτσι φαίνεται πῶς ἡ φόδρα τῆς κόκκινης μπέρτας του εἶναι ἀπὸ μέσα μαύρη.

= Σὲ μιὰ στιγμή, βάζοντας τὸ δάχτυλό του σ' ἕνα σημεῖο μιᾶς περγαμηνῆς καὶ καρφώνοντας πάνου σ' αὐτὸ τὸ βλέμμα του λέει σὰν σὲ συνέχεια κουβέντας στὸν Πέπον ὁ Τζιάνι, μὲ τόνον ἱκανοποίησις καὶ χαρᾶς:

Τζιάνι: Ἔ, νά λοιπόν.

Κι' αὐτὸς ἀκόμα ὁ ἀρχηγός τους, μπρο-

στὰ στὰ θεόπνευστα λόγια τῶν Ἁγίων Δικαστῶν Πατέρων, ὡμολόγησε τὴ πλάνη του καὶ παραδέχτηκε πῶς ἡ γῆ εἶναι ἀκίνητη καὶ ἴσια!

Πεπῖτος: (Τὸν ἀκούει, κι' ἀπαντάει, χωρὶς νὰ κουνηθῇ ἀπὸ τὴ θέσι του, μὲ τὰ χέρια πλεγμένα πάνου στὰ γόνατά του καὶ μὲ τὸ πηγοῦνι ἀκουμπισμένο στὰ σταυρωμένα μπράτσα του). Μπροστὰ στὸ δήμιο παραδέχεται κανεὶς καὶ τοὺς «Ἱεροεξεταστὲς» ἀκόμα γι' ἁγίους.

Τζιάνι: Καὶ εἶναι. Φέρνουν πάνου τους τὸ Σταυρό!

Πεπῖτος: (Ἀκίνητος πάντα). Καλλίτερο θἄταν νὰ τοὺς ἔφερνε πάνου του ὁ Σταυρός.

Τζιάνι: Τὶ λές!;

Πεπῖτος: Πῶς τοὺς ἀνέχεται τέτοιους «ἀντιπροσώπους» ἕνας Θεός, ἔστω καὶ παπαδίστικός, αὐτὸς μονάχα τὸ ξέρει.

Τζιάνι: .....

Πεπῖτος: (Ἐξακολουθεῖ, κουνῶντας συλλογιστικὰ τὸ κεφάλι του). Ὤ, ὡρισμένως δὲν θὰ ὑπάρχῃ κανένας Θεός, ἢ θἄναι σὰν κι' αὐτοὺς, γιὰ νἀφίνῃ νὰ κυβερνᾶνε τὸ κόσμο ἡ κακία κ' ἡ δυστυχία.

Τζιάνι: (Δὲν κρατιέται πειά). Λοιπὸν (σταυροκοπιέται) γιὲ τοῦ Διαβόλου καὶ καμμιᾶς μάγισσας, οὔτε καὶ στὴ καλωσύνη τοῦ Θεοῦ ἀκόμα δὲν πιστεύεις!.

Πεπῖτος: (Περίλυπα, ὑποβλητικά, ἀκίνητα). Ὅταν κανεὶς χάσει γιὰ πάντα τὸ δίκηο του, τὴν εὐτυχία του, τὴν ἐλπίδα του, σὲ τίποτα πειὰ δὲν πιστεύει.

Τζιάνι: (Μ' ὀργὴ καὶ καταφρόνια). Ἔ, δοῦλε· τὸ μόνο ποῦ σοῦ χρειάζεται, τὸ ψωμί, τὸ ἔχεις καὶ μπόλικο μάλιστα. Τί λοιπὸν

σὲ κάνει τόσο βαρύγνωμο ; Λέγε !

Πεπῖτος : (Γυρίζει τὸ κεφάλι του καὶ τοῦ λέει). Τί συδαυλίζεις τὰ κάψαλα ; Γιὰ ν' ἀπογίνουν στάχτη ;
Ὅτι κι' ἂν εἶχα τῶχα ! Κ' ἔτσι, ποῦ ἐρπίδες δὲν μποροῦν νὰ γεννηθοῦνε ὅμοιες μὲ τὴς ἀναμνήσεις.
Μὰ σὺ ἔχεις δίκηο· εἶμαι δοῦλος καὶ τρώω τὸ ψωμὶ τῆς ἀφεντιᾶς σου.
Δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ θῦμᾶμαι, νὰ βαρυγνωμῶ, νὰ κλαίω.
Ἐγὼ ὁ παλιάτσος τῆς ζωῆς, ὁ ἀγορασμένος ριγκολέττος, τὸ ἀνθρωποπαίχνιδό σας, πρέπει νὰ σᾶς κάνω νὰ γελᾶτε.
Καὶ γελᾶτε μὲ τὸ λόγια μου τὰ διφορούμενα, σὰ δίκοπα μαχαίρια, μὲ τὴς γκριμάτσες μου, ποῦ τὴς πέρνετε γιὰ γέλοια, ἐνῷ εἶναι σπασμοὶ πόνου, μὲ τὰ χαμόγελά μου ποῦ μοιάζουν μὲ τὴ μπέρτα ποὺ φορῶ, τὴ κόκκινη ἀπ' ὄξου (δείχνει τὴ φόδρα της) καὶ μαύρη ἀπὸ μέσα.

Τζιάνι : Μὲ κάνεις νὰ λυπιέμαι, ἐνῷ χρωστᾶς νὰ μοῦ φέρνῃς τὸ γέλοιο.
Σ' ἤξερα σαρκαστὴ φιλόσοφο. Τώρα μοῦ κάνεις τὸ παραπονιάρη, τὸ κακόμοιρο.
Ἄ, ἄ. Κατάλαβα ! Χά, χά !
Ἀστειεύεσαι πάλι ! Αὐτὸ εἶναι !
Μπρὸς παῖξε μου τὸ νέο αὐτὸ ρόλο σου!

Πεπῖτος : (Μὲ ψυχικὴν ἐξέγερσι). Δὲν εἶναι ρόλος, Κύριε !
Μιὰ ψυχὴ ποῦ πονεῖ δὲν «παίζει» πάσχει !

Τζιάνι: Χά, χά, χά. Μπρός, μπρός, ὡραῖα! Προχώρα!

Πεπῖνος : Φτοῦ μου !

('Απ' ἔξω τὸ καμπανάλε τ' 'Αγίου Μάρκου ἀρχίζει νὰ σημαίνῃ μεσάνυχτα).
Ὦ μὴ γελᾶς, μὲ σφάζεις ! (Σὲ ἄλλο τόνο ἐξακολουθεῖ).
Μ' εἶπες ἔξυπνο, σοφό.
Δὲν βρίσκω λόγια νὰ σοῦ πῶ τὸν πόνο μου. Σκέψου τί πόνος εἶναι !
Ὁ νοῦς, ὁ ὑποβολέας τοῦ θεατρίνου ἀνθρώπου, ἐσάστισε κ' ἐκεῖνος! Τὶ «ρόλος» ποῦ δὲν «παίζεται» !

Φωνὴ νυχτοφρουροῦ : ('Απ' ἔξω μακρυά, ἀφοῦ σαλπίσει ὕστερ' ἀπὸ τὸ δωδέκατο σήμασμα τῆς καμπάνας). Ἤρθανε τὰ μεσάνυχτα.
Θεέ. φύλαγε τὴ πόλι σου τὴν ὥρ' αὐτὴ τοῦ πονηροῦ.
(Ξανασαλπίζει).
Οἱ φύλακες γρηγορεῖτε !

Πεπῖτος : (Τὸ σήμασμα, τὸ σάλπισμα, ἡ φωνή, ἡ θύελλα, ἡ ψυχική του κατάστασι, ὅλα, τοῦ ξαναφέρνουν τὸ λογισμὸ πίσω στὰ παληά, καὶ μὲ φωνὴν ἀργή, πάντα καθιστός, κυττῶντας ψηλά, λέει στὸ Τζιάνι τὴν ἱστορία του ἀνασκεφτικά, πονεμένα. 'Εκεῖνος τὸν ἀκούει, πάντα ὀρθὸς σιμὰ στὸ γραφεῖο του, μὲ δυσπιστία στὴν ἀρχὴ καὶ λίγο λίγο μὲ πίστι πὼς ἀκούει ἀλήθεια κι' ὄχι «ρόλο»). Ὡσὰν κακὸ προμήνυμα. τὴ νύχτα κείνη, ποὺ σὰν ναυάγιο δερνόταν στὴν τρικυμία τῆς θύελλας ἡ γῆ, ἔτσι καθὼς τώρα, καὶ στὰ τείχη τῆς πατρίδας μου, οἱ φρουροὶ ἐκράζανε καὶ σαλπίζανε.
Μ' ἀνώφελα φυλάγανε.
Πάνου στὸ ἕβδομο τὸ σήμασμα ἐρράγισεν ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς μας καὶ

σώπασε γιὰ πάντα τὸ γλωσσίδι της.
Δὲν ξαναχτύπησε πειὰ ποτέ!
Ποιὸς ξέρει ποῦ νὰ βρίσκεται τώρα ἡ ἀγαπημένη καμπάνα, ποὺ σήμαινε τὴς γλυκὲς τῆς εὐτυχίας ἡμέρες στ' ἅγια χώματά μας!
Μπορεῖ νἆναι λυωμένη σὲ σίδερα κιτέργων, σὲ σύνεργα βασάνων τῶν σκλαβωμένων δικῶν της.
Ὦ, καμπάνα φωνὴ τοῦ χωριοῦ μου!
Νὰ σ' ἄκουα ἀκόμα μιὰ φορὰ κι' ἂς ἦταν γιὰ τὰ νειρόσημά μου!

Τζιάνι: (Στὸ Πεπῖτο, ποῦ μένει αἰχμαλωτισμένος ἀπὸ τὴς νοσταλγικὲς ὀπτασίες του). Φτωχέ μου.

Πεπῖτος: Δὲν ὑπάρχει πειὸ μεγάλος δήμιος στὴ γῆ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ ζωή, ἀπὸ τὴ μοίρα μας τὴν ἴδια.
Γεννήθηκα καὶ μεγάλωσα στὸ Κάστρο ἑνὸς νησιοῦ τοῦ Αἰγαίου.
Διάβαζα τὴν ἀρχαία σοφία κ' ἤμουν τόσο καλὸς πολίτης, ποῦ ἀντιπολιτεύτηκα τὸν ἴδιο μου τὸ πατέρα καὶ τὸ μεγάλο μου ἀδελφό, γιατὶ ὁ ἀντίπαλός τους ἦταν πειὸ ἄξιος τους γιὰ τοπάρχης μας, μιὰ κι οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Πόλης κι' ὁ Θεματοφύλαξ μᾶς ἄφιναν νὰ διαλέγουμε μεῖς τοὺς ἄρχοντές μας.
Ὁ πατέρας μου κι' ὁ ἀδελφός μου, στραβωμένοι ἀπὸ τὸ πεῖσμα καὶ γιὰ τὴ Ἀρχή, ἔφυγαν κρυφὰ καὶ γύρισαν πίσω μὲ τοὺς Σταυροφόρους.
Ἐμεῖς ἀρνηθήκαμε νὰ προδώσουμε τὴ λευτεριά μας. Κ' οἱ Σύμμαχοι μᾶς ἀπόκλεισαν κι' ἄρχισαν νὰ μᾶς πολεμοῦν,

σὰν ἐμεῖς νὰ ἤμαστε οἱ Τοῦρκοι, οἱ ἐχθροὶ τῆς Σταυροφορίας τους.
Βλέπαμεν ἀπὸ τὸ Κάστρο τὴ πόλι, τὰ χωριὰ καὶ τὰ χτήματά μας νὰ καίγουνται κι' ἀκούγαμε πίσω μας τὰ γυναικόπαιδα νὰ κλαῖνε τοὺς λαβωμένους καὶ γιὰ ψωμί.
Κι' ὅμως κρατούσαμεν ἀκλόνητοι τὴς ἐπάλξεις.
Μὰ εἶναι πειὸ ἐπικίντυνος ἕνας ντόπιος προδότης ἀπὸ χίλιους ξένους ἐχθρούς.
Ναί. Μιὰ νύχτα ὁ πατέρας καὶ ὁ ἀδελφός μου ἀπὸ μιὰ κρυφὴ καταπαχτὴ τοῦ ὑδραγωγείου, ποὔμπαινε στὸ κάστρο κάτου ἀπὸ τά τείχη, ὡδήγησαν μέσα σ' αὐτὸ ἕνα μπουλοῦκι Σταυροφόρων· καὶ πρὶν νὰ τὸ νοιώσουμε εἶχαν ἀνοίξει μιὰ μικρὴ πύλη.
Ἔτσι τὸ ἡρωϊκὸ κάστρο ἐπλημύρισεν ἀπὸ σταυροφόρους, ποῦ ἀλλάλαζαν σὰν κουρσάροι ἀγαρηνοί.
Ὤ, κάλλιο νἄσαν κέτοιοι!
Κι' αὐτοὶ ἀκόμα πολεμᾶν πειὸ τίμια 'πὸ τοὺς Φράγγους κι' ὅταν νικᾶνε φέρνονται πειὸ εὐγενικὰ 'πὸ τοὺς Βενετούς!

Τζιάνι: ('Εξωργισμένος). Πρόσεξε τὶ λές!

Πεπίτος: (Ἤρεμα κ' ἀδείλιαστα). Εἶμαι στὴ Βενετία καὶ εἶσαι ὁ Δόγης της, μὰ δὲν κρατήθηκα μέσα στὴ θύμησι, μέσα στὸ πόνο μου, νὰ μὴ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια.
Ἄκου: Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἔπρεπε νὰ μισοῦνε τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Δύσης πειότερο κι' ἀπὸ τοὺς Τούρκους!
Αἷμα, φωτιὰ κι' ἀτίμωση!
Οἱ σταυροφόροι ἔσφαζαν, ἐκαίανε κ'

ἐμόλυναν τὴς κόρες μας καὶ τὴς ἐκκλησιὲς σὰν νἄσανε χανούμισες καὶ τούρκικα τζαμιά!

Ὅσο γιὰ μέ...

Ὅτι κι' ἂν εἶχα τῶχασα!

Τὸ σπίτι ποῦ γεννήθηκα τῶδα νὰ λαμπαδιάζῃ μέσα στὴν ἀπέραντη φωτιά...

Τὴ μάνα μου, τῆς κόψανε τὰ χέρια ποῦ μ' ἀγκαλιάζαν μιὰ φορά, κ' ἐψήθηκε μέσ' στὴς φλόγες τοῦ σπιτιοῦ μας.

Ἡ ἀδερφή μου περπάταγεν ἀνάμεσα στοὺς τοίχους τῶν σπιτιῶν τοῦ Κάστρου ποὺ πέφτανε καπνίζοντας, δρασκέλιζε τοὺς σκοτωμένους καί, καὶ τραγούδαγε, ὡς που ἐχάθηκε.

Ὦ κάλλιο νἄκλαιε!

Δὲν ξέρῃς τ' εἶναι νὰ τραγουδάῃ μιὰ τρελλὴ τοῦ χαλασμοῦ τὴν ὥρα!

Κ' ἡ ἀρραβωνιαστικιά μου· τὴν εἶδα νὰ τὴ σέρνουνε λιπόθυμη, λάφυρο οἱ νικητὲς κουρσάροι, ποὖχαν γιὰ σῆμα το σταυρό.

Καὶ γὼ ἔπεσα σκλάβος μὲ τέσσαρες πληγὲς καὶ μὲ σπαθὶ σπασμένο στὰ χέρια τῶν Συμμάχων, ποῦ τόσο μ' ἐβασάνισαν, ὥστε νὰ γίνω τ' ἄθλιο καὶ στρεβλὸ σαράβαλο π' ἀγόρασες γιά... ριγκολέττο!

Μέσα στὴ συντέλεια ἐκείνη, μέσα στὰ πλοῖα ποῦ βογγοῦσαν οἱ δεμένοι σκλάβοι, ποῦ τοὺς χτυποῦσαν οἱ Σύμμαχοι γιατὶ δὲν «προσχωροῦσαν» σ' αὐτούς, καὶ ποῦ ἀτιμάζονταν ἀράδα οἱ γυναῖκες τους, μέσα στὸ κάτεργο ἀπ' ὅπου πετοῦσαν τοὺς νεκροὺς στὴ θάλασσα καὶ βελάζαν σὰν ἀρνάκια τὰ παιδιά, οἱ προ-

δότες ἔκαναν προπόσεις μὲ τοὺς «Συμμάχους» των.

Ἐγὼ ἤμουν βαρειὰ λαβωμένος καὶ σκληρὰ βασανισμένος κάτου στὸ κάτεργο.

Ἄκουα τοὺς δεσμωμένους συντρόφους μου ν' ἀναθεματίζουν τὸ Πατέρα καὶ τὸν Ἀδερφό μου, γιὰ τὸ ρόλο ποῦ ἔπαιζαν στὴν ἑλληνικὴ τραγωδία, καὶ ἡ ντροπὴ μὲ βασάνιζε, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο, γιατ' ἤμουν συγγενής των. Μιὰ λέξι νὰ τοὺς παράγγελνα νὰ μάθαιναν πῶς ἤμουν στὸ καράβι, ἀμέσως θ' ἄλλαζεν ἡ τύχη μου. Μὰ ποῦ· κάλλιο νὰ μὲ δαγκᾶν ὀχηές, παρὰ νὰμὲ φιλᾶνε τέτοια χείλια!

Ἔτσι ἑνωμένες οἱ κατάρες ὅλων τῶν θυμάτων ἀνέβαιναν ἀπὸ τὰ στόματά μας στὸν Οὐρανόν.

Μὰ μάταια· καμμιὰ τιμωρία δὲν τὰς βρῆκε.

Ὦ, Σατανᾶ Θεέ, ἀνάθεμα Σε!

Τζιάνι: Βέβηλε!

Πέπος: (Μὲ ὀδυνηρὸ χλευασμὸ). Χμ.

Τζιάνι: Ὄχι. Μὴ βαρυγνωμᾶς στὸ Θεὸ κι' ἐτιμώρησεν ἀφάνταστα τὸ πατέρα σου καὶ τὸν ἀδερφό σου!

Πέπος: (Σηκώνεται μ' ὁρμὴ καὶ τεντώνει τὰ χέρια μὲ λαχτάρα). Πές μου κάτι κακὸ γι' αὐτοὺς κι' ἂς εἶναι καὶ ψέμμι' ἀκόμα!

Τζιάνι: Ἄκου: Τὸ βράδυ τῆς Καταστροφῆς, σὰν ὁ πατέρας σου ἔμαθε πῶς μέσα σ' αὐτὴν χαθήκατ' ὅλοι οἱ δικοί του, καὶ σὰν εἶδε πῶς τὸ νησί σας τὸ δίναμε φέουδο σ' ἕνα δικό μας εὐγενῆ, ἐμάνιασε καὶ μᾶς ἀπείλησε, πῶς θὰ πάῃ ἐναντίο μας μὲ τοὺς Βυζαντινούς.

Τότες τὸν πιάσανε οἱ δικοί μας καθὼς καὶ τὸν ἀδερφό σου καὶ τοὺς ἔστειλαν ἐδῶ νὰ δικαστοῦν ἀπὸ τοὺς Δέκα.
Αὐτοὶ χαρίσανε τὴ ζωὴ τοῦ ἀδερφοῦ σου, γιατὶ δὲν εἶχε πῆ τίποτα.
Τὸν λυπηθήκανε ἔτσι καμπούρης ποὖτανε, ὅμοιος μὲ σὲ τώρα καθὼς κατάντησες, καὶ τὸν ἀφῆκαν νὰ διακονεύῃ στὴς πόρτες μας τὸ ψωμί του.
Ὕστερα τοῦ πατέρα σου τοῦ βάλαν τὴ πειὸ ἀτιμωτικὴ τιμωρία:
Ἀντὶ γιὰ μελοθάνατο στὰ βάσανα τὸν πέρασαν βασανιστὴ μελοθανάτων ἀπὸ ἀπὸ τὴ «Γέφυρα τῶν Στεναγμῶν». Καὶ εἶναι τώρα 'κεῖ, ὁ Δήμιος τῶν Δέκα.

Πεπῖτος: Ὦ, τιμωρία φοβερή!

Τζιάνι: (Μὲ νεύριασμα). Κι' ἀκόμη...

Πεπῖτος: Ἔχει «κι' «ἀκόμη»!; Τί;

Τζιάνι: (Μὲ ἀρχὴ παραφορᾶς). Τὸ καμπούρη τὸν ἀδερφό σου, τὸ Γιάκομο, πρὸ τοῦ νὰ σ' ἀγοράσω, μιὰ νύχτα πέρυσι τὸν πιάσαμεν ἐδῶ μέσα...

Πεπῖτος: «Ἐδῶ μέσα»!;

Τζιάνι: (Μὲ τόνο ποῦ καταλήγει σὲ μανία, ἐνῷ ὁ Πεπῖτος ἀκούει μὲ πόνο ποῦ τοῦ κλεῖ τὰ μάτια).
Ναί, ἐδῶ μέσα.
Τὸ κλέφτη!
Μὰ ἔννοια σου καὶ τοὔδειξα!
Μὲ τὸ σφυρί, ἀκοῦς, μὲ τὸ σφυρί, ἔβαλα τὸν ἴδιο σας πατέρα καὶ τοῦ τσάκισε τὸ κόκκαλα, καὶ ὕστερα τὸν κρέμασε στὸ παραθύρι αὐτό!!

Πεπῖτος: Κυττῶντας τὸ παράθυρο μὲ ἴλιγγο φρίκης σὰν νὰ βλέπῃ κρεμασμένο τὸ πτῶμα τ' ἀδερφοῦ του). Θεέ μου!!

Τζιάνι : (Σὰν δαίμονας) Τὸ αἷμα τους πλημύρισε τὸ πάτωμα κ' ἠσχολογοῦσαν οἱ τοῖχοι ἀπὸ τοὺς βόγγους τῶν δυό τους !

Πεπῖτος : (Λυγίζει πάσχοντας, πέφτει συντριμένος στὸ γόνατο καὶ κράζει ὀδυνηρά). Ὁ πατέρας δήμιος τοῦ γιοῦ του, κι' ἐγὼ ρινγκολέττος σὲ σένα !

Τζιάνι : Καὶ μόνο τὰ χειρότερα νὰ μὴ δίνῃ ὁ Θεός.

XXVII

Φελίτσια : (Ἔχει φανῇ ἀπὸ μιὰ στιγμὴ καὶ βλέπει ἀπαρατήρητη τὸ τέλος τῆς προηγουμένης σκηνῆς.
Φορεῖ νυχτερινὴ τουαλέττα τοῦ καιροῦ της, καὶ κρατεῖ ἕνα δισκάκι μ' ἕνα φλιτζάνι ἀφέψυμα φλογάνθης.
Καὶ νομίζοντας πῶς ὁ ἄντρας της ἀστειεύεται μὲ τὸ ρινγκολέττο τους, κάνει δυὸ -τρία βήματα ἐμπρός, λυγίζει τὰ γόνατα σὲ γυναικεία ὑπόκλιση, καὶ κυττῶντας τὸν ἄντρα της, ποῦ τώρα μόλις τὴ βλέπει, πῶς εἶν' ἐδῶ, λέει). Χά, χά' σὰν θεατρίνοι παίζετε κι' οἱ δυό.

Τζιάνι : (Μὲ κόντρα-ρεβερέντζα). Παίζουμε ρόλους στὴ ζωή...

Πεπῖτος : (Συνεχίζει μ' ἀπόγνωσιν, ἐνῶ σηκώνεται). Τῆς Τύχης μαριονέττες !

Φελίτσια : (Παιγνιδιάρικα). Κι' αὐτὸ ποῦ παίζετε τὶ εἶναι ; Δράμα, κωμῳδία, ἔ ;

Πεπῖτος : (Σὰν καρφωμένος σὲ σταυρό). Ἡ παντομίμα τῆς ζωῆς.

Φελίτσια : (Μὲ ναζιάρικη δυσφορία). Οὔφ, τί τραγικοὶ ποῦ εἶστε κ' οἱ δυὸ ἀπόψε !

Τζιάνι : (Τὴν πλησιάζει). Ἔχεις δίκηο. Ὡς ποῦ

νάρθῃς σύ, ἡ ζωὴ ἐδῶ ἦταν τραγωδία, τώρα ἔγινεν εἰδύλλιο.

Φελίτσια : (Τοῦ τείνει τὸ δίσκο μὲ τὸ κύπελο). Δάφνη μου, σοῦ φέρνω λίγη μαλαχτικὴ φλογάνθη.

Τζιάνι : Μά, Χλόη μου, γιατὶ ν' ἀνησυχήσῃς ;

Φελίτσια : (Μὲ χαριτωμένο παράτονο). Δὲν ἤθελες νάρθῶ ;

Τζιάνι : Χαρήκανε τά μάτια μου ποῦ σ' εἶδαν !

Φελίτσια : Πιέ το πρὶν νὰ κρυώσῃ.

Τζιάνι : (Πίνει το μισο πιοτο καὶ ξαναβάνει τὸ κύπελο στὸ πιατάκι του.

Ἡ θελκτικιὰ ἐμφάνισι μιᾶς ὤμορφης καὶ χαδιάρας γυναίκας, τῆς Φελίτσιας, ἔχει μαλακώσει τὴν ὀδυνηρότητα ποῦ βασίλευε κεῖ μέσα. Καὶ ὁ Τζιάνι λέει μὲ συζυγικὴ τρυφερότητά στὴ νέα του γυναῖκα). Σ' εὐχαριστῶ, μικροῦλα μου.

Φελίτσια : Μονάχα !

Τζιάνι : Τί ;

Φελίτσια : Ἔτσι ξερὸ ἕνα «εὐχαριστῶ».

Τζιάνι : Ἄχ, πονηροῦλα ! (Πέρνει τὸ δίσκο ἀπὸ τὰ χέρια τῆς Φελίτσιας, τὸν ἀφίνει σὲ μιὰν ἄκρη πάνου στὴς περγαμηνὲς τοῦ γραφείου, καὶ τὴν ἀγκαλιάζει, λέγοντας). Τὶ θὲς λοιπόν, γιὰ πές μου ;

Φελίτσια : (Χαριτωμένα, σὰ λιχούδικο μωρό). Ἕνα, Ἕνα.....

Τζιάνι : (Κάνει πῶς δὲν ἔχει καταλάβῃ). «Ἕνα» τὶ «ἕνα» ;

Φελίτσια : (Κυττάζει γύρω σὰν μὲ ντροπή)...

Τζιάνι : (Σφίγγοντάς την στὴν ἀγκαλιά του καὶ σκύβοντας τὸκεφάλι). Πές το μου σιγὰ σιγὰ στ' αὐτί, ἢ καλλίτερα πάνου στὰ χείλη.

Πεπῖτος : Ἔ, σὲ συζύγων συντροφιὰ οἱ ἄλλοι περισσεύουν.

Τζιάνι : (Στὸ Πέπο). Δρόμο.
Φελίτσια : (Μὲ χαμόγελο). Τρελλέ !
Πιπῖτος : (Βγαίνοντας, σιγομιλεῖ μονάχως του, ἐνῶ τ' ἀντρόγυνο φιλιέται). Ἡ τόση τρυφερότητα γιὰ ἕνα γέρον ἄντρα, κάτι κακὸ τοῦ κρύβει.

XXVIII

Τζιάνι : (Λιγωμένος). Ὦ, τὶ γλυκὸ ποῦ ἦταν τὸ φιλί μας !
Φελίτσια : Ἀκόμη λίγο ἔ ;
Τζιάνι : Ὡς ὅτου νὰ πεθάνω !
Φελίτσια : (Ἀφοῦ ξαναφιληθοῦν, βγαίνει ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά του καὶ τοῦ λέει μὲ στοργή). Μὰ ξέχασες τὴ ρέστη τὴ φλογάνθη σου !
Τζιάνι : (Πίνει, σὰν γιὰ χάρι της, τὸ ζεστὸ ποῦ τοῦ ξαναφέρνει ἀπὸ τὸ γραφεῖο ἡ Φελίτσια. Ἀφοῦ τὸ τελειώσει, λέει ἐνῶ ἐκείνη ξαναβάζει τὸ δίσκο στὸ γραφεῖο του). Τώρα μοῦ φαίνεται πικρό.
Φελίτσια : (Μὲ κάποια ταραχή) Τί λές ; «Πικρό»!
Τζιάνι : Φαρμάκι !
Γιὰ κάθε ἄλλον θάτανε γλυκειά. Μὰ γιὰ τὰ χείλη μου ποῦ γεύτηκαν τὴ γλύκα τῶν δικῶν σου, κάθε τι ἄλλο πειὰ εἶναι στιφό.
(Πιάνει τὸ στῆθος του). Καὶ δὲν ξέρω τὶ ἔχω. Νοιώθω μιὰ δίψα, ἕνα ξάναμμα.
Φελίτσια : «Μιὰ δίψα, ἕνα ξάναμμα». Εἶναι, εἶναι ἡ θέρμη τῆς φλογάνθης μέσα στὰ στήθη σου.
Τζιάνι : Τὰ χείλη σου ἂς τὴ σβύσουν !
Φελίτσια : (Ἐνῶ ὁ ἄντρας της θέλει νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ, αὐτὴ πισοπατεῖ καὶ τοῦ λέει ψευτοπρόσχαρα). Ἀφέντη μου γλυκέ, ὄχι ἐδῶ.

Τέλειωσε τὴ δουλειά σου καὶ σὲ καρτερῶ στὴ κάμαρά μου.

Τζιάνι : Ὦ ναί !
Τὸ μαγικό σου τὸ πιοτὸ μ' ἔκανε πάλι νέο.
Πῶς ἤθελα, πῶς ἤθελα νἀρχόμουνα ἀμέσως.
(Κυττάζει καθὼς σκλάβος τὰ δεσμά του τὴς ἀνοιχτὲς περγαμηνὲς τοῦ γραφείου του). Ὦ, ἀξιώματα, ἀλυσσίδες μας χρυσές, ποῦ μᾶς κάνετε Ταντάλους τῆς λευτεριᾶς, τῆς εὐτυχίας !

Φελίτσια : Γαληνότατε· Προστάτη τῆς Βενετίας· σῶξε μας.
Κι' ὅταν τελειώσης τὰ καθήκοντα ποῦ ἔχεις ἀπὸ τὸ Θεό, μὴ ξεχνᾶς πῶς σὲ κάποια καμαρίτσα μιὰ γυναικοῦλα θὰ κυλιέται στ' ἄσπρο κρεββατάκι της, περιμένοντας μιὰ θερμὴν ἀγκαλιά, νὰ κλείσῃ τὰ μάτια της μέσα σ' αὐτή.

Τζιάνι : Πήγαινε, ἄγγελέ μου.
Αὔριο στὴ δίκη οἱ Σύμβουλοι περιμένουν νὰ τοὺς πῶ, τί λὲν οἱ πάπυροι.
Κάποιοι δαιμονοπείραχτοι νέοι πιστεύουν πῶς ἡ γῆ εἶναι σφαῖρα καὶ πῶς κυλάει στὸν ἀέρα σὰ σφαῖρα.
Ἀνατρέπουν ἔτσι καὶ τὸ Θρόνο τοῦ Θεοῦ ! Δὲν θένε νὰ παραδεχτοῦνε πῶς τ' ἀστέρια εἶναι τὰ καντήλια τοῦ Παραδείσου, ἀλλὰ ἐπιμένουν πῶς εἶναι ἄλλοι κόσμοι σὰν τὴ γῆ !
Λένε πῶς δὲν ὑπάρχει οὐρανός !
Καὶ τότες ὁ Παράδεισος καὶ ὁ Θεὸς ποῦ εἶναι ;
(Συνεχίζει μὲ φανατισμό, ἐνῶ ἡ Φελίτσια ποῦ στέκει κοντὰ στὴ πόρτα, ἕτοι-

μη νὰ φύγῃ, τὸν ἀκούει μὲ συγκρατημένην ἀνυπομονησία).
Ὁ κόσμος δὲν εἶν' ἴσιος ;
Ἐκεῖ ψηλὰ δὲν εἶν' ὁ Οὐρανός ;
Ποτές τους κινηθήκανε ;
Ἂν ἦταν στρογγυλὴ ἡ γῆ δὲν θἄπεφταν οἱ ἀπὸ κάτου ἄνθρωποι ;
Ἀφοῦ δὲν τὴν στηρίζει κανεὶς πῶς στέκεται κιταμεσῆς στὸν ἀέρα ;
Μπορεῖ μιὰ τεράστια πέτρα, ἡ γῆ, νὰ πετᾷ ὡσὰν πουλί ;
Ἂν τ' ἀστέρια εἶναι σὰν τὴ γῆ, γιατὶ φωτίζουν τότες, ἀφοῦναι ἀπὸ χῶμμα ;
(Μὲ λύσσα).
Μὰ αὔριο θὰ τὰ ποῦμε !

Φελίτσια : Μὴν ἐξάπτεσαι. εὐγενικέ μου ἄρχοντα.
Τὸ δίκηο σου φωνάζει μοναχότου.
Ρίξετε στὴ φωτιὰ τοὺς μάγους καὶ τὸ ζήτημα τελειώνει.

Τζιάνι : (Ἐπίσημα). Τ' ἀγγελικά σου χείλη, εἶπανε τὴν ἀπόφασι τοῦ Θεοῦ.
Αὔριο θὰ καοῦνε !
Θὰ κάνουμε καὶ μεῖς ἐδῶ, Ἱσπανικά.
«Ὄττο ντὲ Φέ» !
Πήγαινε τώρα, Δέσποινά μου, στὴν ἱερή σου κλίνη, καὶ δὲν θ' ἀργίσω νὰ ἐρθῶ κ' ἐγώ.
Ἀρχίζω νὰ κουράζομαι. Ὁ νοῦς μου κάθε στιγμὴ βαραίνει πειὸ πολύ.

Φελίτσια : (Τοῦ στέρνει ἕνα φίλημα μὲ τὸ χέρι).
Σὲ καρτερῶ, ἀντρούλη μου !

Τζιάνι : (Ἐνώνει τὴς παλάμες του, σὰν γιὰ ν' ἁρπάξῃ τὸ φιλὶ ποῦ τοὔστειλεν ἡ Φελίτσια, καὶ τὴς φέρνει ἑνωμένες μπρὸς στὰ χείλη του καὶ φιλεῖ τὸ φιλί της ἐνῶ ἡ γυναῖκα του βγαίνει). Μμμάα.

(Κυττῶντας τὴ πόρτα ποὔκλεισε βγαίνοντας ἡ Φελίτσια). Πουλί μου !

XXIX

Τζιάνι : (Εἶναι στὸ κέντρο τοῦ γραφείου του καὶ μονολογάει κουρασμένα). Εἶναι καιρός. Ἀπὸ τότες ποῦ κρέμασα τὸ τροβαδοῦρο. Ἕνας χρόνος ὁλόκληρος ποῦ ἡ ἀγάπη μου ἀγαπάει πειὰ μονάχα ἐμένα. Ὢ πόσα πέρασα !
Μὰ ὅλα πέρασαν !
(Κυττῶντας τὴς εἰκόνες τῶν προγόνων του λέει). Εἶστε Σεῖς, Εἰκόνες Ἱερές, μάρτυρες τῆς τόσης μου εὐτυχίας !!

Μιὰ φωνή : Χά, χά ! Βρὲ βλάκα, σὲ γελᾶν τὰ μάτια σου καὶ πάλι !

Τζιάνι : (Νομίζοντας μὲ τὴ μεσαιωνική του ἀντίληψι, πῶς τοῦ μίλησαν οἱ εἰκόνες τῶν προγόνων του, λέει μὲ τρόμο). Οἱ πρόγονοί μου μὲ κράζουν «βλάκα» !
Τί συμβαίνει, λοιπόν ;

Ἡ Φωνή : Δὲν εἶναι γόνδολα αὐτή, ἀλλὰ σκιὰ τῆς νύχτας !

Τζιάνι : (Πάει καὶ κάθεται στὸ κάθισμα τοῦ γραφείου του, ἐνῶ λέει μὲ κίνημα ἀνακούφισις). Ἔξω, στὰ Μουράγια, ἢ στ' Ἀρτζενάλι, φωνάζουν μεταξύ τους οἱ σκοποί.

Ἡ Φωνή : Βρὲ φοβιτσιάρης ποὖσαι !
Βλέπεις παντοῦ φαντάσματα, κ' ἐκεῖ ποῦ δὲν εἶναι τίποτε, ἢ κανένας κρυφαγαπητικός, ποῦ πάει στὴ κυρὰ κανενὸς γεροχαζοῦ!

Τζιάνι : (Μὲ φανερὴ πειὰ κατάπτωσι δυνάμεων καὶ πνεύματος). Μόνον ἐγὼ δὲν μπορεῖ νᾶμαι αὐτὸς ὁ «γεροχαζός».

Ἡ Φωνή : Χά, χά, κορόϊδο !

Τζιάνι : (Κυττῶντας μὲ κουρασμένα μάτια τὴν

εἰκόνα τῆς Φελίτσιας). Μὲ περιμένεις νἄρθω σιμά σου, ἔ;
(Ἡ νύστα, μιὰ νύστα παράδοξη, τὸν καταλαβαίνει, ὁλοένα πειὸ βαρειά, πειὸ ἀνίκητη). Μὰ τί νύστα εἶν' αὐτή!;
(Κάνει κινήματα νὰ τὴν τινάξῃ ἀπὸ πάνου του). Κ' ἔχω τόση δουλειὰν ἀκόμα!
(Τὸ κ φάλι του γέρνει μὲ ζαλάδα καὶ τὰ μάτια του πᾶνε νὰ κλείσουν). Τί μ' ἔχει πιάσει!;
Ποτὲς δὲν μέ...δὲν...μοῦ...
(Στὴς στερνὲς πειὰ κινήσεις του, ποῦ μοιάζουν περισσότερο πῶς πέφτει παρὰ πῶς διώχνει τὸν ὕπνο). Τὸ κορμί μου μελιάζει.
Λὲς ἡ φλογάνθη, ποῦ μοὔφερ' ἡ Φελίτσια, κ' ἤτανε ναρκωτικό μου.
(Πέφτει ἀποναρκωμένος μὲ τὸ κεφάλι καὶ τὰ χέρια πάνου στὴς τσαλακωμένες περγαμηνές).

XXX

Φελίτσια: ('Ανάμεσ' ἀπὸ τ' ἀνοιχτὰ παραπέτα τῆς πόρτας, ἀνοίγει σιγὰ σιγὰ τὸ ἕνα φύλλο, τόσο λίγο, ποῦ φαίνεται μοναχὰ τὸ ἕνα της μάτι, νὰ κρυφοκυττάζῃ μέσα στὸ γραφεῖο.
Βλέποντας τὸ Τζιάνι πεσμένο σὲ βαθὺ λίθαργο, ἀνοίγει τὴ πόρτα, μπαίνει μέσα, τὴν κλείνει μὲ προσοχὴ καὶ ἀλαφροπατῶντας προχωρεῖ στὸν ἄντρα της.
'Εκεῖνος, ἀνάμεσα στ' ἀναμένα πολυκέρια, μὲ κεφάλι καθὼς ἔπεσε διπλαρωμένο πάνου στὰ πλεγμένα χέρια του, μοιάζει περισσότερο μὲ νεκρὸ παρὰ μὲ κοιμισμένο.

Ἡ Φελίτσια, ἐνῶ ἡ βροχὴ ἔξω ἀρχίζει νὰ ξαναπέρνῃ θυελλικὴ δύναμι καὶ βουή, στέκεται δίπλα στὸν ἄνδρα της, σκύφτει ἀπὸ πάνου του καὶ τοῦ μιλεῖ τρυφερά, τρυφερά). Ὡσὰν φρουρὸς στὴ θέσι του, κοιμᾶται ὁ κύριός μου.
(Τὸν σκουντάει ἀλαφρά). Ἔλα, γλυκέ μου ἄρχοντα, νὰ πλαγιάσῃς κοντά μου. (Τὸν σκουντάει πειὸ δυνατά). Μὰ ἔλα λοιπόν, κακέ!
(Βεβαιωμένη πειά, πῶς αὐτὸς εἶναι ὁλότελ' ἀποναρκωμένος, τὸν τινάζει κράζοντας μὲ σαρκασμὸ καὶ χλεύη). Ξύπνα, γεροκρονόλυρε! Ξύπνα γλυφοσαλιάρη.
(Μὲ τὸ δάχτυλό της ἀνοίγει τὸ βλέφαρο τοῦ ματιοῦ τοῦ Τζιάνι. Ἡ κόρη του, ἡ γαλανή, φαίνεται ἀσάλευτη καὶ θολή, σὰν ψεύτικη, σὰν γιαλένια.
Ἡ Φελίτσια γελάει σὰ γυναῖκα τοῦ δρόμου καὶ λέει).
Χά, χά, χά! Τὸ ναρκωτικὸ τὸν ἔκανε σὰν πτῶμα.
(Τὸν φτύνει) Χχ, φτοῦ σου, γεροπόρνε! Αὐτὰ παθαίνουν οἱ γέροντες ποῦ πέρνουν νέες γυναῖκες!
(Μ' ἔκρηξι μίσους τὸν μπατσίζει). Νά!

Μιὰ φωνή ('Απ' ἔξω, ἀπὸ τὸ κανάλι, σφυρίζει σιγά, συνθηματικά, σὰν πουλί). Τσίου, τσίου, τσίου.

Φελίτσια: ('Ακούοντας, λέει στὸν λιθαργωμένον ἄντρα της). Γιὰ δές' ἄκου:

Ἡ φωνή: Τσίου, τσίου, τσίου.

Φελίτσια: (Δείχνοντας τὸ παράθυρο στὸ Τζιάνι). Ἀπὸ δῶ θὰ μπῇ μπροστὰ στὰ μάτια σου ὁ ἀγαπητικός μου!
(Σβύνει μὲ βία τὰ κηροπήγια· ἀφίνει ἔ-

να κερὶ μόνον ἀναμμένο· καὶ μέσα στὸ τρεμιστὸ βολόφως ἑνὸς κεριοῦ καὶ τὴ κόκκινη λάμψι τοῦ τζακιοῦ, τρέχει στὴ πόρτα κι' ἀκούει ἀπὸ τὴ κλειδαριά. Ὕστερα σηκώνεται καὶ λέει). Στὸ παλάτι βασιλεύει ἡ σιωπή· (Κυττάζει κατὰ τὸ παράθυρο)

Ἡ φωνή : (Λίγο πειὸ δυνατά). Τσίου, τσίου. τσίου.

Φελίτσια : Νά, ξανασφυρίζει ἀπὸ τὴ γόνδολα ὁ θηριοδαμαστής.

(Τρέχει στὸ παράθυρο, τ' ἀνοίγει καὶ λέει πνιχτά:) Ἀμέσως.

Στάσου, νὰ σοῦ ρίξω τὴ σκάλα.

(Πέρνει τὴν ἀνεμόσκαλα, πούναι κουβαριασμένη κάτου ἀπὸ τὴν ὀπλοθήκη καὶ τῆς στερειώνει τὸ πάνου μέρος στὸ γάντζο, πούναι στὴ μέση τοῦ μουράγιου τοῦ παραθύρου, γιὰ νὰ μανταλώνωνται σ' αὐτὸν τὰ παραθυρόφυλλά του σὰ τὰ κλείνουν. Ὕστερα κρατῶντας τὴν ἀνεμόσκαλα μὴ ξεβγῇ ἡ ἄκρη της ἀπὸ τὸν γάντζο τὴ ῥίχνει ἔξω, ἐνῷ βουΐζει στὴ σκοτεινιὰ ἡ θύελλα.

Ἡ ἄκρη τῆς ἀνεμόσκαλας κουνιέται ἀπὸ τὸ γρήγορο ἀνέβασμα τοῦ ἐραστή, καὶ ἡ Φελίτσια, ποῦ κρατεῖ τὴ σκάλα μὴν ξεβγῇ ἀπὸ τὸν γάντζο καὶ ποῦ προσέχει τὴ σκιὰ ποῦ σκαρφαλώνει σ' αὐτή, σκέφτεται καὶ σιγολέει μὲ σαρκασμό) : Ἔ, σκάλα, ποῦ ἀνέβαζες τοὺς σταυροφόρους στὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀνέβαζε τώρα τοὺς ἀγαπητικοὺς στὰ παράθυρα τῶν γυναικῶν τῶν σταυροφόρων !

XXXI

Φελίτσια : (Κάνει τόπο σ' ἕνα προσωπιδοφόρο,

ποῦ δρασκελίζει τὸ παράθυρο, νὰ μπῇ μέσα στὸ Γραφεῖο,
Ἡ κουκούλα του κ' ἡ μακρυὰ μπέρτα του εἶναι λουστραρισμένες ἀπὸ τὴ βροχὴ καὶ στάζουν νερά.
Ἀπὸ τὶς δυὸ τρύπες τῆς κουκούλας δυὸ μαῦρα μάτια ρίχνουν ἀτσαλένιες ματιές.
Κάτου ἀπὸ τὴ μπέρτα, φαίνουνται οἱ μπρὸς καὶ πίσω μυτερὲς μπόττες τοῦ προσωπιδοφόρου, καὶ μέσ' ἀπ' αὐτήν, δίπλα στ' ἀριστερὸ μηρὶ κατεβαίνει ἡ σουβλερὴ θήκη ἑνὸς μακρυοῦ ξίφους.
Ἡ Φελίτσια τὸν θωρεῖ σὰν γοητεμένη καὶ τοῦ λέει) : Ἱππότη μου !
(Ὁ Προσωπιδοφόρος, χωρὶς ν' ἀποκριθῇ στὴ τρυφεράδα της, πηδάει μέσα, κι' ἀνεβάζειμὲ γρήγορες χεριὲς τὴν ἀνεμόσκαλα, ἐνῷ αὐτὴ στ ὸ ἀναμεταξὺ τοῦ ξαναλέει) :
Παλικαρά μου !
Εἴμαστε τέλος μόνο !
(Τὸν κυττάζει μὲ πόθο' ὅσον αὐτὸς ξαναικλείνει τὸ παράθυρο).
Τί κορμί ! Τί μάτια !

Προσωπιδοφόρος : (Τὴν πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι, τὴ φέρνει, τὴ καθίζει στὸ καναπέ, καὶ στέκοντας ὀρθὸς μπροστά της λέει :) Μέσα στὴ θύελλα ἐρχόμουν νὰ σὲ βρῶ, μ' ἄλλη μιὰ θύελλα μέσα στὰ σωθικά μου.

Φελίτσια : Σ' εὐχαριστῶ, λεβέντη μου.
(Μ' ἀνυπόμονη γλύκα). Μὰ βγάλε τὴ κουκούλα σου, ποὺ σὲ κάνει τόσο φοβερό, καὶ τὴ μπελερίνα αὐτὴ ποῦ στάζει νερό, ποτάμι.
(Σὰν γιὰ νὰ τοῦ δώσει θάρρος, τοῦ λέει δείχνοντάς του τὸν ἄντρα της).

Αὐτὸς ὁ βλάκας, μὲ τὸ ναρκωτικὸ ποῦ μοῦστειλες καὶ τὸν πότισα ἐδῶ καὶ λίγην ὥρα, ἰδὲς ἀπόμεινε σὰν ψόφιος.
(Μὲ ὁρμὴ λαγνείας). Βγάλε λοιπὸν τὴ μάσκα σου!
(Σηκώνεται κι' ἁπλώνει τὰ χέρια της, νὰ τὸν ξεκουκουλώσῃ).

Προσωπιδοφόρος: (Κατεβάζοντας ἀπαλὰ τὰ χέρια της, μὰ κ' ἔτσι ποὺ τὴν ξανακαθίζει). Γαληνοτάτη Δόγισσα, βιάζεσαι, δὲν κάνει.

Φελίτσια: (Μ' ἔκπληξι). «Δὲν κάνει;» Καὶ γιατί;
('Ακούεται ἡ καμπάνα νὰ χτυπάῃ μία 'πὸ τὰ μεσάνυχτα). Νά ὁ "Αγιος Μάρκος σημαίνει μία!
(Μ' ἐρωτικὴ παρακίνησι). Γιατὶ νὰ χάνουμε σὲ λόγια τὴς τόσον ἐπικίντυνες καὶ γλυκὲς στιγμὲς τῆς ἡδονῆς;

Προσωπιδοφόρος: Πῶς σύ, μιὰ τέτοια 'Αρχόντισα, ἀγάπησες ἐμένα;

Φελίτσια: (Δείχνοντας τὸν ἄντρα της). Τὸ ἐρωτευμένο αὐτὸ ψοφῆμι, ποῦ βρωμάει χωματῆλα πόσο τὸ μισῶ!
Μοῦ δολοφόνησε τὸ 'Ροδρῆγο μου, τὴ πρώτη μου ἀγάπη, καὶ τώρα ἀντὶ νὰ χαίρωμαι μὲ κεῖνον ζευγαρωμένη τὴ νειότη μας, σαλιώνει τὸ κορμί μου αὐτός, ποῦτε νὰ τὸ σφίξῃ δὲν μπορεῖ!
"Οταν σὲ εἶδα σένα βασιλιᾶ πάνου στὰ θηριά, ἐζήλεψα τὴ τίγρη ποῦ τὴ χτυποῦσες καὶ γονάτιζε μπροστά σου.
"Ετσι σοῦ ζήτησα τὸν ἔρωτα ἀπὸ ἀνάγκη, γιὰ ἐκδίκησι, γιὰ μεϊῦσι καὶ γιὰ λησμονιά.
(Σηκώνεται κι' ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά της). Καὶ τώρα, Δαμαστή μου....

Προσωπιδοφόρος: (Πισοπατεῖ, λέγοντας). Ἀλλάχ! Ἀλλάχ!

Φελίτσια: (Τρομαγμένη). Τί λές!;

Προσωπδοφόρος: (Μὲ συντριβή). Δὲν εἶμαι χριστιανός.

Καὶ δὲν μπορῶ νὰ δεχτῶ τὴν ἀγκαλιά σου.....

Φελίτσια: Ἔ!

Προσωπιδοφόρος: Ἐχτὸς ἐάν....

Φελίτσια: «Ἐὰν»;

Προσωπιδοφορος: (Πέρνοντας ἀπόφασι νὰ μιλήσῃ καθαρὰ καὶ ξάστερα). Ἔ, ἄκου:

Εἶμαι γιὸς βασιλιὰ τσιγγάνων.

Οἱ βασιλιάδες τῶν χριστιανῶν, μᾶς ἅρπαξαν τῆς χῶρες μας κι' ἀπὸ παντοῦ μᾶς διώχνουν.

Ἀπὸ πάντα μᾶς ἐχώριζεν ἡ πίστη κ' ἡ ἀλλοιώτικη ζωή.

Μὰ τώρα τοῦ διωγμοῦ τὸ μῖσος κι' ἡ ἀγανάχτησι τῆς καταφρόνιας μᾶς χωρίζουν σὰν μιὰ ἄβυσσο ἐμᾶς τὰ θύματά σας ἀπὸ σᾶς, τοὺς σφετεριστές, ὅλου τοῦ κόσμου, τοὺς χριστιανούς.

Κι' ἀκόμα. σὰν ἐπέθαινε στὴν ἀλητειὰ ὁ πατέρας μου ὁ Βασιλιᾶς Βοδόγ, μέσ' στὸ τσαντῆρι μ' εὐλόγησε καὶ μ' ἄφισε στερνή του παραγγελία ν' ἀγωνιστῶ, γιὰ νὰ ξαναποχτήσουμε πατρίδα.

Καὶ μοὔδωκε τὴ μαύρη κατάρα του μὲ ὁλανοιγμένα μάτια καὶ μὲ χέρια ὁποῦ τρέμανε, ἂν ἀγαπήσω καμμιὰ χριστιανὴ ποτές, καθὼς μερικοὶ δικοί μας.

Φελίτσια: Μὰ τότε γιατ' ἦρθες ἐδῶ, ἀφοῦ....

Προσωπιδοφόρος: Γιατί;

Γιατὶ σὰν τὸ πόδι μου πατοῦσε τῆς τίγρης τὸ κεφάλι, καὶ τὸ χέρι μου ὕψωνε

τὸ μαστίγιο σὲ χαιρετισμὸ τοῦ Δόγη καὶ τοῦ πλήθους, ποῦ ἀλλάλαξε, στὴ Λόζα σας ἀπάνου μιὰ μορφή, ὦ μιὰ μορφή.
Πατέρα μου, συχώριο!
(Μὲ μεταστροφὴ τόνου, σὰν νὰ λυγίζῃ, σὰν νὰ γονατίζῃ μπροστά της ἀπ' τὸν ἀβάσταχτον ἔρωτα, κράζει στὴ Φελίτσια). Μαλλιὰ 'πὸ σεληνόφωτο, μάτια ποῦ οἱ οὐρανοὶ τοῦ 'Ισημερινοῦ θὰ τὰ ζηλεύαν, μορφὴ ἀπὸ ροδόσταμα, λυπηθῆτε με!

Φελίτσια: (Μὲ πρόσωπο ξαναφωτισμένο ἀπὸ χαρά, ἕτοιμη νὰ τοῦ ριχτῇ).
Λοιπόν; Γλυκέ μου!

Προσωπιδοφόρος: (Τὴ συγκρατεῖ ξανὰ μὲ τὰ λόγια του). Μονάχα ἂν σὺ θελήσῃς εἶναι δυνατό, νὰ μὴ πέσῃ πάνου μου ἡ κατάρα τοῦ νεκροῦ μου Πατέρα, (δείχνοντας τὸ ντιβάνι ὅπου κάθεται ἡ Φελίτσια) κι' αὐτοῦ πάνω (σὲ τόνο ποῦ τὴν ἐκνευρίζει) νά... νά...

Φελίτσια: «Νά....»
Λέγε ἀμέσως· κάνω ὅτι θές!

Προσωπιδοφόρος: Πάνου στὴς Ἄλπεις τὴς Λευκὲς βγαίνει τὸ 'Εντελβάϊς. Τὸ 'Εντελβάϊς τὸ ξωτικὸ φυτό.
Κι' ὅταν καβαλᾶν τὴς μαγικές τους σκοῦπες οἱ γρηὲς τσιγγάνες καὶ πετᾶν στὸ βουνὸ τὸ Χάρτς, γιὰ τὴς Νύχτες τοῦ Σαββᾶ, στέκουνται στ' Ἄσπρα τὰ βουνὰ καὶ κορφολογοῦνε τ' ἀνθέμια ἐκείνου τοῦ φυτοῦ.
Ὕστερα στὴς Βαλπουργίες Τελετὲς μέσ' στὰ Γουδιὰ τοῦ Σατανᾶ τὸ κοπανίζουν, καὶ σὲ μυστήρια ἱερὰ κι' ἀνείπωτα, βγαίνει ὁ χυμὸς τοῦ 'Εντελβάϊς ὁ μαγικός.
(Βγάνει ἀπὸ τὸ κόρφο του ἕνα μὲ πα-

ράξενο σχῆμα μπουκαλάκι, μισογεμάτο ἀπὸ πρασινοκίτρινο ὑγρό). Ἔ, ὁ χυμὸς αὐτὸς εἶναι τὸ ἐλιξίριο τῆς νειότης, κάθε πόνου, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς λευτεριᾶς!

Φελίτσια: (Μὲ θαυμασμό). Τί εὐτυχία αὐτὴ γιὰ τὴ φυλή σας.

Προσωπιδοφόρος: Μοῦ τῶδωσεν ἡ τρακοσόχρονη ἡ βάβω τῆς φυλῆς μας, σὰν μ' εἶδε νὰ μὲ σφυροκοπᾷν ὁ ἔρωτας κ' ἡ πατρικὴ κατάρα.

Ἐδάκρυσε καὶ μοῦπε. «Πᾶρ' το, παιδάκι μου. Δός το στὴ κρυφονυφοῦλα μας νὰ πιῇ αὐτὸ τὸ βάλσαμο. Καὶ τότες οὔτε μπόδιο, οὔτε κίντυνο δὲν θἄχετε ἀπὸ θρησκεῖες καὶ κατάρες. Νὰ τὸ πιῇ, καὶ θὰ χαρῆτε τὴ χαρὰ τοῦ ἔρωτά σας, ἔτσι ποῦ κανεὶς στὸ κόσμο δὲν τὴν εὐφράνθηκε!

Φελίτσια: (Συναρπαγμένη ἀπὸ τὰ λόγια του, ἀπὸ τὸ πάθος της γιὰ τὸν ἀφάνταστον αὐτὸν ἔρωτα, πετάγεται ὀρθή, ἁρπάζει τὸ μπουκαλάκι ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ προσωπιδοφόρου, λέγοντας). Τέτοιο πιοτὶ θὲ νὰ τὸ πιῶ κι' ἂς χάσω τὴ ψυχή μου!

(Τὸ ξεταπώνει τὸ μπουκαλάκι καὶ καταπίνει μονορρουφιὰ τὸ πιοτί, ποὖναι μέσα σ' αὐτό, ἐνῶ τὰ σκοτεινὰ μάτια τοῦ Προσωπιδοφόρου σπιθιροβολοῦνε. Μόλις ὅμως τὸ ἀποπιῇ, βάζει τ' ἀριστερό της χέρι στὸ στῆθος της, καὶ δίνοντας τὸ ἄδειο μπουκαλάκι στὸ Προσωπιδοφόρο, ποῦ δὲν τὸ πέρνει, κ' ἔτσι τῆς πέφτει ἀπὸ τὰ χέρια, λέει μορφάζοντας). Ὤ, τί στιφὸ ποῦ ἤτανε!

Προσωπιδοφόρος: (Κυττῶντας την μὲ ἀρχὴ σαρκασμοῦ). Τὸ ἤπιες ὡς τὸν πάτο, καὶ τῆς

ἀγάπης πικρίζει τὸ στερνὸ κατακάθι.

Φελίτσια: (Νοιώθοντας νὰ γεννιέται μέσα της μιὰ θέρμη, ἕνα φλόγισμα, τοῦ λέει μὲ ταραχή). Μὰ σεῖς τὸ λέτε «βάλσαμο»!;

Προσωπιδοφόρος: (Μὲ μορφασμὸ διαβολικοῦ καγχασμοῦ). Τὸ «βάλσαμο τῶν πόνων»!

Φελίτσια! (Μὲ τρόμο καὶ ἀγκομαχητό). Τί εἶναι λοιπόν;

Προσωπιδοφόρος: (Κράζει σὰν νικητής). Ὁ Θάνατος!! Ὁ Θάνατος!!

(Πετάει μὲ βία τὴ κουκούλα καὶ τὴ μπέρτα του).

Ὁ Δήμιος ἐκδικεῖται!!

Φελίτσια: (Πέφτει στὴ πολυθρόνα, ὅπως ἂν τὴν σφυροκοποῦσαν κατακέφαλα, καὶ τὰ χείλη της σαλεύουν κάτι ν' ἀρθρώσουν). Ἄα... οο... α...

(Ἐνῶ ὁ Δήμιος κυττάζει τὴ κατάτρομη μορφή της μὲ γέλοιο σατανικοῦ θριάμβου, αὐτὴ ὁλοένα ἀναισθητόνεται καὶ πειὸ πολύ.

Οἱ κινήσεις τῶν χειλιῶν της καὶ οἱ σπασμοὶ τοῦ κορμιοῦ της μικραίνουν.

Τώρα μένει ἀπολιθωμένη, μὲ μάτια ὀρθάνοιχτα, μὰ χωρὶς ἔκφρασι, καρφωμένα πάνου στὸ Δήμιο).

XXXII

Δήμιος: (Μὲ χειρονομίες καὶ μορφασμοὺς ἐλευτερωμένης πειὰ μανίας μίσους καὶ λύσσας ἐκδικήσεως, κράζει στὴ μαρμαρωμένη Φελίτσια).

Ὄχι· δὲν εἶμ' ὁ Δαμαστὴς θηρίων, ποῦ δὲν φταῖνε!

Ἐκεῖνον τὸν ἐσκότωσα, γιὰ νἄρθω γὼ σὲ σένα!

Καὶ ἡ τσιγκάνικη ἱστορία μου, ἤτανε ἡ παγίδα, γιὰ νὰ σὲ κάνω νὰ πιῇς τὸ φαρμάκι!
Ναὶ εἶμ' ὁ Δήμιος, ποῦ βασάνισεν ἐξ αἰτίας σου τὸ γιό του!
Δὲν μὲ θυμᾶσαι; Ἔ;
Τί μὲ κυττάζεις ἔτσι, μὲ στοιχειωμένη φρίκη;
Αὐτὸ ποῦ ἤπιες δὲν ἦταν «τὸ βάλσαμο τῆς ἀγάπης», ἀλλὰ «τὸ δηλητήριο τοῦ βουβοῦ θανάτου», ἀρσένικο μ' ἀφιόνι, ποῦ ποτίζουν οἱ Δέκα αὐτούς, ποῦ δὲν συμφέρει νὰ μιλήσουν ὅσα ξέρουν τὴν ὥρα τοῦ θανάτου τους.
Ἔτσι ἐκδικεῖται ὁ Δήμιος!
Τὰ σπλάχνα σου καίονται· τ' ἄντερά σου κομματιάζονται· ὁ πόνος σοῦ περονιάζει τὸ μυαλό· καὶ ἡ καρδιά σου σπαρταράει στὰ νύχια τοῦ θανάτου.
Καὶ πάσχεις περισσότερο γιατὶ δὲν μπορεῖς νὰ φωνάξῃς, νὰ ζητήσῃς βοήθεια, νὰ ξεσπάσῃς τοὐλάχιστο σ' ἀνακουφιστικὸ κλάμα.
(Δείχνει τὸ Δοῦκα). Κι' αὐτὸς ἐδῶ, ναρκωμένος ἀπὸ σὲ τὴν ἴδια, μὲ τ' ἀφιόνι ποῦ σοῦχε στείλει ὁ Δαμαστής, μέσ' τὴν ἀκινησία του, μαρτυράει περισσότερο κι' ἀπὸ σέ!
Βλέπει τὴ γυναῖκα ποῦ τόσο ἀγαπάει, ποῦ ἔλπιζε πῶς τοὐλάχιστον τώρα τοῦ ἦταν πιστή, νὰ δέχεται μπροστὰ στὰ μάτια του τὸν ἐραστή της. Τὴ βλέπει τὴ ποθητή του ἁμαρτωλὴ νὰ πεθαίνῃ χωρὶς νὰ μπορῇ νὰ τὴ γλυτώσῃ. Βλέπει τὸ Δήμιο σὰ Δαίμονα μπροστά του, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ κάμαρα, ποῦ μ' ἔβαλε νὰ

κομματιάσω τὸ παδί μου!
Ναί, μὰ στὴν ἴδια κάμαρα θὰ σᾶς σκοτώσω καὶ τοὺς δυό!
«Παίρνω τὸ αἷμα πίσω», καθὼς ὡρκίστηκα στὸ γιό μου σὰν σπαρτάραγε τσακισμένος.
Καὶ δὲν θὲ νὰ μπορεῖτε νὰ κάνετε τίποτα γιὰ νὰ γλυτώσετε!!
Χά! Χά!
Κυττᾶτε με, εἶμαι ὁ Σατανὰς, ψυχὲς ποῦ θὰ σᾶς πάρῃ!!
(Ἔξω ἡ θύελλα μαίνεται.
Ἀστράφτει, βροντάει, βουΐζει, ἡ βροχὴ δέρνει τὴ πλάσι.
Ὁ Δήμιος βγάνει τὸ ξίφος του τὸ πετάει στὸν ἀέρα καὶ τὸ ξαναπιάνει μιὰ δυὸ φορές, τὸ παλαμίζει ζυγιστά, κι' ὕστερα μ' ἔκφρασι σαδιστὴ σὰν τυραννάει ἄλλον, ἀρχίζει νὰ σουβλίζῃ τὸ Τζιάνι καὶ τὴ γυναῖκα του σ' ἕνα ὄργιο κινημάτων καὶ κραυγῶν, μιὰ γρήγορα, μιὰ ἀργά, μ' ἐκτροχιασμὸ χαρᾶς σὲ τρέλλα σχεδόν.
Τοὺς τρυπάει ὅμως σὲ μεριές, ποῦ δὲν εἶναι γιὰ θάνατο, μὰ μόνο γιὰ μαρτύριο.
Μέσα στὰ μάτια, στὰ βυζιά, καὶ χώνει τὴ λάμα τοῦ ξίφους τους, ὅσο χρειάζεται νὰ μὴ πεθάνουν οἱ δυὸ ἀκίνητοι ἐχθροί του.
Τὰ κρεάτινα κεῖνα ἀγάλματα σὲ στάσι μαρμαρωμένου μαρτυρίου, νοιώθουν νὰ καμπανίζῃ μέσα τους ὁ ἀλάλητος πόνος, καὶ θωροῦν μὲ μάτια, ποῦ λὲς ξαναζωντανεύουν καὶ ρίχνουν ματιὲς φραγγελομένων φειδιῶν.
Ὁ Δήμιος τοὺς τρυπάει καὶ γλύφει μ

πλατύστομην ἡδονή, τὸ πολυματωμένο ξῖφος του.
Ὕστερα κάνοντας τιναχτὰ πηδήματα μιὰ στὸν ἕνα μιὰ στὸν ἄλλο, ξαναβουλιάζει τὸ ξῖφος στὶς σάρκες τους, βγάζοντας κάτι τραχειοὺς καγχασμούς, ποῦ μοιάζουν περισσότερο μὲ κραυγὲς ὀδύνης). Ἄ, χά, χά, χά! Ἄ, χά, χά, χά!

XXXIII

Πεπῖτος: (Μπαίνοντας μ' ὁρμή). Τί γίνετ' ἐδῶ μέσα!;
(Κυττῶντας τὴ γύρω του σκηνὴ μὲ ἴλιγγο φρίκης) Θεέ!!
(Ἕτοιμος νὰ φωνάξῃ «βοήθεια», ἀναγνωρίζει στὸ δολοφόνο τὸ Πατέρα του, καὶ μένει ἐννεός, κράζοντας:) Ἐσύ!!;;

Δήμιος: (Γυρίζει, βλέπει τὸ γιό του τὸ Πεπῖτο, ποῦ καμπούρης τώρα ἀπὸ τὰ μαρτύρια τοῦ πολέμου μὲ τοὺς Βενετσιάνους, εἶναι ἴδιος μὲ τὸ Γιάκομο.
Τὸν νομίζει γιὰ κεῖνον καὶ λέει μὲ τραυλὸ τρόμο, ἐνῶ τοῦ πέφτει τὸ σπαθὶ ἀπὸ τὰ χέρια): Τί; Τί;
Τὶ εἶσαι σύ!;
(Σκεπάζει μὲ τὰ γεμᾶτα αἷμα μπράτσα του τὸ πρόσωπό του κράζοντας). Ὦ, φάντασμα τοῦ Γιάκομου, τὶ θέλεις;;

Πεπῖτος: (Μὲ τὴ παγωμάρα τῆς φρίκης ἐντυπωμένη στὸ πρόσωπό του, κλείνει βάνει τὸ σύρτη στὴ θύρα, καὶ λέει στὸ φονιὰ μὲ φωνὴ νέμεσις, δείχνοντάς του τὰ ματοβαμένα κορμιὰ τοῦ Δόγη καὶ τῆς Δόγισσας).
Τὶ ἔκαμες, ἀνθρώπινε δαίμονα!

Δήμιος: (Γονατίζει ἀνατριχιάζοντας καὶ μιλεῖ

σπαρταριστά). Γιάκομέ μου, «πῆρα τὸ αἷμα πίσω», καθὼς μοῦ παράγγειλες τὴν ὥρα ποῦ βασανιζόμαστε.

Πεπῖτος : (Μ' ἀποτροπιασμό). Δὲν εἶμ' ὁ «Γιάκομός σου» !

Δήμιος : ("Ολος ἕνα ἐρωτηματικό), «Δὲν εἶσ' ὁ Γιάκομός μου» !;
Τότες λοιπὸν ποιὸς εἶσαι ;

Πεπῖτος : 'Ο Πέπος !

Δήμιος : «'Ο Πέπος»!!
Μὰ ἐκεῖνος πέθανε μακρυὰ καὶ δὲν ἤτανε καμπούρης.
Ὦ νοιώθω.
Ἦρθεν ἡ ὥρα τοῦ ἐξιλασμοῦ.
Καὶ γίνεσαι, σύ, Γιάκομέ μου, ὁ Δήμιός μου γιὰ ὅλα ὅσα ἔκανα.
Μὰ ἔλεος !
Μὴ μοῦ ξεσκίζεις τὴ καρδιὰ μὲ τόσες τύψες !

Πέπος : ('Αμείλιχτα, σὰν μαστιγές) Προδότη ! Δήμιε ! Φονιὰ ! Καταραμένε !

Δήμιος : (Μὲ τὸ «προδότη» σηκώνεται, μὲ τὸ «δήμιε» κάνει ἕνα βῆμα μπρός, σὰν γιὰ νὰ σταματήσῃ τὸ γιό του νὰ μιλῇ, μὲ τὸ «φονηᾶ» ὑποχωρεῖ μὲ φρίκη, μὲ τὸ «καταραμένε» ξαναλυγίζει στὸ γονάτισμά του, κ' ἐνώνοντας τὰ χέρια δέεται λαχταριστά). "Οτι κι' ἂν ἦσαι· ἄνθρωπος· σκιά· ὁ Γιάκομος· ὁ Πέπος· σταμάτησε, ἀμείλιχτε, σταμάτα !
Κι' ἂν εἶσαι 'να παιδί μου, λυπήσου τὸ πατέρα σου !
"Οτι κι' ἂν ἔπαθαν οἱ δικοί μας μὲ τὴ προδοσία μου, ἐξιλεώθηκα φριχτὰ τὴν ὥρα ποῦ βασανιζόμουν βασανίζοντας ἕνα κορμάκι, ποῦ μικρὸ τῶχα στὴν ἀγ-

καλιά μου, ποῦ τώσφιγγα καὶ μ' ἔλεγε «παπάκη».
Θεέ, ὦ τί καιροὶ καὶ χρόνοι!
Πατέρας στὶ ἀκρογιάλι μας, Δήμιος ἐδῶ πέρα!
Τὸ δάκρυ μου ἐστάλαζε στὰ κόκκαλα ποῦ τσάκιζα καὶ τρίζαν τὰ δικά μου.
Τὸ αἷμα καὶ τὸ δάκρυ μας ἐγινόταν ἕνα!
Τώρα, Σκιά, λυπήσου καὶ συχώρα με!
Ὅτι μοῦ πῇς τὸ κάνω.
(Γονατιστὰ περπατεῖ κατὰ τὸν Πέπο, ποῦ πισοτραβιέται μ' ἀρνησιά). Μὰ συχώρα με γιὰ ὅλα καὶ σταμάτα!

Πέπος : (Μὲ πνιγμονὴ συχαμάρας καὶ οἴχτου). Βλέπεις, ἐκλείδωσα. Φύγε. Πήγαινε καὶ καιγόσουν μὲ τὴς τύψες σου.
Αὐτὸ σοῦ φτάνει.
Φύγε.
Σὺ πρέπει νὰ ζήσῃς γιὰ νὰ πάσχῃς καὶ γὼ νὰ πεθάνω γιὰ νὰ συχάσω.
(Μὲ ἀποφασιστικὴν ἐγκαρτέρησι). Θὰ μείνω ἐγὼ στὸ ρόλο σου, στὸ ρόλο (δείχνει τὸ Δόγη καὶ τὴ Φελίτσια) τοῦ φουνιά τους.

Δήμιος : (Ὀρθώνεται, γεμᾶτος ἐξανάστασι). Στὴ θέσι μου!; Ἀδύνατον!!

Πέπος : (Σὲ τόνο ποῦ δὲ δέχεται συζήτησι). Ὄχι. Πήγαινε.

Δήμιος : (Πλησιάζει καὶ μὲ σπασμὸ στοργὴ ποῦ πάσχει). Παιδί μου, μή....

Πέπος : Μὴ μὲ κοντεύῃς! Χάσου, καταραμένε!

Δήμιος : (Τὸν φθάνει, ξαναπέφτει κι' ἀγκαλιάζει τὰ γόνατά του). Μὰ πῶς νὰ φύγω!;
Ἀφίνοντας πάλι σένα θύμα στὸ νέον ἔγκλημά μου ;;
(Κρατῶντας μὲ θέρμη τὸ Πεπῖτο, ποῦ

κουνιέται νὰ τραβηχτῇ ἀπὸ αὐτόν).
Ἔλα νὰ φύγουμε μαζῇ, κι' ἂς χωριστοῦμε ὕστερα, ἀφοῦ μὲ βλέπεις τόσο φριχτό.

Πεπῖτος: Φεῦγα! Φεῦγα! Φεῦγα!

Δήμιος: (Σηκώνεται καὶ λέει μ' ἀπόφασι). Δὲν φεύγω!
Θὰ μείνω ἐδῶ, νὰ πληρώσω μὲ τὴ ζωή μου τὰ κρίματά μου, κ' ἡ μαύρη μου ψυχὴ στὴ Κόλασι θὰ δέρνεται αἰώνια, ἀσυχώρετη!

Πέπος: (Μὲ ὀδύνη). Πήγαινε. Συχωρεμένος νἆσαι!
Ἀσκήτεψε στὸν Ἅδω, μήπως ἀλαφρώσῃς καὶ μπροστὰ στὸ Θεό.

Δήμιος: (Ἐνῷ ἡ θύελλα ξαναδυναμώνει.) Μὰ πῶς νὰ φύγω; Ἀφίνοντας ἐσέ, νὰ πεθάνῃς στὴ θέσι μου;

Πέπος; (Μὲ νέα σκληρότητα στὴν ἐναντίωσί του). Αὐτὸ θὰ σοῦ κοστίσῃ περισσότερο παρ' ἂν βασάνιζαν ἐσὲ τὸν ἴδιο.
Ὕστερα κι' ἂν ἔμενες, μαζῇ μὲ τὸν πατέρα θὰ βασάνιζαν κ' ἐμέ, τὸ γιό.
Κι' ἂν φεύγαμε κι' οἱ δύο, πάλ' ἡ φυγή μου θὰ μὲ μολόγιαγε γιὰ φονιά.
Στὸ τέλος δὲν ἀνέχομαι πειὰ νὰ ζῶ.
(Ἡ θύελλα μὲ τὴ δύναμί της ἀνοίγει τὰ παραθυρόφυλλα, ποὖχε κλείσει ἀστερέωτα ὁ Δήμιος σὰν μπῆκε, κ' ἡ μπόρα κ' ἡ ἀντάρα μπαίνουνε στὸ στοιχειωμένο δῶμα.
Βλέποντας τὸ ἄνοιγμα τοῦ παραθύρου ὁ Πέπος λέει).
Κύττα' εἶναι θέλημα Θεοῦ.
Ὁ Ἴδιος σ' ἀνοίγει τὸ δρόμο τῆς φυγῆς.
Πήγαινε νὰ ἐξαγνιστῇς.

Καὶ παρακάλα καὶ γιὰ μὲ ποῦ κάποτες βαρυγνώμησα στ' ὄνομά του.

Δήμιος: (Ὅλο του τὸ εἶναι εἶνε μιὰ ἱκεσία). Ὤ, ἔλα νὰ φύγουμε μαζῆ.
Μπορεῖ νὰ μὴ μᾶς βροῦνε.

Πέπος: Φεῦγα!

(Ὁ Δήμιος κάνει κίνημα ἀπελπισμένης ἄρνησις).
Φεῦγα!!

Δήμιος: Παιδί μου! Παιδί μου!

Πέπος: Φεῦγα!!!

(Ὁ Δήμιος πάει νὰ τρελλαθῆ, κρατιέται νὰ μὴ πέσῃ κάτω, βάζοντας τὸ χέρι του στὸ τριπέζι τοῦ Δόγη.
Ὁ Πέπος ἁρπάζει ἀπὸ κάτου τὸ ματωμένο ξῖφος, τὸ στήνει ἀνάποδα μὲ τὴ λαβὴ κάτου, ἀνάμεσα στὰ πόδια τῆς Φελίτσιας καὶ κράζει μὲ ἀκράτητην ἀποφασιστικότητα). Ἂν δὲν φύγῃς, ἀμέσως, αὐτοκτονῶ!!

Δήμιος: Καὶ σύ, καὶ σὺ στὰ πόδια της!!

Πέπος: Θέλεις καὶ τὴ ψυχή μου ἀκόμα νὰ χάσω ἐξ αἰτίας σου!!

Δήμιος: (Μ' ἀπόγνωσι). Ὤ Θεέ, τί τιμωρία βρῆκες! Τὴν ἄξιζα μὰ δὲν θὰ τὴν ἀντέξω!
(Κάνει δυὸ-τρία βήματα σὰν νὰ περπατεῖ σὲ φλόγες.
Σταματάει καὶ λέει μὲ τὰ μάτια στὸν Πέπο «ἔλεος»).

Πεπῖτος: (Μ' ἀδημονία). Προχώρα!

(Ὁ Δήμιος προχωρεῖ μὲ ἔξαλλα κινήματα, νὰ ῥιχτῆ στὴ θύελλα ποῦ τὸν περιμένει ἔξω.
Μιὰ στιγμὴ σταματάει.
Ἡ ἴδια, μὰ πειὸ ἱκετευτικὴ ματιά.
Ὁ Πεπίτος σκύβει τὸ κορμί του πρὸς

τ' ὀρθομένο ξῖφος κράξοντας).
Προχώρα !

Δήμιος : Μὴν ἐπιμένῃς !
Ἄφισε τοὐλάχιστον νὰ πεθάνουμε ἐδῶ μαζῆ !

Πεπίτος : (Ἀκουμπάει τὸ στῆθος του στὴν αἰχμὴ τοῦ ξίφους). Προχώρα !

Δήμιος : Παιδί, σκληρότερο ἀπ' τὸν Πατέρα !
(Πέρνει καὶ κρεμάει τὴν ἀνεμόσκαλα ὄξου.
Γυρίζει στὸ παιδί του.
Τὸ βλέπει στὴ στάσι τῆς αὐτοχτονίας.
Τὰ μάτια τους μονομαχοῦνε.
Ἡ ἱκεσία τοῦ ἑνὸς νικέται ἀπὸ τὴν ἀπελπιστικὴ τοῦ ἄλλου σκληράδα.
Τέλος ξώφρενος ὁ Δήμιος δίνει μιὰ καὶ καβαλάει τὸ παράθυρο, σὰν νὰ θέλῃ νὰ πέσῃ νὰ πνιγῆ στὸ κανάλι.
Τὴν ἴδια στιγμὴ μιὰ στραβωτικὴ λάμψι κ' ἕνας τρανταχτικὸς κρότος γεμίζει τὸ δῶμα.
Τ' ἀστροπελέκι ποῦ ἔπεσεν ἔκαψε τὸ Δήμιο, χωρὶς οὔτε «ὤχ» νὰ ξεφωνήσῃ.
Καὶ τὸν ἔχει ἀναποδογυρίσει πάνου στὸ παράθυρο, μὲ τὰ πόδια ἔξω, καὶ τὸ παραμορφωμένοκεφάλι ἀναγερμένο μέσα.
Ἡ θύελλα τώρα στὸ ὀξύτερό της σημεῖο τὸν δέρνει ἀλύπητα).

Πεπῖτος : (Σύγχρονα μὲ τὸ κεραυνοβόλημα τοῦ πατέρα του, ἀνατρέπεται κραυγάζοντας).
Θεέ !! Στραβώθηκα !
(Σπαδέρνει κάτου, σὰν μισοκαμμένο φείδι). Ἄαχ !
Τὰ μάτια μου λυώνουν, χύνονται !
Τί πόνος! Τί φλόγα! Βοήθεια ! Βοήθεια!
Ποῦ εἶσαι, πατέρα ! Πατέρα, ποῦ εἶσαι !
Βοήθεια !

Ἔφυγες !
(Μὲ καινούριο κλάμα). Σκληρέ, πατέρα, οὔτε κι' αὐτὴ τὴ στιγμὴ δὲν στάθηκ ς σιμὰ στὸ παιδί σου !
(Μὲ τὴ δύναμι τοῦ πόνου. ξανασηκώνεται, καὶ τρικλίζοντας καὶ κουτρῶντας δῶ καὶ κεῖ, πάει ψαχτὰ κατὰ τὴν πόρτα καὶ πέφτει ἐκεῖ, σκούζοντας).
Ἄχ ! Τὰ μάτια μου ! Τὰ μάτια μου ! Θεέ μου ! Θεέ μου !
Δυὸ κάρβουνα κόκκιν' ἀναμμένα !
Πατέρα !
(Μὲ νέα, τὴ στερνὴ δύναμι, μισοσηκώνεται καὶ σὲ νευρικὲς κινήσεις πασπαλεύει νὰ βρῇ τὸ σύρτη).
Ἐσὺ ἔφυγες μάγώ, ἐγὼ θὰ μείνω στὸ ρόλο σου !
(Βρίσκοντας ἐπὶ τέλους τὸ σύρτη, ξεμανταλώνει, ἀνοίγει τὸ ἕνα θυρόφυλλο, καὶ πέφτοντας κυλιέται στὸ ἄνοιγμά της σκούζοντας γοερά). Δοῦλοι δειλοί. Φρουροὶ κοιμισμένοι !
Ἐλᾶτε !
Ἐλᾶτε !
Σκότωσα τοὺς ἀφέντες σας !
Σκότωσα τοὺς ἀφέντες σας !
Πιάστε με !
Βοήθεια !
Πιάστεμε !
Θεέ μου, τί πόνος !
Πιάστ . . .
Ἄχ !
(Καὶ μένει κάτου νεκρός).—

ⲭⲁⲣ

ⲉⲛⲧ ⲛⲧⲓⲛ ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΣΣΑ

ДЖ 3.1.9

БІБЛІОТЕКА МИТРОПОЛІЇ

ΧΑΪΡ
ΕΝΤ ΝΤΙΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΣΣΑ

I

= Ὁ Πύργος τοῦ Πενιὸν δὲν εἶναι σήμερα παρὰ κάτι χαλάσματα πάνου στὰ ἐρημονήσια τοῦ Τούνεζι.

Καὶ τὸ κῦμα ποῦ πάει κ' ἔρχεται, τραγουδάει κάποιες ἐποχὲς μακρυνὲς μ' ἀξέχαστες, κάποιους θρύλλους, ποῦ τοὺς νοιώθεις νὰ σαλεόουν ἀνάμεσα στὰ ἐρήπεια, σὰν ψυχὴ ποῦ τριγυρίζει στὰ μέρη ποῦ ἔζησε.

= Ἦταν δείλι...

Ἕνα δείλι σ' Ἀφρικανικὸ ἀκρογιάλι ἔχει πιάντα μέσα του κάτι ἀπὸ τ' ἀπέραντο μεγαλεῖο τῆς ἐρήμου.

Ἕνας στερφεμένος ὠκεανὸς ἐκεῖ κάτου πίσω ἀπὸ τὰ βουνὰ ἁπλώνει τὴς γεμάτες ἀποκόσμοσι καὶ μυστήριο ἀμμοσύρτες του, ποῦ μοιάζουν μὲ τρικυμία στεριωμένη.

= Δίπλα μου κάθεται διπλοπόδι στὰ γκρεμισμένα μουράγια τοῦ Κάστρου αὐτοῦ καὶ ρουφάει ἀργὰ τὴ μακρυὰ πίπα του ὁ μπακιρόχρωμος ψαρομάλλης ὁδηγός μου.

Τὸ πριάρι μας κάτου στὴν ἀκροθαλασσιὰ τραμπαλίζεται ἁλαφρὰ 'πὸ τὰ γαλανὰ νερά· καὶ κεῖ πέρα στὴ μεγάλη στεριὰ τὸ «χιντζίνι» μας, ἡ καμήλα ποῦ μᾶς ἔφερε, φαίνεται μικρὴ σὰ νεογέννητη, σὰ παιχνιδάκι.

= Ὁ ὁδηγός μου, ὁ Μουλάϊ—Ἐγκ—Σεΐχ μ' ἐρωτάει ἀδιάφορα :

— Τί σκέφτεται ὁ Σίντι ;

— Τὴν ἱστορία τούτου Κάστρου.

— Ποῦ τὴν ἔμαθε ;

— Ἀπὸ τὰ κιτάπια μας.

— Ἕνα ἴχνος χαμόγελου ξεπερνάει ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη ἄκρη τὰ χείλη τοῦ ὁδηγοῦ μου.

Καὶ σὲ λίγο μὲ ξαναρωτάει :

— Καὶ τί λένε τὰ κιτάπια τῶν Ῥοῦμι γι' αὐτήν ;

= Ἀνοίγω τὸ βιβλίου μου καὶ τοῦ μεταφράζω :

«Π ε ν ι ό ν : Ἱσπανικὸς Πύργος ἐπὶ τῆς μεγαλυτέρας τῶν νησίδων τῶν ἐγγὺς τῆς παραλίας καὶ παρὰ τὰ σημερινὰ σύνορα Ἀλγερίου καὶ Τύνιδος.

Κτισθεὶς κατὰ τὰ τέλη τοῦ 15ου αἰῶνος πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν Ἀγαρηνῶν Πειρατῶν καὶ ἰδίως τοῦ Χαΐρ ἐντ Ντὶν Μπαρπαρόσσα, κατεστράφη ὑπ' αὐτοῦ κατά τινα ἐπιδρομήν του τὸ 1529.

Κατὰ ταύτην, διαταγῇ τοῦ Μπαρμπαρόσσα, ἐφονεύθη ὁ ἡρωϊκὸς φρούραρχος τοῦ Πύργου Μαρτῖνο ντὲ Βεργκάς, πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς θυγατρός του Ἰνές».

= Τὸ ἴχνος τοῦ χαμόγελου στὴν ξερακιανὴ μορφὴ τοῦ Ἄραβα πέρνει τώρα τὴν ἔκφρασι παποῦ ποῦλαβαίνει παιδικὲς πληροφορίες γιὰ τὰ χτήματά τους ἀπὸ τὸ μικρὸ ἔγγονό του.

— Γιατὶ χαμογελᾶς ;

— Αὐτὰ γράφει ὅλα ὅλα ;

— Ναί.

— Ἔ, ὄχι.

Οἱ σοφοί σας μοιάζουν μὲ τοὺς δικούς μας μπαλσαματές.

Καθὼς αὐτοὶ ἀπὸ τὰ κορμιὰ τῶν φυλάρχων μας, ἔτσι κ' οἱ δικοί σας βγάζουν κάθε ὠμορφιὰν ἀπὸ τὴς ἱστορίες καὶ τὴς διατηρᾶνε ὕστερα ξερὰ-ξερὰ στὰ κιτάπια τους, καθὼς ἐμεῖς τὴς μούμιες στοὺς θολωτοὺς τάφους των.

—Οἱ γέροι ἄραβες εἶστε λιγόλογοι κ' ἐπιφυλαχτικοί.

Γιὰ νὰ μιλᾶς λοιπὸν ἔτσι, θὰ ξέρῃς γιὰ τὰ γκρεμίσματ' αὐτὰ ἐδῶ, πράμματα π' οὔτε τὰ βάζει ὁ νοῦς μας.

— Ἐμεῖς ποῦ δὲ ξέρουμε νὰ διαβάζουμε οὔτε τὰ δικά σας οὔτε τὰ δικά μας κιτάπια, διατηρᾶμε τὴν ἱστορία μέσα στοὺς θρύλλους μας.

— Καὶ τί λένε λοιπὸν γιὰ τοῦτο τὸ γκρεμισμένο κάστρο οἱ θρύλλοι σας ;

= Τὸ μακρυὸ τσιμποῦκι ἔμεινε μισοκαπνισμένο, ὁ λαφροζαλισμένος γέρω-Μουλάϊ, ἔπιασε νὰ χαϊδεύῃ τὰ μπερδεμένα γένια του, καὶ κυττῶντας θολὰ κατὰ τὴ δύσι, ἄρχισε νὰ μιλάῃ, σὰν νὰ διηγῶταν τὸ ἀλλόκοσμον ὄνειρο, ποῦ λὲς καὶ θωρροῦσεν ἡ μπεντουΐνικη φαντασία του. (*)

II

= Ἦτανε ἴδιο μὲ τοῦτο τὸ δειλινό, ὅταν ἐδῶ καὶ τετρακόσια χρόνια, ἕνα σούρουπο ἡ ὥμορφη σὰν Οὐρὶ κόρη τοῦ Καστροφυλαχτὴ ἐκύτταζεν ἀπὸ τὸ ψιλὸ Πύργο τοῦ περίφανου Κάστρου της τὴν ἀτέλειωτη θάλασσα.

Καιρὸ τώρα περίμενε νὰ δῇ στὴν ἄκρη τοῦ πλουμιστοῦ ὁρίζοντα νὰ φανοῦνε τὰ καράβια τοῦ «Πλανόδιου Ἱππότη τῶν Θαλασσῶν», τοῦ Γενοβέζου πρωτοκαπετάνιου Ἀντρέα Δόρια, τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της.

Ἦταν ὁ καιρὸς ποῦ θἄρχονταν νὰ τὴνπάρῃ καὶ φέρνοντάς την στὴς χῶρες τῶν Ρουμι θὰ τοὺς πάντρευεν ἐκεῖ ὁ Πάπας τῶν Φράγγων. Ὕστερα ἀνάμεσα στὰ πλούτια καὶ τὴν ἀρχοντιὰ θὰ ζοῦσαν μιὰ ζωὴ σὰν ὄνειρο σὰν παραμύθι.

Μέσ' ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς Κόρης τοῦ Κάστρου, στὴ μεγάλη κάμαρη. σαράντα παρακόρες ῥάβουν βιαστικὰ τὰ χιλιαπλὰ προικιὰ τῆς νύφης.

Δίπλα στὴν ἀμυγδαλομάτα ὀρφανὴν ἀρχοντοπούλα, ποῦ ἀγναντεύει σὰν παραπονεμένη τὴ θάλασσα, ἡ γρηὰ Παραμάνα τῆς τραγουδάει παρηγοριὲς κ' ἐλπίδες, καλωσορίσματα καὶ λιανοτράγουδα χαρᾶς.

Κι' ἀπὸ μέσα οἱ προκομμένες δουλεῦτρες ἀπαντᾶν μὲ τραγοῦδι στὸ τραγοῦδι, καὶ πᾶνε κ' ἔρχονται οἱ σαΐτες στοὺς ἀργαλιοὺς κ' οἱ βελόνες στὰ κεντήδια.

III

= Στὴν ἄκρη τῆς θάλασσας φαίνονται ἀνάμεσα στοὺς ἀφροὺς ἕνα κοπάδι πανάκια, νἄρχωνται σὰν γλά-

(*) Στὴ Διήγησι τοῦ Ὁδηγοῦ μου, ἐπρόστεσα τὰ Ὀνόματα καὶ τοὺς Τίτλους, τῶν Εὐρωπαίων κι' ὅτι ἀπαραίτητο ἄλλο, ποῦ αὐτὸς σὰν ἀγράμματος μπερμπερίνος δὲν μποροῦσε νὰ γνωρίζῃ.

ροι σαϊτιστὰ κατὰ τὸ νησί, κι' εἶναι τόσα δά, ποῦ τὸ μάτι γελιέται, ποιὰ εἶναι τὰ πανιὰ καὶ ποιοί 'νιχι οἱ ἀφροὶ ἐκεῖ κάτου.

= Ἡ Σενορίτα Ἰνὲς πρώτη πρώτη τἄδε, τἄνοιωσε δηλαδὴ πειότερο μὲ τὴ καρδιά της παρὰ μὲ τὰ μάτια της.

Τὰ στήθεια της ἀνεβοκατεβαίνουν, οἱ χτύποι τῆς καρδιᾶς της γίνονται ἀπανωτοί, τὸ κορμί της ξεβγαίνει ὅσο μπορεῖ πειὸ ὄξου ἀπὸ τὸ παραθύρι καὶ τὸ λαχτάρισμά της δείχνεται σὲ κινήματ' ἀπότομα καὶ σὲ λόγια μισά.

Οἱ προικοϋφάντρες παρατᾶν τὴ δουλειὰ καὶ τρέχουν μὲ χαρούμενα ξεφωνητὰ καὶ σκαρφαλώνουν στὰ ψηλὰ παράθυρα τῆς κάμαρης.

Στὸ Πύργο, σ' ὅλο τὸ κάστρο, ἀρχίζη νὰ γίνεται μιὰ ἐξαιρετικιὰ κίνησι καὶ μιὰ ἰδιαίτερη βουή, ποῦ μοιάζουν μὲ σαστισμάρα. Ὅλοι μιλᾶνε, ὅλοι χαίρουνται, ὅλοι ἑτοιμάζουνται, ὅλοι τρέχουν στ' ἀκρογιάλι, κάνοντας σινιάλα μὲ παντιέρες καὶ μαντῆλες.

= Ὁ πατέρας τῆς Ἰνές, ὁ Ἄρχοντας τοῦ Κάστρου, ἀφίνει τὴ φτερωτὴ πέννα του στὸ γραφεῖο του καὶ σηκώνει τὰ ἥσυχα καὶ μεγαλόπρεπα μάτια του στὸν ἄνθρωπο ποῦ μπαίνει στὸ διαμέρισμά του, χωρὶς νὰ χτυπήση τὴ σκαλιστὴ θύρα.

Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς κράζει μὲ τὴν ὁρμὴ τῆς χαρᾶς στὸν ἀφέντη του :

— Ἄρχοντα, Φάνηκε! Φτάνει!

— Ποιός;

— Ὁ γαμπρός Σου! Ὁ Δόρια! Ἔρχεται! Τὸν εἶδα!

— Τὸν εἶδες! Ποῦ;

— Εἶδα τὰ πανιά. Κάτι μικρὰ πανιά, σὰν μαντηλάκια ποῦ μᾶς χαιρετᾶνε!

— Ἄ. Μὰ τότε θὰ κάνῃ ὧρες νᾶναι δῶ.

— Ὧρες!

— Μπορεῖ καὶ τὰ μεσάνυχτα!

— Ὄχι, Ἀφέντη, ὄχι. Ὁ ἀέρας, τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ τὸν σπρώχνει, μᾶς τὸν φέρνει πρίμα. Ποτές, τόσα χρόνια πούμουνα μαζῆ σου ναυτικός, δὲν εἶδα νὰ τρέχουν καράβια ἔτσι γρήγορα!

— Πᾶμε στὴ Λόζα γιὰ νὰ δοῦμε, πρῶτ' ἂν ἦν' αὐτὸς κ' ὕστερα πότε θὰ ρίξῃ ἄγκουρα.

Δός μου τὸ κιάλι μου.

Εὐχαριστῶ.

Τρέχα νὰ πῇς στὸ Δὸν Αλφόνσο, ν' ἁρματώσῃ τὴ γαλιότα καὶ τὰ δυό μας τρεχαντήρια.

Θὰ βγοῦμε νὰ δεχτοῦμε στ' ἀνοιχτὰ τὸν ἥρωα τῆς Γενούης.

Κρεμασμένες ὅσο μποροῦν πειὸ ἔξω ἀπὸ τὸ παραθύρι τους, σὰ νὰ θέλουν νὰ πέσουν κάτω, ἡ Ἰνὲς κ' ἡ Παραμάνα της κυττᾶνε τὰ πανιὰ ποῦ ὅσο πᾶν καὶ πολυστεύουν καὶ τρανεύουν,

Πίσω τους, ἀνοίγοντας δρόμο ἀνάμεσα 'πὸ τὴς προικορράφτρες, ἦρθε καὶ στάθηκεν ὁ Γέρω-Καστροφυλαχτής.

Καὶ τότες μονάχα τὸν ἐνοιώσαν ἡ κόρη του κ' ἡ Παραμα σὰν ἄθελά του, σκούντησε τὴ μιά 'πὸ αὐτὲς μὲ τὸν ἀγκῶνα του, καθὼς ἐσήκωνε, τὸ μακρὺ τὸ κιάλι στὸ ἕνα του τὸ μάτι, ἐνῷ ἔκλεινε τὸ ἄλλο.

— Ἄ, σὺ μπαμπᾶ!

— Κύττα καράβια, κύττα!

Βενέτικα, Φράγκικα, Σπανιόλικα, ὅλα τὰ φουσάτα ἔρχουνται.

Μπορεῖ νὰ ἦναι μαῆζ κι' ὁ Αὐτοκράτορας κ' ὁ Πάπας!

Μὰ ὅσο ἡ Ὠμορφη τραγουδάει μέσ' τὴ χαρά της ὄνειρα κ' ἐλπίδες, τόσο τοῦ Πρωτοκαστρίτη τοῦ Πατέρα της ὅσο πάει τὰ μάτια του ξανοίγουν καὶ ἡ ὄψι του μακραίνει μ' ἀνησυχία.

— Τ' εἶναι, πατέρα, τί τρέχει;

Κύττα οἱ ἄνθρωποι κατεβῆκαν στὸ γιαλό.

Σηκώνετ' ἡ γαλιότα στὰ πανιά!
Γιατὶ δὲν πᾶς; Τί ἔχεις;
— Ἀπὸ τὴ συγκίνησί του. παιδάκι μου.
Λέει ἡ δακρυσμένη παραμάνα
Μὰ ὁ Γέρω—Ἄρχοντας κατεβάζοντας τὸ κιάλι ἀπαντάει χλωμιάζοντας:
— Κουρσάροι! Ὁ Μπαρπαρόσσας!!

VI

= Τὰ φουσάτα μὲ τὰ γρίζα πανιά, τρέχουν μπρὸς στὰ τρομαγμένα μάτια, σὰν νὰ γλυστρᾶνε σὲ κατηφοριά.

Ἡ πρασινωπὴ χλωμάδα τοῦ ἀνταριασμένου Ἄρχοντα τοῦ Κάστρου ἔχει ζωντανέψει σὲ μιὰ τρανταχτικὴνέκδήλωσι ξυπνημένης δύναμις τοῦ γερασμένου ἥρωα.

Τινάζεται πίσω, δρασκελίζει πηδηχτὰ τὴν αἴθουσα καὶ βγαίνει.

= Τὰ μισοτελειωμένα προικιὰ κυλᾶνε χάμου, τὰ τσοῦρμα τῶν γυναικῶν. σὰν κίσσες κράζοντας ἀπὸ τὸ κακό τους, σπρώχνουνται στὴς θύρες τῆς αἴθουσας, καὶ τρέχουν, στὴς σπιτακοῦλες τους πάνωστὸ κάστρο.

Ἡ Ἰνὲς σὰ μιὰ λαμπάδα θλίψις λυώνει μεσ' στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Παραμάνας της, ποῦ δὲν ξέρει τὶ τῆς λέει.

= Κάτου «σαλπίσματα», «ἐγέρσεις», «πολεμικοὶ» «συναγερμοί», «κλαγαὶ ὅπλων καὶ κραυγαὶ ἀνδρῶν».

Γυρνᾶνε ὅλοι σὰν κανηγυμένοι ἀπὸ τ' ἀκρογιάλι καὶ ταμπουρώνονται στὴς πολεμίστρες τους πάνου στὴς «ἐπάλξεις».

= Τὰ παιδιὰ, τῶν ἀνδρῶν τῆς φρουρᾶς κλαῖνε σὰν χαμένα, κ' ἡ γυναῖκες τους, κάνουνε σταυρούς, καὶ μαζεύονται στὴ μικρούλα καὶ φτωχὴν ἐκκλησιά τοῦ κάστρου.

Τὸ καμπανελάκι τοῦ μικροῦ ἐκκλησάρη παίζει καὶ σκυφτὸς ὁ παπᾶς, τρέμοντας ἀπὸ ταραχή, καὶ κάνει τὴ σιωπηλή του λειτουργία.

Ὅλες οἱ γυναῖκες γονατισμένες, μὲ σφιχτοπλεγμένα δάχτυλα, κάνουν ἀμίλητη μὰ τὴν ἴδια προσευχή, περνῶντας μὲ τὰ μάτια τὸ τροῦλο τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ κυττῶντας τὸ οὐρανό, ἀπ' ὅπου ἀρχίζει νὰ πέφτη τὸ σκοτάδι τῆς νύχτας καὶ τῆς ἀπελπισίας.

= Καὶ ἡ νύχτα ἐκείνη τῆς 5 τοῦ Μαΐου τοῦ 1529, περνάει σκοτεινὴ καὶ τρομαχτική, μὲ ἀτελείωτα στοιχειὰ στὴν θάλασσα, τὰ πλοῖα τῶν κουρσάρων, καὶ μὲ μαῦρες σκιὲς στὰ τείχη, τοὺς πολιορκημένους.

Οἱ πειότερες σκιὲς τρέχουν ἀπὸ τὰ τείχη στὶς ἀποθήκες καὶ γυρνᾶν κουβαλῶντες σύνεργα τῆς μάχης.

Καὶ μέσα σ' ὅλες τὶς σκιὲς τοῦ κάστρου δυὸ βασιλεύουν καὶ κυβερνᾶνε μὲ χλωμὴ ψυχραιμία.

Δίπλα στὴ μπομπάρδα τοῦ φρουρίου του ὁ Γέρω Καστροφυλαχτής.

Καὶ γονατιστὴ πρώτη πρώτη στὴν ἐκκλησιά, δίπλα στὴν ἄδεια θέσι τοῦ πατέρα της, ἡ Ἰνές, ποῦ λέει καὶ ξαναλέει ὁλόψυχα :

— Θεέ σῶξε τοὺς πιστούς σου . . .

V

= Κόκκινη κόκινη ἡ χαραυγὴ στὸν οὐρανό.

Κόκκινη κόκκινη ἡ θάλασσα 'πὸ τὴν ἀντιλαμπή της.

Κόκκινο κόκκινο τὸ αἷμα ποῦ ρέεν καὶ τελειωμὸ δὲν εἶχεν.

Κόκκινα κόκκινα τὰ ξαναμμένα πρόσωπα τῶν πολεμιστάδων.

= Καὶ τὰ κόκκινα χαράμματα τ' ἀκολουθοῦσαν τὰ κόκκινα δειλινά.

Καὶ τὴς καυτερὲς ἀπ' τὸ λυοπῆρι καὶ τὴς μπόμπες ἡμέρες, τὴς σκέπαζαν οἱ κρυερὲς νύχνες τῆς μαύρης γαλήνης τοῦ θανάτου καὶ τῆς ξεκούρασις γι' ἀγῶνα θανάτου.

= Ἀνάμεσα σὲ κόκκινες σημαῖες, σὲ κόκκινες στολές, σὲ κόκκινες πληγὲς καὶ σὲ κόκκιν' ἀπ' τὸ αἷμα σπαθιὰ ὁ Γέρω Καστροφυλαχτὴς πολεμάει σὰ νηὸς

κουρσάρος, γιὰ τὴ τιμή του, γιὰ τὸν Αὐτοκράτορά του, γιὰ τὴν Ἱσπανία, γιατὴν Ἰνές.

= Καὶ κεῖ ποῦ ἡ δόξα φτιάχνει τὴς πυραμίδες της μὲ τοὺς καπνούς, μὲ τὴφωτιά, μὲ τὴς κραυγές, καὶμὲ τὸ αἷμα, δυὸ μάτια κόκκινα κόκκινα. σὰν πεινασμένου πάνθηρα ποῦ χυμάει νὰ σπαράξει, τὰ μάτια τοῦ Μπαρμπαρόσσα, ἀστράψαν ἀπὸ θηριακὴ χαρά.

Εἶχεν ἀνεβῆ στὴς ἐπάλξεις, πατῶντας νεκροὺς καὶ φίλους. Ἐκεῖ μὲ τῶνα σιδερόχερό του ἄδραξε καὶ τανιοῦσε τὴ σημαία νὰ τὴ ξεκολλήσῃ ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ Γέρω Καοτροφυλαχτή, καὶ μὲ τ' ἄλλο ἀνεβοκατέβαζε τὴ πάλα του πάνω στὸ σπαθὶ τοῦ πατέρα τῆς Ἰνές.

Γύρω τους δὲν εἶχαν ἀπομείνει παρὰ λιγοστοὶ ποὺ σκίζονταν μεταξύ τους, μὴν ἀφίνοντας κανένα νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς Ἀρχηγοὺς, ποῦ πάλευαν γιὰ τὴ Νίκη ἢ γιὰ τὸ θάνατο.

Σὲ λίγο τοῦ γέρου ἱππότη τὸ σπαθὶ ἐκομματιάστηκε καὶ ἡ σπαθιὰ τοῦ Μπαρπαρόσσα ἔπεσε βαρειὰ πάνου στὸ χέρι ποῦ ἐκράτηε τὴ σημαία τῆς Ἱσπανίας,

Ὁ Γέρος ἔπεσε κάτου καὶ ἡ σημαία ἔμεινε στὰ χέρια τοῦ Νικητὴ Ἀρχικουρσάρου.

VI

=Σφαγές, φλόγες καὶ γκρεμίσματα. Λάφυρα, σκοτωμοὶ κ' ἀτίμωσες.

= Ἀντὶ νὰ πάρῃ τὰ προικιὰ τῆς Ἰνὲς ὁ Δόρια, τὰ μαζεύουν ἁρπαχτὰ οἱ κουρσάροι.

Πῶς τὰ στραπατσάρουν ! Πῶς τὰ σπέρνουν !

= Ὅλους τοὺς σκλάβους τοὺς δένουν, τοὺς μαχαιρώνουν, τοὺς χτυποῦν, τοὺς κουβανᾶνε στὰ κάτεργα τῶν καραβιῶν.

Μαλάζουν τὶς νιὲς σὰν πόρνες, τὰ παιδιὰ ὡσὰν θρεφτέρια, τσουβαλιάζουν τοὺς γέρους καὶ τὴς γρηὲς καὶ τὴς πετᾶνε στὴ θάλασσα !

Ἄχ, πῶς παρακαλᾶνε αὐτοὶ οἱ κακόμοιροι νὰ ζήσουν ἔστω καὶ σκλάβοι· καὶ πῶς παρακαλᾶνε οἱ νηὲς

νὰ τὴς σκοτώσουν, παρὰ νὰ ζήσουν σὰν ἀρχόντισες στὰ χαρέμια.

Τὰ παιδιά, ξελαλιασμένα ἀκολουθᾶν τὴ τύχη του, καὶ κυττᾶν σὰ ψέμμα ὅτι βλέπουν.

= Κι' ἀκοῦς ἐδῶ, ἐκεῖ, πειὸ πέρα :

— Πατέρα, δὲν ἀκοῦς πατέρα, ἄχ !

— Μάνα, μάνα, ποῦ εἶσαι, μάνα μου !

— Λίγο νερό, μιὰ σταλαγματιὰ νερό. , .

— Μὴ μὲ χτυπᾶς ! Μὴ μὲ χτυπᾶς ! Θεέ μου !

— Ἂν τύχη κανείς καὶ ξαναδῆ τὴ πατρίδα . . . .

— Πὲς στὴν Ἰαβέλλα πῶς . , . .

— Ἀντίο, ἀντίο !

— Μὴ μὰς χωρίζετε. Μή !

— Ὁ Δὸν Ἀλφόνσος αὐτοχτόνησε !

— Παιδί μου ! Παιδί μου !

— Σκύλλα, ἄνοιξε τὰ μηριά σου !

— Βοήθεια ! Θεέ μου !

= Ἐκεῖ κάτου ἡ γρηὰ παρμάνα κουβαλάει σκυφτὴ καὶ τρικλύζοντας ἕνα μπόγο προικιὰ τῆς Ἰνές της κατὰ τ' ἀκρογιάλι.

Εἶναι ὁ στερνὸς δρόμος ποῦ κάνει. Ὕστερα περιμένει κι' αὐτὴν τὸ τσουβάλιασμα, μιὰ πέτρα, ὁ πάτος τῆς θάλασσας, τὰ σκυλόψαρα.

= Κι' ἐδῶ τὸ γέρω ναύτη τοῦ Ἄρχοντα τοῦ Κάστρου τὸν τρυπᾶν μὲ τὴς μυτερὲς πάλες τους μαυριδεροὶ, κουρσάροι γιὰ νὰ βουτήξη ὁ ἴδιος μέσα στὴς κοπριὲς τὴ σημαία τῆς Ἱσπανίας του, τ' ἀγαπημένου του Ἄρχοντα.

Καὶ τὸ αἷμα τρέχει ἀπὸ τὴς πληγὲς τοῦ γέρο ναύτη.

Οἱ βασανιστὲς φωνάζουν, μὰ ὁ βασανισμένος ξεψυχάει φιλῶντας τὴ σημαία, χωρὶς νὰ βογγήξη καθόλου γιὰ τὴς ἑκατό του πληγές.

VII

= Στὴν ἴδια τὴ σάλα ποῦ ράβαν τὰ κακορίζικα προικιὰ τῆς Ἰνές, ἔχουν φέρει δεμένο τὸ Νικημένο Καστροφυλαχτή, ποῦ ἀπὸ τὴς ἀνυπνιὲς, τὴς μάχες, τὴ

πληγή, καὶ τὸ θυμό του εἶναι σὰν ξετρελλαμένος.

= Στὴ μαυρισμένη πληγή του εἶχε κολλήσει τὸ φουσκωτὸ στὸ μπράτσο μανίκι του, ποῦ κάτου ἀπὸ τὸν ἀγκῶνα εἶναι στενὸ στενό, κ' ἔτσι τὸ κομμένο ὁλότελα σχεδὸν χέρι του κρατιέται νὰ μὴ πέσῃ.

Ὅταν κουνιέται, ὅταν σαλεύει, πῶς πονεῖ, πῶ; πονεῖ. Καὶ μερικοὶ κουρσάροι τοῦ κεντᾶν τὴν πληγὴ γιὰ νὰ τὸν κάνουν ν' ἀλυχτήσῃ ἀπὸ τὸν πόνο.

Κι' ὅσο κεῖνος πνίγει μέσα του τοὺς ἀλλαλαγμούς του, τόσο αὐτοὶ τὸν φτυοῦν καὶ τραβᾶν νὰ τοῦ ξεριζώσουν τὰ ψαρὰ γένεια του.

= Τὸν βασανίζουν μπροστὰ στὴ κόρη του, γιὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν νὰ ποῦν ποῦ εἶναι οἱ θησαυροὶ τοῦ Πύργου.

Καὶ Ἰνές, βλέποντας τὰ μαρτύρια τοῦ πατέρα της, κράζει τὸ μέρος.

— Γιατὶ νὰ τοὺς τὸ πῇς ; Μήπως θὰ γλυτώσουμε μ' αὐτό ;

Ἄρχισε νὰ τῆς λέῃ ὁ πατέρας της, μὰ ὁ τετράγωνος ὑποκόπανος μιᾶς τουφέκας τοῦ σφάλησε τὸ στόμα, γεμίζοντάς το συντριμμένα δόντια, καὶ αἵματα, ποῦ ξεχύνονταν ἀπὸ τῆς ἄκρες τῶν κλειστῶν χειλιῶν.

Δυὸ δάκρυα 'πὸ τὰ πονεμένα μάτια τοῦ γέρω μάρτυρα, ἐκύλισαν, ἐνώθηκαν μὲ τ' αὐλάκια τοῦ αἵματός του καὶ σταλάζουν κάτου.

Ἡ Ἰνὲς βλέποντας ἔτσι τὸν πατέρα της, κράζει μὲ σπαραγμό :

— Κακοῦργοι !

= Χά, χά, χά.

= Καὶ μὲ τὸ γέλοιο ἀκόμα στὴν ὄψιν του ὁ Μπαμπαρόσσας, ἀφίνοντας τὴν Ἰνὲς στὰ χέρια δυὸ δικῶν του, ἦρθε καὶ στάθηκε μπροστὰ στὸν πατέρα της, ποῦ τὸν κρατοῦσαν γονατιστό, ἄλλοι κουρσάροι καὶ τοῦ λέει μὲ πρόστυχην ἰκανοποίησι :

— Γέρω ξεκούτη, στοῦ Μπαρμπαρόσσα θέλατε νὰ μπῆτε τὸ ρουθοῦνι ἐσὺ καὶ ὁ γαμπρός σου;

Ποῦ εἶν' τος τώρα, νὰ σᾶς σώσῃ ; Ἔ; Τώρα ἐδῶ μπροστὰ στὰ μάτια σου, θὲ νὰ χαρῶ τὴ κόρη σου, τὴν ἀρραβωνιαστικιά του !

= Τὰ μισοσβυσμένα μάτια τοῦ γέρου ἄστραψαν. Ἔκανε νὰ σηκωθῇ.

Μὰ ἕνα κομπιαστὸ καμουτσὶ ἐτινάχτηκε, ἐσφύριξε σὰ φείδι, κι' ὤργωσε τὴ ράχι τοῦ γονιοῦ.

Ὄχι τὸ χτύπημα, μὰ ἡ μοῖρα ποῦ καρτέριε τὴ κόρη του λύγισε τὸ γέροντα, ἐκύτταξε μὲ μιὰ ματιὰ ποῦ εἶχε ὅλα μέσα της τὸ παιδί του κι' ἀνάπεσε κάτου νεκρός.

— Πατέρα ! Πατέρα !

Ἔκραξεν ἡ Ἰνές, καὶ ξεσπάστηκεν ἀπὸ τὰ χέρια ποὺ τὴ κρατοῦσαν κι' ἔπεσεν, ἀγκάλιασε τὸ πτῶμα κι' ἄρχισε νὰ σκούζῃ, σά γκιώνης ποῦ πονεῖ.

= Λένε πῶς ἄφισαν τὴ κόρη νὰ κλάψῃ τὸ γονιό της καὶ τὴν τύχη της ὡς ποῦ ἐλιποθύμησε.

Καὶ τότες τέσσερα χέρια τὴ σήκωσαν καὶ τὴ κουβάλησαν ἔξω, στὰ πλοῖα ποῦ καρτεροῦσαν μανουβράροντας στ' ἀνοιχτά, τὸν Ἀρχηγὸ καὶ τὴ σκλάβα του, ἕ οιμα νὰ σαλπάρουν.

= Καὶ τὰ καράβια ξεκίνησαν, σὰν ἕνας κρότος καὶ μιὰ ἔκκρηξι ὅμοια μὲ ὑφαιστειακὴ τίναξε στὸν ἀέρα κάστρα καὶ πύργους, κι' ὄνειρα καὶ περασμένα.

Ὁ τελευταῖος ἀπὸ τοὺς κουρσάρους, εἶχε βάλει φωτιὰ στὰ φυτίλια τῆς μπαρουταποθήκης τοῦ Κάστρου κ' ἔτρεξε στὴ βάρκα του σὰν Κάϊν.

= Καὶ τὰ καράβια ἐτράβηξαν ἀνοιχτὰ καὶ χάθηκαν, ἀφίνοντας πίσω τους ἐρείπια ποὺ κάπνιζαν, κ' ἔχοντας μέσα τους μιὰν Ὤμορφη, ποῦ στὴς ἔξαψες τοῦ πυρετοῦ της, τιναζόταν στὴ στρωμνή της καὶ φώναζε :

— Πατέρα ! Δόρια !

Ποῦ πάω ; Σῶστε με !

VIII

= Χαῖρ ἐντ Ντὶν Μπαρμπαρόσσα λέγοταν ὁ Στοι-

χειομένος Πειρατὴς τῆς θάλασσας, ποῦ δὲν ἦταν ποτὲ νέος, ποῦ δὲν ἐγέραζε ποτέ.

Μάτι ἀετοῦ, κορμὶ μπακιρὲνιο, δόντια τριζάτα, μαλλιὰ κόκκινα, σὰν νὰ τἄπλενε στὸ αἷμα!

Ἦταν 55—60 χρόνων, καὶ κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἀτσαλένιους κουρσάρους του δὲν τοῦ παράβγαινε στὴ δύναμι καὶ στὴ παλικαριά. Κι' ὅταν σήκωνε μὲ τὰ δυὸ χέρια τὴ πάλα του, ἔσκιζε σὲ δύο, ἀπὸ πάνου ὡς κάτου, ἕναν ἐχθρό.

Χαΐρ ἐντ Ντὶν ὁ Τρομερός!

= Ἀγάπη εἶνιι ὁ πειὸ ἀβάσταχτος καϋμὸς ποῦ μπορεῖ νὰ γίνῃ.

Κεῖνος ποῦ ἀγαπάει μοιάζει μὲ φείδι ποῦ σπαδέρνει ἀπὸ πόνο.

Κι' ὅταν ἐκεῖνος π' ἀγαπάει εἶναι ὁ Χαΐρ ἐντ Ντίν, τότες εἶναι ἴδιος δράκοντας στὴ μανία του.

Ἀγάπη στοιχειοῦ!

= Εἶχε δῆ τὴν Ἰνὲς τὴν ὥρα τῆς νίκης στὴ θολωτὴ καμάρα, ποῦ οἱ γυναῖκες της εἶχαν ἁφίσει μισορραμένα τὰ προικιά της.

Κι' ἀφοῦ ῥάντισε κ' αὐτὴν καὶ τὰ προικιὰ μὲ τὸ αἷμα τοῦ πατέρα της, κι' ἀφοῦ τίναξε τὸ πατρικό της σὲ σταχτόμαυρους καπνούς, κουβάλησε τὰ προικιὰ σὰν σάβανα, καὶ τὴ νυφοῦλα σὰ νεκρὴ μὲ καράβι του, ποὔτανε πειὸ μεγάλο καὶ πιὸ φριχτὸ ἀπὸ τὸ καΐκι τοῦ Μάλικ ἐλ Μούτ, (*) στὴ Σύρτη τοῦ Τούνεζι, ποὖχε τὰ λιμέρια του.

= Ὅταν ἡ Ἰνὲς κάποια νύχτα ἤρθε στὰ σύγκαλά της, πῆγε νὰ τὴν ξαναπιάσῃ τρέλλα.

Ἀντὶ γιὰ τὸ Πενιὸν ἦταν στὸ σεράϊ τοῦ Κουρσάρου, κι' ἀντὶ γιὰ τὰ γλυκά, τὰ γαλαζένια μάτια τοῦ Δόρια τὴν ἐθωροῦσαν σπιθιστὰ τὰ μάτια τοῦ Ἀρχιπειρατή.

Ὅλα σὲ μιὰ στιγμὴ ἀνοίχτηκαν σὰν ἄβυσσο μπροστὰ στὴ θύμησί της.

(*) Ἀγγέλου τοῦ Θανάτου. Χάρωνα, νὰ ποῦμε, δικοῦ μας.

Καὶ ἐπρουμήτισε στὸ διβάνι ποῦτιαν ξαπλωμένη, πνίγοντας λυγμοὺς καὶ πόνους στὸ προσκέφαλο τὸ βουλιαγμένο ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ κεφαλιοῦ της, ποῦ τραμπαλιζότανε λαχτιριστά.

= Ἤτανε τραγικὰ ὡραῖα!

Τὸ φεγγάρι τ' οὐρανοῦ τῆς ἐρήμου τῆς ἔρριχνε τὸ μαγικὸ χρυσάφι του ἀπὸ τ' ἀραβικοῦ ρυθμοῦ παράθυρο, ποῦταν τὸ μισὸ καφασωμένο.

Καθὼς σπιρτάριζε ξεφαίνονταν, τσιτόνοντας τὰ ροῦχα καὶ χάνονταν σὲ τρικυμία καλλονῆς οἱ ὠμορφιές της.

Ὁ πόνος, ὁ πόνος, ὁ μεγάλος ἐξιδανικευτής, ἔδινε δραματικὴ ζωὴ κι' ἐλκυστικὴν ὠμορφιὰ στὸ κάθε τι δικό της.

Καὶ ἡ σπαραχτικὴ ὀδύνη ἔντυνε τὴ δυστυχία ποῦ ἔπασχε μὲ μιὰ γοητεία ξωτική, μὲ μιὰ γοητεία ποῦ τράβαε συμπάθεια καὶ πόνο.

= Ὁ Χαΐρ μὲ χέρια σταυρωμένα, ὀρθὸς μέσ' στὸ σκοτάδι, ἔτσι ποῦ ἡ σαλβαρωμένη σιλουέττα του φαινόταν σὰ σκιὰ μονάχα, τὴν κύτταζε, τὴν κύτταζε, σὰ πάνθηρας ποῦ ἑτοιμάζεται νὰ ξεσκίσῃ τὸ λαφάκι ποῦ ἔπεσε στὰ νύχια του.

— Ἀλλάχ!

Ὅσο κι' ἂν μᾶς ζηλεύουνε γιὰ τὰ χαρέμια μας οἱ Ρουμι, οἱ γυναῖκες τους ἔχουν πάντα κάτι ποῦ στὶς δικές μας δὲν τὸ βρίσκουμε ποτέ.

Καὶ τούτη, τούτη εἶναι ἡ καλλίτερη ἀπ' ὅλες ὅσες τοὺς πῆρα!

= Καὶ σκύβοντας στὴ κόρη ποῦ σιταράζει, ἀνασαίνει ἀπὸ πάνου της σὰ θηριὸ ποῦ μυρίζεται αἷμα καὶ τῆς κράζει:

— Χανούμ!

— .....

— Χανούμ!!

— .....

— Χανούμ!!!

— Μικρυά, τέρας, μὲ τὰ χέρια τὰ κόκκινα, τὰ πειὸ κόκκινα κι' ἀπὸ τὰ μαλλιά σου!

= Κι' ὁ Χαΐρ, ποῦ μὲ τὰ χέρια του πασπάλευε τὸ προμητισμένο κορμὶ τῆς Ἰνές, ποῦ μὲ τὴν ἄρνησί της τοῦ γινόταν πειὸ προκλητική, ἔκανε ἕνα δυὸ βήματα πίσω.

Πρώτη φορὰ στὴ ζωή του ἔβλεπε γυναῖκα ν' ἀντιστέκεται στὸ φοβερὸ μεγαλεῖο του.

Πρώτη φορὰ αὐτὸς πισοτραβιῶταν μπρὸς στὴ φωνὴ μιᾶς γυναῖκας.

Ἡ Ἰνὲς εἶχε πεταχτῆ ὀρθή, κόλλησεν ἐκεῖ δίπλα στὸ τοῖχο τὴ πλάτη της καὶ τὸν κύτταζε μὲ μιὰν ἄγριαν ἀποφασιστικότητα.

Μέσα της εἶχε ξυπνίσει ἡ Ἀνταλούζικια ψυχικὴ δύναμι.

Ἔξωσε τὸ λαιμό της μὲ τὰ δάχτυλα τῶν δυὸ χεριῶν της, ἄρχισε νὰ τὸν πιέζῃ καὶ ἐνῷ τὰ μάτια της ἀντισπίθιζαν στὰ μάτια τοῦ κουρσάρου, τοὔκραξε ρογχαστά:

— Ἂν μὲ κοντέψῃς, πνίγομαι μονάχη μου!

= Ὁ Μπαρμπαρόσσα τὴν ἐκύτταζεν, ἔχοντας τὰ χέρια του σταυρωμένα στὰ στήθη του.

Πόσο ἦταν ἔτσι ὤμορφη!

Ἔκανε νὰ τὴν σιμώσῃ.

Τὰ δάχτυλά της ἔπνιγαν τὸ λαιμό της περισσόσερο.

Μ' ἕνα πήδημά του γαντζώθηκε πάνου της, τὴν κύλησε κάτω, ξέσπασε τὰ χέρια 'πὸ τὸ λαιμό της, κ' ἄρχισαν ἕνα πάλεμμα ἔρωτ' αὐτὸς καὶ θανάτου ἐκείνη.

= Σὲ μιὰ στιγμὴν ἐκείνη ἔχωσε τὰ νύχια της στὰ μάτια του· πῆγε νὰ τὸν στραβώσῃ.

Ὁ πόνος τὸν ἔκανε ν' ἀλυχτήσῃ· ξεσπάστηκεν ἀπ' αὐτή, πετάχτηκε μὲ μανία ὀλόρθος, ἅρπαξε τὸ καμουτσί του, ποῦ στὸ καιρό του ἦτανε σύμβολο ἐξουσίας, κι' ἄρχισε νὰ χτυπάῃ τὴν Ἰνὲς στὰ στραβά.

Ἐκεῖνος ἔσκουζεν ἀπὸ τὸ πόνο τῶν ματιῶν του. Οἱ πόρτες τρίζανε ἀπὸ τ' ἀκούμπημα σ' αὐτὲς τῶν

δούλων ποὺ κρυφακούγανε. Κι' ἐκείνη ὀρθή, ὁλόρθη, ἀκίνητη, ψυχρή, δεχόταν σὰν ἄγαλμα τὰ χτυπήματα, κυττώντας τον ὄχι μὲ μῖσος, μὰ χειρότερα, μὲ καταφρόνια.

= Ὅταν τὸ ξύλο ποὔδωσεν ἀλάφρωσε λιγάκι τὸν πόνο του, ὁ Χαΐρ ἔκανε ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια του. Μ' ἀντὶ γιὰ σπιθιστὲς ματιές, τὰ μάτια ἐκεῖνα τὰ ἐρεθισμένα 'πὸ τὸ νύχιασμα, στάξαν δάκρυα πόνου.

Τί ἐλεεινὴ κατάπτωσι γι' αὐτόν!

Ἕνας Μπαρμπαρόσσας νὰ κλαίῃ σὰ μωρό, σὰ γυναῖκα, σὰ σκλάβος!

Τὸ καμουτσί, τὸ σύμβολο τῆς ἐξουσίας, κρεμόταν ἀπὸ τ' ἄτονο χέρι τοῦ Χαΐρ καὶ σέρνονταν κάτου.

Κι' ἀπέναντί του, ἡ χτυπημένη Ἰνές, ἔχοντας αὐτὴ τώρα σταυρωμένα τὰ χέρια της, τὸν κύτταζε καθὼς θωρεῖ ξιπασμένη ἀρχόντισα τὸ ἀνθρώπινο σκύβαλο, τὸ σκλάβο της, ποῦ τόλμησε νὰ τὴν ὀρεχτῇ.

= Ὁ Χαΐρ ἐντ Ντὶν ξάνοιξε στὸ τέλος ὁλότελα τὰ μάτια του καὶ μέτρησε μὲ τρόμον ὅτι ἔβλεπε μπρός του, ὅτι ἐγίνοταν μέσα του:

Μιὰν ἄβυσσο νικημοῦ του τ' ἀνοίγοταν γι' αὐτὴ τὴν Ἰαπανιόλα, ποῦ στέκονταν ἀντίκρυ του μὲ προκλητικὴ περιφάνεια, καθὼς ταυρομάχος μπρὸς σὲ μισολυγισμένο ταῦρο.

= Ὁ Μπαρμπαρόσσας ποῦ νίκησεν ἁρμάδες, βασιλιάδες, ὅλο τὸ κόσμο, νὰ σκλαβωθῇ ἀπὸ μιὰ σκλάβα του.

— Ὄχι! ποτέ!

Ἐκραξε μέσα του καὶ χτύπησε τὰ παλάμια του μὲ ὀργή.

Καὶ στοὺς ἀνθρώπους του, ποῦ μπαίναν προσκυνῶντας τον, διάταξε σὲ τόνο λύσσας:

— Ἔ, σεῖς εὐνοῦχοι, πάρ' τε την, πετάχτε την στὰ σίδερα, ὡς ὅτου νὰ λυγίσῃ!!

= Κ' ἐνῷ τέσσαροι πρόθυμοι δοῦλοι τραβοῦσαν τὴν σκλάβαν Ἀρχόντισσα γιὰ τὴ μαύρη φυλακή της,

ἐκείνη τοὺς ἀκολουθοῦσεν, ἔχοντας γυρισμένο τὸ κεφάλι στὸ Τύραννό της, καὶ κυττῶντας τον μὲ τὸ ἴδιο, τὸ αἰώνιο βλέμμα της, τὸ γεμάτο μῖσος, καταφρόνια, σαρκασμό, ἀηδία.

Καὶ ὁ Μπαρμπαρόσσας, ποῦ κανεὶς δὲν τόλμαγε ποτὲ νὰ τὸν ἰδῇ στὰ σπιθοβόλα μάτια, ἀπόφευγε τώρα νὰ βλέπῃ τὸ πρόσωπο τῆς σκλάβας ποὖστερνε στὰ σίδερα.

= Ὅταν ἔδιωξε καθένα, μὲ μιᾶς ἔπεσε στὸ διβάνι, ὅπου ἦταν πρὶν ξαπλωμένη ἡ Ἰνές, σκεπάζοντας μὲ τὰ παλάμια τὴ μορφή του.

Σὲ λίγο ἀπὸ τὸ κλειστὸ ἐκεῖνο δωμάτιο ἀκούστηκαν ἀλιχτήματα καὶ λόγια τρικυμίας αἰστημάτων καὶ λογισμῶν :

— Τὴν στέρνω στὰ σίδερα, κι' ὅμως τὴν ἀγαπάω !

Τὸ αἷμα τοῦ πατέρα της μυρίζει στὰ χέρια μου.

Εἶμαι κουρσάρος· εἶναι ἀρχόντισα. Πῶς νὰ μ' ἀγαπήσῃ ! ;

Δόρια ! Δόρια ! Πῆρες τὴ καρδιά της ! Θὰ ξεκολλήσω τὴ δική σου !

= Κι' ὅταν ἀργότερα τὸν περιγύρισαν οἱ καλολογίστρες γρηές, οἱ τσαρλατᾶνοι μάγοι, καὶ λογῆς, λογῆς εὐνοῦχοι καὶ δοῦλοι τῆς αὐλῆς του τοὺς ἔκραξε :

— Κάντε την νὰ μ' ἀγαπήσῃ, νὰ σᾶς λεφτερώσω ὅλους.

Κάν' τε την νὰ μ' ἀγαπήσῃ, νὰ σᾶς γεμίσω χρυσάφι.

Κάν' τε την νὰ μ' ἀγαπήσῃ καὶ δὲν ξαναβγαίνω στὴ πειρατιά.

Κάν' τε την νὰ μ' ἀγαπήσῃ νὰ σᾶς δόσω σκλάβες ὅλες μου τὴς ἄλλες γυναῖκες.

= Ἦταν ὁ ἄραβας, ὁ ἀλογάριαστα θερμός, ποῦ τὸ πάθος του ἔμενεν ὁ μόνος λογισμός του, ὁ μόνος του πόθος, τὸ μόνο ποὖχει πειὰ ἀξία γι' αὐτὸν στὸν κόσμο.

XI

= Οἱ καιροί, τὰ χρόνια περνοῦσαν. Ἡ σκλάβα πότε

στὴ φυλακὴ καὶ πότε στὰ χρυσᾶ, πότε στὰ παρακάλια καὶ πότε στὴ βία, ἦταν πάντα σκλάβα τοῦ μίσους της γιὰ τὸ φονιᾶ τοῦ πατέρα της, γιὰ κεῖνον ποῦ τὴν ἅρπαξεν ἀπὸ τὸν ἀρραβωνιαστικό της, γιὰ κεῖνον ποῦ τῆς ξεθεμέλιωσε τὸ πατρικό της κάστρο καὶ κάθε ὄνειρο τῆς ζωῆς της.

Ὁ κουρσάρος πότε καλός, πότε φριχτός, πότε λείποντας σὲ ἄγρια κουρσέματα γιὰ νὰ μὴ τὴν βλέπῃ, καὶ πότε κάνοντας ὄργια γιὰ νὰ τὴν ξεχνάῃ, ἦταν πάντα ὁ σκλάβος τοῦ πάθους του γι' αὐτήν.

Στὸ τέλος κάθε καλωσύνης του μπροστά της γινόταν ἄγριος ἀπὸ τὴ παντοτεινὴ ἄρνησί της, στὸ τέλος κάθε ἀγριάδας του σ' αὐτήν, ἔπεφτε στὰ γόνατα μπρὸς στὴν ἀλύγιστη κυρά του. Στὸ τέλος κάθε ἐπιδρομῆς, ὅπου τὸ ἄτυχο αἴστημά του τὸν ἔκανε νὰ φέρνεται ἀγριότερ' ἀπὸ πρῶτα, τῆς ἔφερνε κουβάρες ἀτίμητα πετράδια καὶ τἄρριχνε στὰ πόδια της. Μὰ τὰ ρουμπίνια τῆς φαίνονταν σταγόνες αἵματος καὶ τὰ διαμάντια δάκρυα δυστυχισμένων. Καὶ τ' ἀποκλώτσαγε μακρυά της μὲ τὴν ἴδια φρίκη, ποῦ ἀπόδιωχνε τὸ τύραννο σκλάβο της, ποῦ μὲ τὴς νέες του πειρατεῖες τῆς ἐγίνοταν καὶ πειὸ μισητός.

Στὸ τέλος κάθε ὄργιου του μὲ τὴς ἄλλες γυναῖκες του, τὴς ἐξευτελισμένες μπροστά του, ἐνῶ ἐκεῖνες τὸν ἀγκαλιάζαν μεθυστικά, αὐτὸς τὴς ἀπόσπρωχνε καὶ ζήταε τὴν Ἰνές, τὴν Ἰνές.

X

= Τώρα μόλις ἐγύρισε στὸ σεράϊ του ἀπὸ καινούριες μαῦρες δόξες, ἀφίνοντας στὴ μέση τὰ κατορθώματα καὶ τοὺς σιοπούς του, ἀπὸ τὸν ἀβάσταχτο πόθο νἄρθῃ νὰ τὴν δῇ. Βρίσκεται κυλισμένος στὰ πόδια της, ἐκεῖ ποῦ αὐτὴ πίσω ἀπὸ τὸ καφάσι κυττάει τὴ θάλασσα πέρα νοσταλγικὰ κι' ἀπελπισμένα, σὰ νὰ θωρῇ κατὰ τὰ περασμένα καὶ τὰ μελλούμενα.

Καὶ ὁ ἔρωτας ὁ ἄτυχος, ἔκανε τὸν ἄγριο παλεμάρ-

χο, ποιητὴ γονατισμένο, νὰ τῆς λέει καὶ νὰ τῆς ξαναλέῃ :

- Κι' ἤσουνα σὺ ἀρχόντισσα, κι'ἤμουν ἐγὼ κουρσάρος
Κι' ὅταν τὸ κάστρο τὸ τρανὸ τοῦ ξακουστοῦ νησιοῦ σου
μέσα σὲ βόγγους, σ' αἵματα, φωτιὲς καὶ παρακάλια
ὡσὰν κουρσάρος τῶπερνα, μὲ κύτταζες σὰν σκλάβο.

Κωὶ σ' ἔφερα γιὰ σκλάβα μου στὸ τόπο ποῦμ' ἀφέντης.
Μὰ μέσα στὸ χαρέμι μου, τὸ κοσμοξακουσμένο,
ποῦ ζοῦσαν οἱ γυναῖκες μου, ζητῶντες τὴ ματιά μου,
μονάχα σὺ δὲν γύρισες ποτέ νὰ μὲ κυττάξῃς.

Καὶ σ' ἔρριξα στὴ φυλακή, ὡς ποῦ νὰ μὲ θελήσῃς.
Κι' ὅταν ἐρχόμουν στὰ κελλιὰ καὶ κλαίγοντας οἱ ἄλλοι
στὰ πόδια μου σερνόντουσαν, ζητῶντας καλωσύνη,
σὺ στὰ δεσμά σου φέρνοσαν, σὰν ρήγισσα στὸ θρόνο.

Κι' ἔγινα γὼ ὁ σκλάβος σου κι' ἔγινες σὺ κυρά μου.
Καὶ τώρα οἱ γυναῖκες μου, ποῦ ἄλλοτες μαλλῶναν,
φιλιωμένες συζητᾶν μὲ λύσσα καὶ μανία :
Τί μάγιο νἄχ' ἡ σκλάβα του καὶ σκλάβωσε τὸ ρήγα !;

= Μὰ ἡ Ἰνές, δὲν τοῦ λέει λέξι, δὲν τοῦ ρίχνει ματιά, καὶ κυττάζει πέρα, μακρυὰ τὴ θάλασσα, τὴ γαλάζια, ποῦ τὴν χωρίζει ἀπὸ κάθε ἀγαπητὸ καὶ ἀνέλπιστο πειὰ στὸ κόσμο.

Κι' ὁ ἐρωτευμένος κουρσάρος συνεχίζει :

— Ἡ ζωή μου δὲν εἶχε μέσα της ἀγάπη.
Ἐγέρασα κ' ἔγινα τὸ στοιχειὸ τοῦ πολέμου.
Ἐγέρασα ! Ναὶ ἐγέρασα ! Ἀφοῦ ἀρχίζω νὰ λυγίζω.
Ἄχ μονάχα σύ, μπορεῖς νὰ μὲ ξανακάνῃς νέο.
Ἄφισέ με τουλάχιστο νὰ γείρω τὸ κεφάλι μου στὰ γόνατά σου.

Ἐγὼ ποῦ τρακόσες γυναῖκες μὲ λαχταρᾶν στὸ χαρέμι μου κυλιέμαι στὰ πόδια σου σὰν ἐρωτευμένος εὐνοῦχος.

Σὸ κόρφο τῆς Νάπολις, στὸ Φοῦντι, τὴ Δούκισσα Γκουτζάγα, ποῦ τόσα γίνανε γι' αὐτήν, τὴν εἶδα νὰ φεύγῃ ὁλόγυμνη πάνου στ' ἄτι της, καὶ τὰ μαλλιά της κυματίζανε, καὶ τὸ κορμί της ἀναπάλλοταν κάτου ἀπὸ τὸν ἡλιόλαμπρον οὐρανὸ τῆς Νάπολις.

Κι' ὅμως ἂν καὶ τὸ κηνύγημά της σταμάτησεν ἀπὸ τοὺς θαμπωμένους μπρὸς στὴν ὠμμορφιὰ ἐκείνη δικούς μου, ἐγὼ θυμήθηκα σένα. Ναὶ ἐσένα τὴ χιλιόμορφη ποὺ φεύγῃς πάντα, καθὼς ἐκείνη, ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου, τὴ πονεμένη μου ἀγκαλιά, ὅπου σπαρταράει μιὰ καρδιὰ ἐξ αἰτίας σου.

Διάταξε τί θές.

Κάνω σκλάβες σου καὶ τὴς τρακόσες γυναῖκες μου, κι' αὐτή μου τὴ μάνα ἀκόμα!

Σοῦ δίνω τὴ λευτεριά σου!

Μὰ μεῖνε, μεῖνε λίγο καιρὸ κοντά μου, ἀνοίγοντάς μου τὴν ἀγκαλιά σου, ρίχνοντάς μιὰ γλυκιὰ ματιά.

Λίγη ἀγάπη! Λίγη ἀγάπη!

Ἔλεος! Ἔλεος!

= Χωρὶς νὰ στρίψῃ ἡ Ἰνές, σὰν νὰ μὴν εἶπε τίποτα, σὰν νἆταν μόνη, μίλησε στὴ θάλασσα κ' ἔπεσε:

— Δόριά μου! Πατέρα!

— Τοὺς σκύλλους!!

= Κράζει ὁ Μπαρμπαρόσσας καὶ πετάγεται ὀρθός, τραβῶντας τὸ γιαταγάνι του.

— Πολὺ ἐλύγισα!

Μπρός· πὲς τὸ ναί, γιατί, μὰ τὸν Ἀλλάχ, μὲ τοῦτο τὸ σπαθί μου σὲ σκοτώνω καὶ σκοτώνομαι.

— Εἶναι τὸ ἴδιο ποῦ πλήγωσε τὸ πατέρα μου. Εἶναι τὸ ἴδιο ποῦ πολεμάει τὸ Δόρια. Μοῦ κάνει. Χτύπα.

= Τὸ γιαταγάνι σηκώνεται. Ἡ Ἰνές, ἀναγέρνει τὸ κεφάλι, τὸ κυττάει καὶ περιμένοντας ἥσυχα ἥσυχα τὸ χτύπημα. σὰν στερνὴ προσευχὴ λέει:

— Ἀντίο, Δόρια. Πατέρα δέξουμε.

= Ὁ ἐρωτευμένος διάβολος ἔχει κάτι σὰν παροξυσμὸ τρέλλας στὰ μάτια του.

Μὲ σηκωμένο γιαταγάνι τὴν κυττάει θηριακά. Τὰ μάτια του γυαλίζουν. Ἐκείνη καρτερεῖ στυλωμένη τὸ θάνατο. Καὶ τὸ γιαταγάνι πέφτει.

= Ἡ σπάθα ποῦ κατεβαίνει κατὰ τὸ σηκωμένο κεφάλι ἀλλάζει ξάφνου δρόμο· ἡ δύναμι τῆς κατεβασιᾶς

της χαλαρώνεται, ἡ λάμα πέφτει ξώδιπλα στὸ κορμὶ τῆς Ἰνές, κ' ὕστερα ἀπότομα πετιέται στὸ πάτωμα.

Ὁ Μπαρμπαρόσσας νικήθηκεν ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, ἀπὸ τὴν ἀγάπη του.

Οὔτε μιὰ σπαθιὰ πειὰ δὲν ἀντέχει νὰ δώσῃ.

Καὶ πέφτει κι' αὐτὸς κάτω μπρὸς στὴν ὀρθή, στὴ πονεμένη γιατὶ δὲν πέθανεν Ἰνές, σφίγγει τὰ πόδια της, τὰ φιλεῖ, ἀλυχτάει, καὶ κείνη μ' ἀνατρίχιασγα πασχίζει νὰ τὰ λευτερώσῃ ἀπ' τὶ χέρια του, ἀπὸ τὰ χείλη του.

XI

= Ἀπὸ χρόνια ὁ Ντόρια, σὰν ἄκουσε τὸ σκοτωμὸ τοῦ πεθέροῦ του, καὶ τὸ σκλαβωμα τῆς Καλῆς του, ἔφυγεν ἀπὸ τὴ Γένοβα, πῆγε στὸν Κάρολο τὸν 5ο τῆς Ἱσπανίας καὶ τοὖπε :

— Ὁ Μπαρμπαρόσσας εἶναι ὁ γκρεμιστὴς τοῦ πύργου σου στὸ Πενιόν, ὁ τρόμος τῆς Μεσογείου, ὁ σύμμαχος τοῦ Σουλτάνου, ὁ ἐχθρὸς τῶν χριστιανῶν. Πολεμάει τὴ Γένοβα, τὴ Βενετία, τὸν Πάπα, Ἐσένα.

Εἶσαι ὁ μεγαλλίτερος καθολικὸς μονάρχης, κ' ἔχεις τὴ ὑποχρέωσι νὰ νικήσῃς τὸ νικητὴ τοῦ στόλου σου, νὰ λευτερώσῃς τὴ Μεσόγειο, νὰ ταπεινώσῃς τὸ Σουλτάνο, νὰ γίνῃς ὁ σωτήρας τῶν χριστιανῶν.

— Γενοβέζε ναύαρχε, αὐτό 'ναι τ' ὄνειρό μου. Μὰ ὁ Θεὸς δὲν δείχνει καμμιὰ εὔνοια γιὰ τοὺς πόθους μου αὐτούς. Φαίνεται πῶς θἄναι πολλὰ τ' ἀνομήματά μου.

— Μεγάλε Κάρολε τῆς Ἱσπανίας, ποῦ στὸ Κράτος Σου ὁ Ἥλιος δὲν βασιλεύει ποτέ, Σύ, ποῦ ὁ Ἅγιος Πατὴρ τῆς Ρώμης σὲ ὠνόμασε «Φύλακα τῆς Χριστιανοσύνης» τὰ λὲς αὐτά ;

Ἄκου· ὁ Μπαρμπαρόσσας εἶναι ὁ Διάβολος τῆς Θάλασσας· νοιώθω μέσα μου ἀκράτητη θέρμη νὰ γίνω ὁ Ἄγγελος ἐξολοθρευτής του.

Κατάφερα γιὰ πρώτη φορὰ ὡς τώρα νὰ συμμαχή-

ση ἡ Γένοβα μὲ τὴ Βενετία. Ὁ Πάπας μὲ εὐλόγησε. Κ' ἔρχομαι σὲ Σένα.

Μὲ στέλνουν τὰ θύματα ποῦ ζητᾶν ἐκδίκησι, μὲ στέλνει ὁ Θεός· ἔνωσε τὸ στόλο Σου στοὺς ἑνωμένους μας στόλους, γιὰ τὴ θαλασσινὴν αὐτὴ σταυροφορία κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν.

— Στὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ. «Ὁ Σταυρὸς κατὰ τῆς Ἡμισελήνου»!

— Στὴ ψυχὴ τοῦ Ντὲ Βερμκὰς· στὸ γλυτωμὸ τῆς Δόννα Ἰνὲς!

= Οἱ Αὐλικοὶ σηκώνουν τὰ σπαθιά τους.

Οἱ Ἱεροεξεταστὲς γονατίζουν καὶ προσεύχονται.

Οἱ Δόννες δακρύζουν βλέποντας τὸν Ἱππότη Δόρια νὰ ἑτοιμάζεται νὰ λευτερώσῃ τὴ καλή του.

Ὁ Πάπας εὐλογάει τὴ Συμμαχία.

Κι' ἔξω οἱ καμπάνες σημαίνουνε, οἱ σάλπιγγες ἠχοῦνε, τὸ πόπολο ζητωκραυγάζει, καὶ τὸν γενικὸ ἐνθουσιασμὸ μεγαλώνει, τὸ καλὸ σημάδι πῶς στὴν μεγάλην ἀρένα ὁ ξακουστὸς ταυρομάχος Γκάρτσια, ὕστερ' ἀπὸ μιὰ δραματικὴ πάλη σκοτώνει τὸ μαῦρο ταῦρο, ποῦ γιὰ τὴν ἀγριοσύνη του τὸν λέγαν Μπαρμπαρόσσα.

XII

= Ἐπιδρομὲς ὁ Μπαρμπαρόσσας, κατάπόδι ὁ Δόρια.

Κούρσευε κεῖνος κι' ἔφευγε σὰν τὸν κλέφτη. Δὲν μπόριε νὰ μετρηθῇ στ' ἀνοιχτὰ μὲ τὸ τετραπλὸ στόλο τοῦ Δόρια.

Κι' ὁ Δόρια, πλενεμένος ἀπὸ τὸ θρύλλο, πῶς ὁ Κουρσάρος εἶχε πάντα μαζῇ του στὸ καράβι του τὴν Ἰνές, τὸν κυνήγαε ἀπὸ θάλασσα σὲ θάλασσα τῆς Μεσογείου.

= Χρόνια κράταγε τὸ κυνῆγι αὐτό.

Ὁ Μπαρμπαρόσσας ξέφευγε σὰν χέλι πάντα.

= Μιὰ φορὰ τοῦ πιάσαν ἕνα ξεμοναχιασμένο βοηθητικὸ πλεούμενο.

Μὲ τὰ τσιγγέλια τῶν μαρτυρίων ὁ καπητάνιος του

εἶπε τὴν ἀλήθεια. Πῶς τὴν Ἰνὲς δὲν τὴν εἶχεν ὁ Κουρσάρος, καθὼς ἐνόμιζαν μαζῆ του στὸ καράβι του, ἀλλὰ στ' ἄπαρτα κάστρα του. Πῶς ἐκείνη δὲν τοῦ δίνοταν. Πῶς ζοῦσε στὸ σεράϊ, σὰν φυλακισμένη. Καὶ πῶς τώρα ὁ Μπαρμπαρόσσας τράβαγεν ἐκεῖ, ν' ἀναπαφτῆ στὰ λιμέρια του στὸ Τούνεζι, καὶ νὰ ζητήση τὴν ἀγκαλιά της.

= Γυρίζοντας ὁ Ναύαρχος λέει στὸν Αὐτοκράτορα, ποὔτυχε νἆναι τότες μαζῆ μὲ τὴν ἁρμάδα του:

— Πᾶμε νὰ χτυπήσουμε τὸ θεριὸ στὴ φωλιά του;

— Τί λές!;

— Νὰ κάνουμε ὅτι ἔκαμε αὐτὸς στὸ Πενιόν.

— Ὅσοι καὶ νἄμαστε εἶν' ἐπιχείρησι τρελλή.

— Καὶ 'γὼ εἶμαι τρελλός. Ἢ θὰ νικήσω ἢ δὲν γυρίζω.

— Ναύαρχε τ' ἀποφασίζεις;

— Θὰ πάω στὴν ἀνάγκη καὶ μονάχος.

— Πᾶμε. Κι' ὁ Θεὸς μαζῆ μας!

= Καὶ τὰ καράβια, μὲ τὰ πανιὰ τὰ ριγομένα μὲ τεράστιους σταυροὺς, ἐστρίψανε κατὰ τὸ Τούνεζι, χωρὶς οὔτε φίλοι οὔτε ἐχθροὶ νὰ τὸ γνωρίζουν.

XIII

= Ἡ Ἰνὲς ὅπως ἄλλοτε στὸ Πενιὸν ἐκύτταζε τὴ θάλασσα, μὰ τώρα πίσω ἀπὸ τὸ καφάσι καὶ χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ πειὰ τίποτα.

Κι' ἀντὶ γιὰ τὴ στοργικὴ παραμάνα της, πίσω της ἦταν καθισμένος καὶ τὴν ἐκύτταζεν ὁ ἐρωτευμένος κουρσάρος.

Κι' ἀντὶ γιὰ προικοράφτρες στὴ μεγάλην αἴθουσα ἦσαν οἱ γυναῖκες τοῦ σεραγιοῦ του, ποῦ ἐρχόταν νὰ καλοσωρίσουν τὸν ἀφέντη τους ποῦ γύρισε καὶ πάλιν νικητής.

= Ἦταν τὸ ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ, λίγες στιγμὲς ἀργότερα, στὴν ἴδια κάμαρη ποῦ ὁ Μπαρμπαρόσσας ἐκλωτσιώταν ἀπὸ τὴ Κυρά του, ποῦ τὸν συχαίνοταν

τόσο, ποῦ δὲν ἤθελε οὔτε καὶ νὰ τῆς γλύφῃ τὰ πόδια οὰν σκυλίτης.

Καὶ ἡ γυναῖκες, ὠμορφιὲς διαλεγμένες ἀπὸ τὸ Γιβραλτὰρ ὡς τὸ Καύκασο, προσκινοῦσαν τώρα τὸ καθισμένο, σὰν γκρεμισμένον, ἀφέντη τους, ἐνῶ μὲ τὴ ῥάχι σ' ὅλους τους ἡ Ἰνὲτ κύτταζε τὴ θάλασσα πίσω ἀπὸ τὸ καφάσι.

= Ἡ καρδιά της ἄξαφνα σφίχτηκε.

Ἐκεῖ κάτου, στὴν ἄκρη τῆς θάλασσας, σὰν ἄλλοτε κάπου ἀλλοῦ ἀπὸ ἕνα κάστρο γκρεμισμένο τώρα, ἔβλεπε τσοῦρμα πανιὰ νὰ ἔρχουνται.

Ὅλες οἱ μοῖρες τοῦ Μπαρμπαρόσσα εἶχαν ἔρθει.

Ποιὰ λοιπὸν ἦταν ἡ τόσο μεγάλη ἁρμάδα ποῦ ἔρχονταν.

Ἀλλοίμονο· τὰ μάτια της τὴ γελοῦσαν· δὲν θᾶσαν πανάκια, μ' ἀφροὶ τῶν κυμάτων· φαντασίες τῶν πόθων της, ποῦ δὲν τόλμαγεν οὔτε καὶ νὰ τοὺς ὀνειρεύεται.

Καὶ ἡ Σκλάβα Κυρὰ κυττοῦσε κατὰ κεῖ μὲ τὴ καρδιὰ σφιγμένη.

= Μιὰ στιγμὴ, ὁ Μπᾶς-λαλᾶς μπῆκε πηδηχτὰ μέσα κ' ἔκραξε μὴ προλαβαίνοντας ἀπὸ τὴν ἔκπληξη καὶ τὴ ταραχή του νὰ κάνῃ ὁλόκληρο τεμενᾶ, μπροστὰ στὸν ἀφέντη του:

— Ἀμιρᾶ, Μπεκλέρμπεημ' Μπαρμπαρόσσα, οἱ γκιαούριδες !! Ἔρχονται οἱ γκιαούριδες !!

Τὰ πανιά τους ἔχουν τοὺς Καρὰ-Σταυρούς. Τὸ σῆμα τοῦ Σεϊτὰν Δόρια !!

= Οἱ γυναῖκες καὶ οἱ δοῦλοι ξεμεριάσαν μὲ πρωτόφανο φόβο.

Ποτὲς δὲν μπόριαν νὰ φανταστοῦν τόση τρελλὴ τόλμη στοὺς γκιαούρηδες.

Τοὺς νόμιζαν σκουλήκια μπροστὰ στὸ φοβερό τους Μπεκλερμπεη.

Κάτι χορεύτρες μὲ ντέφια καὶ κάτι εὐνοῦχοι μὲ σερμπέτια ἔμειναν σὰν παραπεταμένοι, ἐκεῖ στὴ μέση τῆς κάμαρης, καθὼς ἄλλοτες τὰ προικιὰ τῆς Ἰνές.

Αὐτή, κόλλησε, σὰν νἄθελε ν' ἀγκαλιάσῃ τὸ καφάσι καί μὲ ὁλάνοιχτα μάτια θωρροῦσε τὰ πανιά, ποῦ μεγάλωναν ὁλοένα. Καὶ σιγομίλησε στὸν ἑαυτό της :

— Ἔρχεται νὰ μὲ λεφτερώσῃ !

Θεέ μου, βοήθα τον !

= Ὀρθὸς, ὁλόρθος ὁ Μπαρμπαρόσσας, ὄχι ὁ γέρω ἀγαπησιάρης, ἀλλὰ Μπαρμπαρόσας ὁ τρομερός, τὴν ξετινάζει ἀπὸ τὸ καφάσι καὶ τῆς κράζει :

— Μὰ τὸν Ἀλλάχ, θὰ τὸν φέρω, θὰ τὸν κομματιάσω καὶ θὰ τὸν κάψω μπροστά σου !

= Καὶ κυττάζονταν οἱ δύο σὲ μιὰ μονομαχία βλεμμάτων, ποῦ δὲν θὰ τέλειωνε ποτέ, ἂν ὁ Λαλᾶς δὲν ξαναφώναζε :

— Ἄκου τὴς τρουμπέττες. Τὰ σαλπίσματα τῶν σκοπῶν θἀγίνουν αἰτία σύγχυσις, ἂν δὲν βρεθῇς κάτου στὸ Ναῦσταθμο ἐσὺ στὴ στιγμή, νὰ τὰ κάνῃς σημάσματα ταχτικοῦ συναγερμοῦ κ' ἑτοιμασίας.

= Ὁ Χαΐρ χωρίς νὰ πῇ τίποτα, μαζεύει μὲ βία τὸ μπουρνούζι του, πέρνει ἀπὸ κάτου τὴ πάλα του, τὴ βάνει στὸ θηκάρι της, καὶ πατῶντας πάνω ἀπὸ τὰ ντέφια καὶ τοὺς δίσκους μὲ τὰ σερμπέτια βγαίνει.

Πρὶν βγῇ, στέκεται στὴ θύρα, θωρεῖ μὲ μιὰ ματιά ἀγάπης λυσσαγμένης σὲ μῖσος τὴν Ἰνές, ποὖχει ξανακολλήσῃ λαχταριστὰ στὸ καφάσι, καὶ βγαίνει ἀπότομα. ἐνῶ τὸ χαρεμλῖκι σηκώνεται ἀπὸ τὸ τεμενά του, καὶ κυττάζει τὴν Ἰνὲς μὲ ματιὲς γεμάτες κακὴ χαρά, ποῦ σημαίνουν : «Κύττα πῶς θὰ περιποιηθῇ ὁ Ἀφέντης τὸν καλό σου»..

XIV

Εἰκοσιτέσσαρες ὧρες τώρα στοὺς ὄχτους τοῦ ποταμοῦ Βαγράδα ἀκούγεται μπουμπουννητό.

Βγαλμένοι ἀπὸ τὰ βοηθητικὰ καράβια τους οἱ ἱππότες Χριστιανοὶ παλεύουν μὲ τοὺς ντόπιους ἀγαρηνοὺς στῆθος μὲ στῆθος.

Καὶ δίπλα ἡ θάλασσα εἶναι σκεπασμένη ἀπὸ πανιὰ, φωτιές, συντρίμια, καπνούς.

Τὸ ὄργιο τοῦ πολέμου εἶναι ἀπερίγραπτο.

= Ἀπὸ τὰ καφάσια οἱ γυναῖκες, κ' οἱ χαρεμλῆδες εὐνοῦχοι κυττᾶν ἀγαλματένοι ἀπὸ τὸ τρόμο καὶ τὴ φρίκη.

— Δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ νικήσουμε.

— Πολεμάει ὁ Μπαρμπαρόσσας!

— Νά, κάποια καράβια σπρώχνονται καὶ φεύγουν

— Τῶν Γιουνὰν θὲ νἄναι.

Λένε οἱ γυναῖκες.

Μὰ ὁ πρῶτος εὐνοῦχος ἀκούεται νὰ κράζῃ:

— Ἀλλάχ! Ἀλλάχ! Δὲν εἶν' αὐτοί.

Νά ἡ Καπετάνα τοῦ Ἀφέντη ὁρτσάρει πέρα σπασμένη, καὶ πίσω της μερικὲς γαλιῶτες.

Μὰ γιατὶ οἱ φρεγάδες μὲ τοὺς σταυροὺς δὲν τὴς κατατρέχουν. Μὴ δὲν ξέρουν ποιὰ εἶναι ἡ ναυαρχίδα, κι' ἀφίνουν τὰ χαλασμένα καράβια νὰ φύγουν;

Γιὰ νὰ φεύγουν οἱ δικοί μας ὁ Ἀρχηγός μας θἄναι νεκρὸς, ἢ ἀναίστητος ἀπὸ λαβωμούς.

= Τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κισλὰρ Ἀγᾶ φέρνουν μιὰ κίνησι πανικοῦ, πού ὁλοένα γίνεται καὶ πειὸ ὅμοια μὲ σαστισμάρα ἀπόγνωσις.

= Καὶ κεῖ στὸ νάσταθμο, ἡ τσακισμένη κι' ὀρφανὴ ἁρμάδα παραδίνεται στὸν ἐκδικητὴ τῆς ἄδικης νίκης τοῦ Πενιόν.

XV

= Ὁ ἀλλαλαγμὸς τῆς Λεφτεριᾶς, ἀκούοταν στὰ κάτεργα, τὸ σκλαβοπάζαρο, τὴς φυλακές, τὰ χαρέμια.

Ἡ φωτιά τῆς τιμωρίας καὶ τῆς ἐκδίκησις ξαπλώνοταν παντοῦ ὁλοένα καὶ πειὸ καταλυτική,

= Καὶ μέσα στὴ τρικυμία τῶν νικητῶν καὶ τῶν νικημένων, τῶν ἐλευθερωμένων σκλάβων καὶ σκλαβωμένων τυράννων, ὁ πειὸ πολεμόχαρος ἱππότης ἕνας ζωντανὸς θρύλλος κι' οἱ πειὸ διαλεχτοὶ δικοί του γκρεμίζουν μὲ τρανταχτικὲς βροντιὲς τὴ πόρτα τοῦ ὀντᾶ τοῦ χαρεμιοῦ τοῦ Νικημένου Πειρατὴ καὶ προ-

βάλλουν μὲ σηκωμένα σπαθιὰ καὶ λαμπιριστὲς πανοπλίες.

Οἱ εὐνοῦχοι, π' ὡς τὴ στιγμὴν ἐκείνη ἐπάλευαν ἄγροικα νὰ κρατήσουν τῆς γυναῖκες, τώρα κρύβουνται πίσω τους καὶ γονατισμένοι σφίγγουνε ἀγκαλιαστὰ μὲ τρόμο καὶ παρακάλια τὰ γόνατα τῶν κυράδων τους, νὰ τοὺς γλυτώσουν.

XVI

= Ἡ Ἰνὲς ὅσο ἡ σιδερένια θύρα ἔτριζε δὲν εἶχε σαλέψει καθόλου.

Εἶχε μιὰ στάσι συγκρατημένης ἀδημονίας.

Δίπλα της ὁ Μπᾶς Λκλᾶς, ὁ ἀρχιευνοῦχος, εἶχε βγάλει τὸ χαντζὰρι του ἕτοιμος νὰ τὴν σφάξῃ μόλις οἱ ἐχθροί τοῦ ἀφέντη του ἔμπαιναν νὰ τὴν πάρουν.

Μὰ μόλις ἡ πόρτα ἔπεσε καὶ πρόβαλαν οἱ θωρακωτοὶ ἥρωες, ἔμεινε θαμπωμένος ἀπὸ τὴν λαμπερὴ ἐπιβλητικότητα τους μὲ τὸ χαντζάρι σηκωμένο.

= Ἡ Ἰνές, χωρὶς νὰ προσέξῃ τὸν εὐνουχισμένο φυλακτή της, ποῦ τὸν μαρμάρωσε τὸ ἴδωμα ἀιδρῶν, ἔκαμεν ἕνα - δυὸ βήματα ἐμπρὸς, καὶ κύτταξε νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀγαπημένο της, ἀπὸ τὰ μάτια, ποῦ αὐτὰ μονάχα ἄφιναν νὰ φαίνωνται τὰ σιδερένια κράνη τῶν πολεμιστῶν.

Δεξιὰ ζερβιά, ἡ ταραχὴ καὶ ἡ φωνὲς εἶχαν κοπῆ. Οἱ πολεμιστὲς εἶχαν σταματήσει στὴ μέση τῆς αἴθουσας. Οἱ εὐνοῦχοι ἔτρεμαν γονατιστοί. Καὶ ὁ Ἀρχιπολεμιστὴς καὶ ἡ Ἰνὲς ἀντικρυζόντουσαν, ὡς ποῦ κεῖνος σήκωσε στὸ κράνος του, τὴ σιδερένια του μάσκα : Καὶ τότες σὰν κραυγὲς χαμένων παιδιῶν, ποῦ ξαναβρίσκουν τοὺς δικούς των, ἀκούστηκαν :

— Δόρια ! Δόρια !

— Ἰνές ! Ἰνές !

Κι' ὁ νικητὴς τοῦ Μπαρμπαρόσσα ἔτρεξε νὰ τὴν ἀγκαλιάσῃ. Κ' ἐκείνη ἑτοιμάστηκε νὰ γύρῃ στὴν ἀγκαλιά του δακρυσμένη.

Μὰ τὰ χέρια τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ της τὴν στιγμὴ ποῦ θὰ σφίγγονταν γύρω της, κρεμάστηκαν ἀπότομα κάτου. Καὶ ὁ ἐρωτευμένος Ἱππότης ἐκύτταζε τὴν Ἀγάπη του μὲ μιὰ ματιά, ποῦ μέσα της σπαρτάραγεν ἕνα πονερὸ ρώτημα, μήπως πολέμαγε τόσα χρόνια γιὰ νὰ βρῇ μιὰ ντροπὴ μονάχα.

Ἡ Ἰνὲς σήκωσε πάλι τὸ κεφάλι, εἶδε τὸν ἀγωνιακὴ ματιὰ τοῦ καλοῦ της, καὶ κύτταξε τὸ λευτερωτή της σὰν προσβλημένη, σὰν νὰ τοὔλεγε :

— Ἂν ἤμουν ντροπιασμένη, δὲν θὰ καταδεχόμουν νὰ ζοῦσα.

= Ὁ Νικητής, ξαναφουντωμένος ἀπὸ ἔρωτα κι' ἀπὸ περιφάνεια, ἅρπαξε τὴν Ἰνές, τὴ σήκωσε στὴν ἀγκαλιά του, τὴν ἔσφιξε σ' αὐτήν, λὲς καὶ θὰ τοῦ τὴν ἔπερναν, κι' ἔστριψε κι' ἔγειρε νὸ κεφάλι του στὴ μορφή της κράζοντας :

— Συγνώμην ! Συγνώμην !

Ἀπὸ τὴν εὐγενικιὰ ματιὰ τοῦ Ἱππότη ἔσταξαν δυὸ λαμπιριστὰ δάκρυα συγκίνησις κι' εὐτυχίας πάνου στὴ δακρυσμένη μορφὴ τῆς Ἀρχοντικιᾶς Ἱσπανιόλας, ποῦ μόλις εἶδε τὸν ἥρωά της, νὰ τῆς ζητάει συγγνώμην γιὰ τὴν ἄδικη ἰδέα του, εἶχε κρεμαστῇ ἀπὸ τὸν ὦμο του σὰν σὲ σωτῆρα, σὰν νὰ ἐγκαταλείπεται σ' αὐτόν.

Κι' ἕνα φίλημα, ποῦ κράτησε ὅσο μιὰ βαθειὰ ἀναπνοή, ἐσφράγισε τὰ χείλη τους, τὰ χείλη ἐκεῖνα ποῦ φλέγονται ἀπὸ ἀγάπη, ποῦ πέρασαν τόσα βάσανα καὶ ποῦ τόσα χρόνια ὀνειρεύονταν νὰ φιληθοῦν.

XVII

= Ἡ τσακισμένη καπιτάνα παρασέρνει μέσα της στ' ἀνοιχτὰ, στὴ φυγὴ τὸ πληγωμένον Ἀρχικουρσάρο.

= Κι' ὅταν αὐτὸς τὴν παράλλην ἡμέρα ξελιποθύμισεν, ἄρχισε νὰ οὐρλιάζῃ.

Ἀντὶ νικητὴς στὴ χώρα του, μὲ σκλαβωμένους τοὺς ἐχθροὺς καὶ τὰ καράβια τους, βρίσκεται φυγὰς, ξεφωλιασμένος, χωρὶς ἁρμάδα.

Τὰ ὄνειρά του γιὰ τὴ θαλασσοκρατορία τοῦ Ἰσλὰμ ἐβούλιαξαν μαζῆ μὲ τὰ καράβια του.

Κι' ὁ Μπαρμπαρόσσας, ὁ τρόμος τῶν θαλασσῶν, εἶναι τυλυγμένος μὲ ξαντὰ καὶ βοτάνια στὶς πληγές του, σὰ γεροζητιάνος.

Κι' ἀπάνου ἀπ' ὅλα τοῦ πῆραν τὴν Ἰνές!

Τὴν Ἰνὲς, τὴν ἀξία τοῦ κόσμου, τὸ φῶς τῆς ζωῆς του. Καὶ τὴν ἄρπαξεν ὁ γκιαούρης, ὁ ἀρχιεχθρός του.

= Καὶ ἡ μανία του, ἀγάπη θερισμένη μὲ τὴ λύσσα τῆς ζήλειας, μοιάζει μὲ ἀφηνίασμα τοῦ λογικοῦ του.

Χτυπάει, σκούζει, δέρνεται, παραλογάει.

= Κι' ὅταν ἀργότερα ἔγιανε, μάζεψεν ὅτι ἀπὸ τὸ στόλο του γλύτωσε κ' ἦρθε καὶ τὸν βρῆκε, κ' ἔστησε καρτέρια μὲ τὰ λιγωστὰ πειὰ φουσάτα του στὶς Βαλεριάδες.

Ἐνῶ ἐκεῖ κάτου μέσα στὸ ἴδιο τὸ Σεράϊ τοῦ Κουρσάρου, ὁ Κάρολος ὁ Πέμπτος στεφανώνει τὸ Δόρια μὲ τὴν Ἰνές, μέσα σὲ γιορτὲς νίκης καὶ γάμων.

= Καὶ οἱ Βαλεριάδες γίνονται μάρτυρες κουρσέματος καραβιῶν.

Ὁ Βαρβαρόσσας ἀρχίζει νὰ ξαναγίνεται ὁ τρόμος τῆς θαλάσσης, μὰ δὲν ἱκανοποιέται, μ' ὅτι καὶ νὰ πιάνῃ.

Γυρίζει ἐκεῖ καὶ φυλάει νὰ χτυπηθῆ μὲ τὸ Δόρια σὰν θὰ φέρνῃ στὴν Ἱσπανία τὴν Ἰνές. Καὶ ἢ νὰ τοῦ τὴν πάρῃ πίσω, ἢ νὰ σκωτωθῆ γιὰ χάρι της, μπρὸς στὰ σκληρά, τ' ἀδυσώπητα μάτια της.

XVIII

= Δὲν τὴν ἔπιασε ποτέ.

Ὄνειρο ἦταν κ' ἔφυγε κ' ἐχάθηκε γιὰ πάντα.

= Ἐκεῖνος παραφύλαγε στὰ ναυτικὰ πασσάτζια τῆς Ἱσπανίας κι' ὁ Δόρια ἔφερε τὴν ἀγαπημένη τους στὴ Γένουα, τὴ πατρίδα του.

= Ἀπὸ τότες ὁ γέρω-πειρατής, ξανανειωμένος ἀπὸ τὸ μῖσος καὶ τὸ πόθο του, γύριζε-γύριζε παντοῦ καὶ μέθαγε μὲ τὸ αἷμα, καὶ χόρευε στὶς φωτιὲς γιὰ νὰ ξεχνάῃ.

Οἱ κραυγὲς τῶν θυμάτων ἦσαν τὰ μόνα τραγούδια ποῦ τ' ἄρεσαν. Καὶ σὰν βασάνιζεν ἄλλους ἔννοιωθεν ἕνα 'λάφρωμα τοῦ δικοῦ του βασάνου,

= Κι' ὅταν συναπαντιώντουσαν οἱ ἁρμάδες τοῦ Δόρια καὶ τοῦ Μπαρμπαρόσσα ἡ μάχες δὲν εἶχαν τίποτα τὸ ἀνθρώπινο.

Θηριὸ ἀποθηριωμένο ἐχούμαγεν ὁ Μπαρμπαρόσσας στὰ καράβια, στὴν ναυαρχίδα τοῦ Δόρια, κ' ἡ μάχη γίνονταν πειότερο μὲ τὰ δόντια παρὰ μὲ τὰ πελέκια.

Μὰ ποτὲς δὲν τὴν ξανάκανε δική του.

= Μιὰ φορὰ εἶδε μὲ τὸ κιάλι του ἕνα ζευγάρι στὴ γέφυρα ἑνὸς ἐμπορικοῦ καραβιοῦ νὰ φιλιέται ἀγκαλιασμένο.

Τὸ κυνήγησε· μὰ βρῆκε τὸν καιρὸ κόντρα. Καὶ τὸ καράβι ἐκεῖνο ἐχάθηκεν ἀπὸ τὰ μάτια του, ποῦ θολῶναν.

= Τότες ὁ Δοξασμένος Δαίμονας ἀπόκαμε, Γύρισε τὸ τιμόνι ὄχι στὰ λιμέρια του, ὅπου δὲν ξαναπῆγε ποτέ, ἀφότου ἔχασε τὴν 'Ινές του, ἀλλὰ κατὰ τὴν 'Ισταμπούλ, τὴ καινούρια του πατρίδα.

XIX

= Κ' ἐκεῖ ἔπεσεν ἄρρωστος βαρειὰ στὴ ψυχή.

= Καὶ ξεψύχισεν ἕνα δειλινὸ στὸ Μπεστιχτὰς τῆς Πόλης, κυττῶντας ἀπὸ τὸ κῆπο του. μακρυά, μακρυά.

= Οἱ σύμμαχοί του οἱ Τοῦρκοι, σύμφωνα μὲ τὴ στερνή του θέλησι, τοῦ κάνανε κιβούρι, ἐκεῖ πάνου σ' ἕνα λόφο, γιὰ νὰ βλέπῃ πάντα τὴ θάλασσα. «τὴ θάλασσα ποῦ τοὔδωκε καὶ τοῦ πῆρε τὴν 'Ινές».

XX

= Κι' ὁ ὁδηγός μου, ὁ Γέρω Μουλάϊ-"Εγκ-Σεῖχ καθισμένος ὀπίσω μου, πάνου στὰ γρεμισμένα μσυράγια τοῦ Πυργου τοῦ Πενιόν, ξαναπέρνει τὴ μισό-

σβυστη πίπα του, τραβάει ἀτέλειωτες ρουφιξιὲς καὶ κυττάει πέρα τὰ γαλάζια νερὰ μὲ τοὺς ἄσπρους ἀφρούς. Καὶ τὸ σούρουπο μέσα στὴν ἐρημιά, τ' ἄφινε τὴν ἐλευτεριὰ νὰ συνεχίσῃ μὲ τὸ λογισμό του, τὴν ἱστορία ποῦ σταμάτησεν ἔτσι ἤρεμα σὰν νὰ μὴν εἶχε τελειώσει.

Τ Ο

ΚΑΡΑΒΙ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

Τ Ο
ΚΑΡΑΒΙ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

I

= Ὁ Μποβαντίλα, ὁ καινούργιος Ἰσπανὸς Διοικητής, εἶχεν ἀλυσσοδέσει τὸ Κολόμβο.

Οἱ Ἰνδιάνοι, ποῦ τὸν ἔφαγαν μὲ τὰ παράπονά τους, ἀπόμειναν τώρα μὲ τὸ στόμ' ἀνοιχτό.

Δὲν τὸ χώραγεν ὁ νοῦς των, πῶς ἦταν πειὰ ἕνας ἀλυσσοδεμένος σκλάβος Ἐκεῖνος, ποῦ σὲ μιὰ στιγμὴ θυμοῦ του ἔκαμε τὸ φεγγάρι νὰ χαθῇ ἀπὸ τὰ μάτια τους. (*).

Ἔμοιαζαν μὲ ξυλοκόπους ποῦ στέκουν σὰν μετανοιωμένοι γιὰ τὴς πελεκές τους μπροστὰ στὸ πεσμένον οὐρανόκορφο δέντρο, σὰν φοβισμένοι ἀπ' ὅτι ἔκαμαν.

II

= Εἶναι νύχτα. Νύχτα τῶν Τροπικῶν.

— Ὁ Μεγάλος Κατάδικος πάνω στὴ στρωμνή του ἀναπαύεται σὰν κοιμισμένος Θεός· καὶ στ' ἀρηὰ μονάχα γυρίσματά του μέσα στὸν ὕπνον οἱ ἀλυσσίδες του τρίζουν κρουστά.

Ἀπὸ τὸ παραθύρι τῆς ἀχυροκαλύβας ἕνα κομμάτι φεγγαροβολῆς δίνει ἕνα χρυσὸ πλαίσιο μαρτυρικῆς ἁγιωσύνης στὴ κοιμισμένη μορφή.

= Στὴ πόρτα φυλάει ἕνα ὁπλισμένος Ἰσπανὸς σκοπός, πειὸ ἄγριος κι' ἀπὸ Ἰνδιάνος.

= Πέρα ἡ θάλασσα ἔχει μιὰ μπουνάτσα τρομαχτική.

Λὲς κι' ἀποσβολώθηκε κι' αὐτὴ ἀπὸ τὸ νικημὸ

(*) Ἡ περίφημη τσαρλατανιὰ τοῦ Κολόμβου, ποῦ ἐτρομοκράτησε τοὺς ἕτοιμους νὰ ἐπαναστατήσουν Ἰνδιάνους, λέγοντάς τους δυὸ ὧρες ἀπ' τὴν ἔκλειψι τοῦ φεγγαριοῦ, πῶς ἡ μαγική του δύναμι φτάνει ὡς τοῦ οὐρανοῦ, ἀπ' ὅπου μπορεῖ νὰ ἐξαφανίσῃ καὶ τὴ σελήνη ἀκόμα.

τοῦ νικητή της καὶ μένει ἔτσι, μὴ τολμῶντας νὰ ξεσπάσῃ οὔτε σὲ τρικυμία χαρᾶς, γιὰ τὸ συντριμό του ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινην ἀδικία.

Ὁ ἀέρας εἶναι σταματημένος ὁλότελα. Στὴ πλούσια βλάστησι οὔτε φύλλο δὲ σαλεύει. Ἀπὸ παντοῦ ξεχύνεται γαλήνη ἀνατριχιαστική.

III

= Ἕνας Ἰνδιάνος ἀλαφροσέρνεται μὲ προφύλαξες κλέφτη κατὰ τὸ καλύβι.

Εἶναι, καθὼς ὅλ' ἡ φυλή του, μαθημένος ἀπὸ μικρὸς νὰ σκαρφαλώνῃ στὰ δέντρα σὰ κουνάδι, νὰ σέρνεται στὸ χῶμα σὰ φεῖδι, νὰ κάνῃ τὴ λαλιὰ τῶν πουλιῶν.

Ὁ σκοπός, μὲ μιὰ πίπα 'πὸ κακοσκαμμένο ξύλο, ρουφάει ἀχόρταγα τὸ καπνό, ποὔμαθε στὴ χώρα τούτη, ἔχοντας τὰ χέρια του στηριγμένα πάνου στὸ στημένο στὴ γῆς ὅπλο του.

Εἴκοσι βήματα πέρα, πίσ' ἀπὸ μιὰ συθαμιά, ὁ Ἰνδιάνος σταματάει καὶ ξεπερνᾶ σιγά σιγὰ 'πὸ τὸ κεφάλι του ἕνα τόξο, ποῦχε περασμένο σταυρωτὰ στὰ μπακιρένια στήθια του.

Ὕστερα μισοσηκώνεται λαφρὰ-λαφρὰ στὸ ἕνα του γόνατο, βάνει στὸ τόξο ἕν' ἀπὸ τὰ φαρμακεμένα σὲ κουράριο βέλη του, σημαδεύει τραβῶντας τὴ κόρδα του, καὶ τ' ἀφίνει.

Ἕνα «μπούφ» ἀκούστηκε.

Καὶ τ' ὅπλο ἔγειρε κι' ἔπεσε μαζῆ μὲ τὸν καρφωμένο στὴ καρδιὰ ἀπὸ τὸ βέλος τοῦ Ἰνδοῦ φρουρό, ποῦ δάγκαε τὸ χῶμα, ἐνῷ οἱ κόρες τῶν ματιῶν του πήγαιναν νὰ κρυφτοῦνε μέσα στὰ ματόκλαδά τους.

Ὁ Ἰνδιάνος σηκώθηκε λίγο-λίγο καὶ γυροκυττάζοντας τράβάξε σκυφτὰ κατὰ τὸ καλύβι.

Δρασκέλισε τὸ σκοτωμένο, σὰ νᾶταν ἕνα δεμάτι ἀλύχνιστο στάρι, κύτταξε γιὰ στερνὴ φορὰ γύρω τριγύρω, κι' ἐχώθηκε μὲ βία μέσα στὸ σκοτεινὸ ἄνοιγμα τῆς πόρτας.

IV

Ἡ βιάσι του κόπηκε μονομιᾶς ἀπὸ τὴ γαλήνη τοῦ Κοιμησμένου Μάγου τῆς Θάλασσας.

Κύτταζε τὸ Κολόμβο μιὰ μακρυὰ στιγμή.

Ἔπειτα, σὰν τρανταγμένος ἀπὸ τὴν αἰτία ποῦ τὸν ἔφερε 'κεῖ, ὁ Ἰνδὸς ἔκαμε τρία μεγάλα βήματα καὶ γονάτισε δίπλα στὴ στρωμνή.

Γύρισε ξανάδε κατὰ τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα καὶ μ' ἕνα-δυὸ ἀπότομα σκουντήματα ἔκαμε τὸν ἐξερευνητή τοῦ Ὠκεανοῦ ν' ἀνοίξη τὰ θολὰ 'πὸ τὸν ὕπνο μάτια του.

— Ὁ Κολόμβος τὸν κύτταζε μ' ἀπορία, πῶς μπῆκε, καὶ τί γύρευε.

Μὰ ὁ Ἰνδιάνος δὲν τ' ἄφισε καιρὸ νὰ τὸν ρωτήση καὶ τοὔπε γρήγορα μὰ στρωτά:

— Ἀρχηγὲ τῆς Πιρόγας τῶν χλωμῶν Προσώπων, ποὺ εἴδαμε γιὰ πρώτη φορά, ὁ Ἀρχηγὸς φυλῆς μας, ὁ Μεγάλος Ἀετός, μὲ στέρνει νὰ σοῦ πῶ, πῶς Σοῦ ὁρκίζεται στὰ Πνεύματα τῶν Δέντρων, τῶν Νερῶν, τῶν Θηρίων καὶ τῶν Κεραυνῶν, ὅτι ἂν θέλῃς αὔριο βράδυ θἄρθῃ νὰ γδάρῃ τὰ κεφάλια τῶν Νέων Χλωμῶν, ποὺ σὲ ταπείνωσαν, καὶ νὰ σοῦ σπάσῃ τὴς ἀλυσσίδες.

Μὰ καὶ σὺ νὰ μᾶς ὁρκιστῇς στὴ μαγική σου δύναμι, πῶς θὰ μᾶς μάθῃς νὰ κάνουμε καὶ μεῖς μεγάλες πιρόγες, σὰν τὴς δικές σας, νὰ φτιάχνουμε ὅπλα ποῦ βγάνουν φωνὴ καὶ φωτιά, καὶ πῶς θὰ γυρίσῃς στὴ χώρα σου, καὶ δὲ θὰ ξαναμάθῃς τὰ Χλωμὰ Πρόσωπα νὰ βρίσκουν πάνου στὰ νερὰ τὸ δρόμο τῆς δικῆς μας πατρίδος.

— .....

— Πές μου, τί σκέφτεσαι. Δός μου ἀπόκρισι, νὰ φύγω πρὶν μὲ βροῦν ἐδῶ οἱ χλωμοί.

— Παιδιά, Ἁπλᾶ παιδιὰ τοῦ Δάσους! Δὲν τὸ νοιώσατε λοιπὸν ἀκόμα, πῶς ὅπου πατήσῃ ποδάρι λευκοῦ, οἱ ντόπιοι δὲν μποροῦν νὰ ἐλπίζουν ἔτσι εὔκολα καὶ τίμια τὴ λευτεριὰ ποῦ ζητᾶτε!;

Καὶ νὰ φύγω. καὶ νὰ μὴ ξαναγυρίσω καὶ νὰ μὴ πῶ ποιὸ δρόμο πῆρα, πάει· ὁ Ὠκεανὸς δὲν εἶναι πειὰ ἀπέραστος παρθένος!

Θὰ τὸν ζώνουνε ὁλοένα πειὸ πυκνές, πειὸ μεγάλες ἁλυσσίδες καραβιῶν. ἁλυσσίδες σκλαβιᾶς σας.

Μ' ἂς ἦναι.

Πὲς στὸ μεγάλον Ἀετό, πῶς ἐχτιμῶ τοὺς ὅρκους του καὶ τὴ φιλία του. Καὶ πῶς αὔριο νύχτα, νἄρθετε νὰ λευτερώσετε κρυφὰ-κρυφὰ ἐμέ, τὸν ἀδερφό μου καὶ δυὸ ἀκόμα δικούς μου, χωρὶς νὰ σᾶς νοιώσουν τ' ἄλλα Χλωμὰ Πρόσωπα.

Ὕστερα νὰ μὲ πᾶτε ἐπὶ τέλους στὴ χώρα τῶν Κιτρίνων Νάνων, ποὖχουν τσάϊ καλλίτερ' ἀπ' τοὺς Σλάβους καὶ μετάξι πειὸ φίνο ἀπὸ τοὺς Βυζαντινούς, καὶ νὰ μοῦ δείξετε τὴ γῆ τῶν ἄλλων Ἰνδιάνων, ποῦ δὲν ἔχουν σὰν καὶ σᾶς φτερὰ στὸ κεφάλι καὶ ποῦ ξέρουν τὸ ρίζι, τὸ ζαχαροκάλαμο, τὸ καπνό, τὰ μυρουδικά.

Ἂν μὲ πᾶτε στεριὰ στεριὰ στοὺς γείτονές σας αὐτούς, θὰ κατέβω ὕστερα στοὺς Ἁγίους Τόπους, κι' ἀπὸ κεῖ πηγαίνοντας στὸ βασιλιὰ ποῦ μ' ἔστειλε, θὰ τοῦ πῶ ν' ἀφίσῃ λεύτερους σᾶς καὶ νὰ πηγαίνουν ὁλόϊσα οἱ ἁρμάδες του στὴ πραγματικὲς Δυτικὲς Ἰνδίες.

— Δὲν καταλαβαίνω τί λές.

Ἀπ' ὅταν ἦρθες γυρεύεις «κίτρινους νάνους, τσάϊ, μενάξι». Δὲν ξέρουμε τ' εἶν' αὐτά.

Δὲν ἀκούσαμε ποτὲς νὰ ὑπάρχουνε «ρίζι, ζαχαροκάλαμο, καπνό Ἰνδιάνοι». Ποιοὶ εἶν' αὐτοί:

— Σεῖς!

Ἔτσι σᾶς λέμε, γιατὶ ἐδῶ ἀπάνου κάτου βρίσκονται τὰ μέρη τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν.

— Ποιῶν «Ἰνδιῶν»;

Μμ. Ὄχι. Κάποιους ἄλλους θὰ γυρεύῃς καὶ ξέπεσες σὲ μᾶς.

Μὰ τὴς πηγὲς ποῦ βγαίνουν νερὸ π' ἀνάβει, μὰ

τὰ ποτάμια ποῦ ἔχουν ἄμμο ποῦ λάμπει, μὰ τὰ δέντρα ποῦ βγάζουνε γάλα ποῦ κολλάει, μὰ τὴ λευτεριὰ πού τόσο ζητάμε. σοῦ λέω :

Κάνεις λάθος ! Κάνεις λάθος !

—.....

= Μιὰ λαχταριστὴ, μιὰ φλογερὴ, εἰλικρίνεια λάμπιζε στὴν ἐκφραστικιὰ μορφὴ τοῦ Ἰνδιάνου, ποῦ σκύβοντας τὸ κεφάλι του ἐφωτίζοταν ἀπὸ τὸ σεληνόφωτο, ποὔμπαινεν ἀπὸ τὸ παραθύρι.

Στὴ σκιὰ τῆς γωνιᾶς του ἀναγειρμένος ὁ Κολόμβος τὸν κύτταζεν ἐξεταστικὰ, κ' ἐπείθοταν τώρα στὰ λόγια τῶν «Ἰνδιάνων», ποῦ δὲν πίστευε ἄλλοτες, ὅταν τοὔλεγαν καὶ τοῦ ξανάλεγαν πῶς δὲν ἤξεραν τί τοὺς ζήταε. Καὶ μέσα στὸ σκοτάδι ἀπόμενεν βουβός, ἐνῶ ὁ πόνος τοῦ σφράγιζε τὴ μορφὴ μὲ μιὰν ἔκφρασι σπαραγμοῦ.

Κι' ὁ Ἰνδιάνος ξακολούθησε στὸν ἴδιο τόνο :

— Κίτρινοι νάνοι καὶ σκοῦροι σὰν κ' ἐμᾶς χωρὶς φτερὰ, δὲν βρίσκουνται πουθενὰ σ' ὅσες χῶρες ἀκοῦμε πῶς βρίσκουνται ἀπὸ πάνου ὡς κάτου σ' ὅλες τὴς θάλασσές μας.

Εἶμαι κυνηγὸς θηρίων, ἔχω γυρίσει στεριὲς, ἔχω ἀκούσει ἱστορίες κ' ἱστορίες μὰ γι' αὐτὰ τὰ πράμματα, ποῦ ζητᾶς δὲν ἄκουσα τίποτα ποτές μου.

Ἄ ! Ἄ ! Ἄκου :

Ἑφτὰ-ὀκτὼ σελῆνες κατὰ κεῖ ποῦ ὁ ἥλιος κοιμᾶται, βρίσκεται λένε μιὰ θάλασσα ποῦ κανεὶς δὲν ξέρει ποῦτελειώνει.

Ἴσως περ' ἀπὸ αὐτὴ νὰ βρίσκουνται οἱ κίτρινοι ἄνθρωποι, ποῦ λὲς πῶς ὑπάρχουν.

Φαίνεται πῶς ὁ κόσμος εἶναι πολὺ μεγαλλίτερος ἀπ' ὅτι ὡς τὰ τώρα νομίζαμε.

Καὶ γιὰ νὰ φτάσουν στὴς χῶρες σας θρῦλλοι γιὰ τέτοιους ἀνθρώπους, χωρὶς οἱ θρῦλλοι αὐτοὶ νὰ περάσουν ἀπ' ἐδῶ, φαντάζομαι πῶς οἱ κίτρινοι ἄνθρωποι θὰ μένουν κοντίτερα σὲ σᾶς παρὰ σὲ μᾶς, καὶ πῶς ὁ δρόμος ἀπὸ τὸ τόπο σου γι' αὐτοὺς θἄναι ἀπὸ κανὲν

ἄλλο μέρος.

Ναί. Γελάστηκες στὸ δρόμο σου, Πλανεμμένε Ἀρχηγέ, γελάστηκες· αὐτὸ εἶναι.

Μὰ γιατὶ σκύφτεις ἔτσι σὰ μαραμένο φύλλο ποῦ τοιμάζεται νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸ δεντρί; Μὴ θλίβεσαι· αὔριο θὰ σὲ λευτερώσουμε· θὰ σοῦ σπάσουνε τὴς ἁλυσσίδες. Μὴ κλαῖς!

= Δὲν εἶναι γι' αὐτές! Δὲν εἶναι γι' αὐτές!

— Δὲν εἶναι γι' αὐτές; Τότες γιατὶ λοιπὸν κλαῖς!;

— Δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς, δὲν μπορεῖς, δὲν μπορεῖς!

— Κλαῖς! Ἀρχηγέ, δυὸ φορὲς πειὰ ξεπεσμένε! Ἐμεῖς δὲν τὸ ξέραμε τὸ κλάμα, παρὰ μόνο γιὰ τὴς γυναῖκες καὶ τὰ μωρά μας. Σεῖς μᾶς τὸ φέρατε στὸ τόπο μας καὶ γιὰ τοὺς ἄντρες!

— Ἄκου: Ἔχεις δίκηο.

Πὲς στὸν Ἀρχηγὸ τῆς Φυλῆς σου, πῶς ἐγὼ δὲν εἶμαι μεγάλος μάγος· εἶμαι ἕνας γελασμένος, ποὖναι στιγμὲς ποῦ κλαίω!

Οἱ ἁλυσσίδες τοῦ Μποβαντίλα μοῦ πρέπουν.

Πήγαινε!

Δὲν ἔρχομαι σὲ καμμιὰ συμφωνία μαζῆ σας.

Πήγαινε!

Ὅλα θ' ἀκολουθήσουν τὸ δρόμο τους κ' ἐγὼ τὸ δικό μου.

Ἂν ἡ καλή μου ἡ Βασίλισσα μὲ γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ κακοῦργο ἐγωϊσμό τοῦ Βασιλέα καὶ τὴ πρόστυχη ζήλεια τῶν Εὐγενῶν, θὰ ψάξω ὅλες τὴς θάλασσες πέρα ὡς πέρα ὡς πέρα νὰ βρῶ τὸ δρόμο μου στὴς Δυτικὲς Ἰνδίες.

Θὰ τὸν βρῶ! Θὰ τὸν βρῶ!

Πήγαινε! Φύγε, Πειρασμὲ τῆς νύχτας!

Χάσου, Σατανᾶ καταστρεφτή!

= Κ' ἐνῶ ὁ ξαφνιασμένος Ἰνδὸς πισοτραβιῶταν κ' ἔβγαινε γεμᾶτος ἀπορία γιὰ τὴν ἀπεριμένευτη τούτη ἐξέγερσι τοῦ Κολόμβου, αὐτὸς ξανακαθόταν

σὰν γκρεμισμένος στὴ στρωμνή του, ἀπ' ὅπου εἶχε ξεσηκωθῆ στὴ μανία του.

Κ' ἔμεινε κεῖ μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο ἀπὸ ἀσήκωτην ἀπελπισία, ποῦ εἶναι ἀπογοήτεψι ζημωμένη μὲ πόνο.

= Ἡ μέρα τὸν ηὗρε στὴν ἴδια θέσι, χλωμό, μὲ μάτια ποῦ κυττοῦσαν ἀπὸ τὸ παραθύρι τὸν θαμπὸν οὐρανό, σὰν νὰ προσευχόνταν:

— Θεέ! Θεέ!

Μὴ κρίνῃς γιὰ ἁμαρτία ἂν ἕνας δυστυχισμένος πῇ ἕνα σωτήριο ψέμμα.

Γυρνῶντας στὴν Ἱσπανία Σου, θὰ πῶ πῶς ἡ χῶρες τοῦ πλούτου ποῦ ζητούσαμε, βρίσκονται δίπλα «στὴς Δυτικὲς Ἰνδίες», ποῦ ἀνακάλυψα.

Ἔτσι οἱ ἀχόρταγοι ἄρχοντες θὰ μοῦ ξαναδώσουν καράβια νὰ ξαναγυρίσω τὴς θάλασσες, ὡς ποῦ νὰ βρῶ καὶ τοὺς δώσω τὴς χῶρες ποῦ τοὺς ὑποσκέθηκα.

Λυπήσου, Θεέ, συχώρεσε καὶ βοήθα ἕνα καλῆς πίστεως κοσμογελαστή!

V

= Ξαρχῆς, ἀπὸ τὸ πρῶτο του ταξεῖδι, στὸν ἔκπτωτον Ἀντιβασιλέα—Ναύαρχο τοῦ ὠκεανοῦ, τὸν Κολόμβο, εἶχε κάνει ἐντύπωσιν ἕνα μεστὸ ναυτόπουλο, ποῦ πάντα ἔδειχνεν ἀληθινὸ σεβασμὸ καὶ πραγματικιὰν ἀφοσίωσι στὸ θαλασσοπόρο.

Μὲ χίλια παρακάλια του τὸ πῆραν τότες στὴ καραβέλα, καὶ δὲν μετάνοιωσαν ποτὲς γι' αὐτό.

Δὲν ἦταν ναύτης τοῦ πιστοῦ, τῆς γυναίκας, τοῦ τζόγου, τῆς βλαστήμιας.

Δὲν ἔμοιαζε καθόλου μὲ τοὺς ἄλλους μαχαιράδες, ποῦ ἐπειδὴ δὲν τοὺς δεχόνταν σὲ τίμια καράβια, μπαίναν πλήρωμα στὰ καράβια τῶν ἐξευρενητῶν, ποῦ τὰ νόμιζαν σὰν πειρατικά.

Ὁ σπανὸς αὐτὸς μοῦτσος σὰν εἶχε σκόλη ἀνέβαινε στὴ κόφα, ἢ καβάλαγε τὴ γοργόνα τῆς πρώρας, καὶ

κεῖ ἄνάερος ξεχνιόταν βλέποντας ἀνατολές, δύσες, ἀστροφεγγιές, καὶ πάντα μπροστὰ στὴν ὁλοΐσια ἀπέραντη θάλασσα.

Στὸ πρῶτο ταξεῖδι τοῦ Κολόμβου, σὰν οἱ ἄλλοι τρελλοὶ ἀπὸ χαρά, φώναζαν πρωτοβλέποντας τὴς ἀχτὲς τῶν «Δυτικῶν Ἰνδιῶν» :

— Γη ! Γῆ !

Ὁ μοῦτσος αὐτὸς δυσαρεστήθηκε γιατὶ τὸ μάτι του ἀντίκρυσε βουνοκορφές, γιατὶ ἡ θάλασσα δὲν ἦταν ἀπέροντη.

Ἡ ἀλήτικη ψυχή του δὲν ἤθελε νὰ βλέπῃ στεριές, πανιά, τίποτα, τίποτα.

Ἦταν ὁλότελα θαλασσινή.

= Ποτὲς δὲν λαχτάρισε νὰ δῇ κανένα νοσταλγικὸ ἀκρογιάλι, ὅπου στὸ βράχο του ν' ἀνεμίζεται ἕν ἄσπρο μαντήλι, ἀπὸ κάποιο στοργικὸ χέρι, ποῦ νὰ χαιρετάει τὰ πιστρόφια του.

Δὲν μιλαγε καθόλου γιὰ τὴς ρόδινες ἀμμουδιές, ποῦ θὰ μεγάλωσε, καθὼς ὅλ' οἱ θαλασσινοί, μὲ τὰ τραγούδια καὶ τὰ δάκρυα τῆς θάλασσας, ποῦ δίνει τὸ ξερὸ ψωμὶ καὶ τὰ μαῦρα ροῦχα.

Κ' ἔδινε καρδιὰ σ' ὅσους ἀποζητοῦσαν κ' ἔκαναν στάσες, γιὰ νὰ ξαναδοῦν τὰ γνώριμ' ἀκρογιάλια μὲ τ' ἄσπρα μαντήλια, τὰ βαφτισμένα στὰ δάκρυα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, τῆς ἀναμονῆς, τῆς ἀνησυχίας καὶ τοῦ γυρισμοῦ.

= Σὴς φουρτοῦνες, στὴ κοσμοχαλασά, μὲ χαρὰ πανηγυριοῦ, τὸ ναυτόπουλο κεῖνο πετοῦσε στὰ πανιὰ ἢ καργαριζόταν σὰ μεθυσμένο ἀπὸ τῆς γάμπιες.

Τὸ ἔπιαν' ἕνα πάθος ἀλκολικοῦ τοῦ ἀγῶνα καὶ κίντυνου.

— Ὄπα ! Ὄπα ! Ὀλέ ! Ὀλέ !

Ξεφώνιζε χαρούμενα σὲ κάθε κῦμα, ποῦ σὰν ξερριζομένο βουνὸ κυλοῦσε κ' ἔπεφτε πάνου στὴ καραβέλα.

Ὕστερα, σὰ μάϊναρε τὸ κακό, φχαριστιόταν νὰ μένῃ μουσκεμένος, μὲ τὴν ἄρμη πάνου του, κ' ἔλεε λάμ-

ποντας ἀπὸ ἱκανοποίησι στοὺς συντρόφους του :

— Χορὸς μιὰ φορά ! Ἔ ;

= Ἦταν γεννημένος γιὰ φαλαινοθήρας σὲ ξωτικὰ ἀρκτικὰ πελάγη, γιὰ χαμοὺς στοὺς πόλους, γιὰ ἐξερευνήσεις στὸ ἄγνωστο, γιὰ ναύτης τοῦ Κολόμβου.

VI

— Μιὰ νύχτα, στὸ ταξεῖδι, ποῦ γύριζαν ἁλυσσωδεμένο τὸ Κολόμβο στὴν Εὐρώπη, σ' ὥρ' ἀπομόνωσις καὶ διάχυσις, ἀπὸ κεῖνες ποῦ φέρνει μόνον ἡ ἐρημιὰ κ' ἡ θάλασσα, ὁ μοῦτσος ἦταν βάρδια στὸ ἀχτινωτὸ τιμόνι. Τὸν εἶχαν βάλει ἐκεῖ, γιατὶ τὸ τιμόνι δὲ πρέπει νὰ μένῃ μονάχο πάνου στὰ ρέιματα τοῦ ὠκεανοῦ κι' ὅταν ἀκόμα, καθὼς ἐκείνη τὴ νύχτα, εἶναι μπουνάτσα.

= Καθισμένος πάνου σὲ μιὰ κουλούρα σκοινί, δίπλα στὸ φανάρι τοῦ τιμονιοῦ, ὁ Κολόμβος ἔσκυβε πάνου σὲ κάτι πρόχειρους χάρτες, ποὖχεν ἁπλωμένους στὰ γόνατά του.

Εἶχε σηκωμένα τὰ βαρειὰ 'πὸ τὴς ἁλυσίδες χέρια του κι' ἔκανε μὲ τὰ δάχτυλα πάνου στὸ χάρτη ταξεῖδια σ' ὠκεανοὺς καὶ μέρη τοῦ κόσμου ἄγνωστα καὶ φανταστικά.

= Ὁ μοῦτσος, ποῦ κρατοῦσε τὸ τιμόνι, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ γελιέται πῶς τιμονάρει τὸ καράβι σὲ θάλασσες παρθένες ἀπὸ καρίνα καραβιοῦ, εἶχε ξεχάσει τώρα τὰ χέρια του πάνου στὸ τιμόνι.

Θωρροῦσε μὲ βουβὴ συμπάθεια τὸν Ἐξερρευνητή, ποῦ μελετοῦσε δίπλα του τὸ λόγο τῆς κρυφῆς ἀπ' ὅλους ἀποτυχίας του, καὶ ποιὸ δρομολόγιο θἄπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ στὸ νέο ταξεῖδι γιὰ νἄβρισκεν ὅτι ζητοῦσε.

= Κάτου ἀπὸ τ' ἀστεροφώτιστο σκοτάδι τ' οὐρανοῦ, ἔμενε ἀκίνητη, μιὰ θάλασσα μαύρη.

Δὲν φύσαγε καθόλου. Λὲς κι' ἡ πλάσι ἦταν ἀδειανὴ ἀπὸ ἀέρα.

Κι' ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ μαῦρα νερὰ καὶ τὸ μυστηριακὸν οὐρανό, τὸ σκοτάδι ἦταν φοβερὸ καὶ ἄγρια ἡ ἐρημιά.

= Μέσα στὸ χάος τοῦ ἀπείρου μηδενὸς οἱ δυὸ ἀπόκοσμες ἐκεῖνες ὑπάρξεις, ὁ Κολόμβος κι' ὁ ναύτης του, ἔνοιωθαν μέσα τους κάτι σὰν ἐκμηδένισμα καὶ μιὰν ἀνάγκη νὰ ποῦν ἕνα λόγο, ἕνα μεγάλο κι' ἀβάσταχτο λόγο ὁ ἕνας στὸν ἄλλο.

= Οἱ χάρτες τοῦ Μεγάλου Λαθεμμένου ἀμολύθηκαν κάτου καὶ τὰ χέρια του ἔμειναν ἄτονα, κρεμασμένα στὰ γόνατά του ἀπὸ τὴς ἀλυσσίδες του.

Παραλυμένος ἀνάγερε σὲ κάποιο ἀντιστήλι γεμᾶτος ἀπελπισία. Ὁ δρόμος γιὰ τὴς πραγματικὲς Δυτικὲς Ἰνδίες δὲν βρίσκοταν· δὲν βρίσκοταν!

Ὁ μοῦτσος, ἔχοντας κι' αὐτὸς κάποιο βάρος μέσα του, ἐλύγισε, ἐκύλισε κάτου καὶ κρεμάστηκε μὲ πλεγμένα χέρια ἀπὸ τὰ γόνατα τοῦ παληοῦ Ἀρχηγοῦ του.

Ἀπὸ πάνου τοῦ πυροφάνι τοῦ τιμονιοῦ, σὰν καντήλα τάφου, χλωμόφεγγε μέσα στὴν ἄγρια σκοτεινιὰ τὴν εἰκόνα ἐκείνη τοῦ ἀποκαμωμοῦ καὶ τοῦ πόνου.

= Μέσα στὸ καϋμό τους οἱ πονεμένες ψυχὲς λένε γιὰ νὰ ξαλαφρώσουν ἀπὸ τ' ἀβάσταχτο μυστικό τους, ποῦ σὰν μυστικὸ δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ τέτοιο γιὰ πάντα.

Ἔτσι μέσα στὴ θλιβερότητα τῆς μοιραίας ἐκείνης στιγμῆς ἀπὸ τὰ χείλη τῶν δυὸ συντρόφων βγῆκαν οἱ λέξες μοναχές τους:

— Ποῦ νᾶναι, ποῦ νᾶναι οἱ Δυτικὲς Ἰνδίες!

= Εἶμαι.... γυναῖκα!

Καὶ ὁ Κολόμβος ποῦ βουλιαγμένος στὴς σκέψεες του δὲν εἶχε νοιώσει καλὰ καλὰ τὸ πέσιμο μπρός του τοῦ μούτσου του, συνεφέρθηκε τώρα μὲ μιᾶς ἀπὸ τὴν ἀπάντεχη τούτη ξεμολόγησί του καὶ τὸν ρώτησε, σὰν τρομαγμένος:

= Τί!; Τὶ εἶπες!;

— Εἶμαι γυναῖκα.

Καὶ ἡ ματιὰ τῆς ὕπαρξις ἐκείνης εἶχε πάρει μιὰν ἀνέκφραστην ἔκφρασι.

— .....!!

= Καὶ ὁ νέος ἐκεῖνος ναύτης, ξακολούθησε σὲ τόνο παθητικό :

— Ὅταν ἄκουσα πῶς τοιμαζόσουν γιὰ ταξείδια σὲ κόσμους, νέους, ἄγνωστους, πῶς θὰ ξεσκέπαξες τὰ μυστικά τ' ὠκεανοῦ, γιὰ κάποιες Ἀτλαντίδες—Δυτικὲς Ἰνδίες, πῶς θὰ ταξίδευες στὴν ἄκρη τοῦ κόσμου, ἐκεῖ ποῦ δὲν ἔφτασε ποτὲ κανένας, τὰ μυαλά μου σηκωθῆκαν σὰν ἄρμενα πάνου στὸ καιρό, καὶ μιὰ νύχτα ντύθηκα ναυτόπουλο κ' ἦρθα σὲ Σέ.

— Θεέ !

— Τώρα στὴς ἀλυσσίδες σου, μοῦ φάνηκες ἀκόμα πειὸ Μεγάλος, ἀπ' ὅσο σὲ φαντάστηκα.

Τοῦτος εἶναι ὁ ὑγρὸς δρόμος τοῦ Μαρτυρίου σου. Μὰ οἱ μόνοι πραγματικοὶ θρόνοι εἶναι οἱ Γολγοθάδες !

Μόλις φτάσουμε στὴν Εὐρώπη, θὰ γίνω ὁ Ἀπόστολός σου, θὰ . . . .

— Παιδί μου ! Παιδί μου !

Καὶ οἱ ἀλυσσίδες, ἀλαφρὲς πειά, σηκώθηκαν καὶ τέσσερα χέρια μπλεχτῆκαν ἑνώνοντας ἀγκαλιές, χείλη μὲ μέτωπα, λόγια καὶ δάκρυα.

Ἦταν ἡ εὐτυχία τοῦ δυστυχισμένου. Εὕρισκεν ἕνα στήριγμα, μιὰν ἀγάπη, κι' ἂς ἦταν ἀδύνατη, σὰν καλαμιὰ στὸν ἄνεμο.

Καὶ ὅταν ἡ πρώτη συγκίνησι πέρασεν, ὁ Ἀλυσσοδεμένος Ἐξερευνητής, κάθισε τρυφερὰ δίπλα του τὴ ναυτοπούλα καὶ σκύβοντας τὸ κεφάλι σ' αὐτή, τῆς μίλησεν ὥρα πολὺ σιγὰ σιγὰ στ' αὐτί.

Κι' ἐκείνη ἄκουγε καὶ ρωτοῦσε κάπου κάπου μὲ φωνὴ χαμηλόφωνη καὶ γεμάτη ἐνδιαφέρον.

VII

= Τί εἶπαν κανένας ποτὲ δὲν ἔμαθε.

= Ὁ Κολόμβος ἀργότερα ἐτάφηκε μὲ τὴς ἀλυσσίδες του, δείχνοντας στὸν κόσμο πῶς πίστευεν τάχα ὅτι βρῆκε καινούριο δρόμο στὴς Δυτικὲς Ἰνδίες.

Τὸ Νέο Κόσμο ποῦ ἀνακάλυψε τὸν ἔγραψαν στ' ὄνομά τους ἄλλοι.

Οἱ Ἰνδιάνοι ἔμειναν σκλάβοι κι' ὁλοένα σβύνουν κάτου ἀπὸ τὸ πολιτισμό, τὴ φιλανθρωπία καὶ τὴ φιλελευθερία τῶν «Λευκῶν».

VIII

= Κάμποσο καιρὸν ἀργότερ' ἀπὸ τὸ Θάνατο τοῦ Κολόμβου, ἕνα μεγάλο τρικάταρτο, πῆρε τ' ὄνομά του, ἁρματώθηκεν, ἔκανε κουμπάνια γιὰ πολλὰ χρόνια καὶ βγῆκε στὸν ὠκεανό.

Τὸ τιμόνι κρατεῖ ἴσιος μὲ μάτια ρεμβὰ ὁ σπανός Καπετάνιος, ὁ Ἀλόνσος Δὸν Χουέλβα, ἡ Ἀλόνσα, τὸ παληὸ ἐκεῖνο ναυτόπουλο τοῦ Κολόμβου.

= Καὶ τὸ καράβι πηγαίνει πηγαίνει.

Ποῦ;

Ὁ Θεὸς τὸ ξέρει.

= Ἕνας παληὸς πρόχειρος χάρτης μὲ πολλά, μπερδεμένα κι' ἀτέλειωνα δρομολόγια εἶναι ὁ μπούσουλάς του. Καὶ τὸ καράβι μὲ τὸ κοπητάνιο, ποῦ λὲς καὶ στοίχειωσε πάνου στὸ τιμόνι, κάνει καὶ ξανακάνει τὰ δρομολόγι' αὐτά.

= Λιμάνια δὲν ὑπάρχουν γι' αὐτὸ πειά.

Εἶναι ὁ ἀλήτης τῶν Ὠκεανῶν.

IX

= Δὲν ξαναγύρισε ποτέ.

= Τὰ χρόνια, οἱ αἰῶνες περνοῦνε ἀτέλειωτοι. Τὸ χρῶμα τοῦ καραβιοῦ ἔγιν' ἕνα μὲ τὸ χρῶμα τῆς θάλασσας. Μοιάζει πειὰ σὰν κύμα, σὰν φάντασμα καραβιοῦ μέσα στὴς θύελλες, μέσα στὰ πούσια.

Μὲ κουρελιασμένα πανιά, μὲ πλήρωμ' ἀπὸ σκιές, μὲ κατητάνιο τιμονιέρη, ποῦ κυττάει πέρ' ἀπ' τὸ κόσμο, σὲ ἄλλους τόπους καὶ χρόνους, τὸ ξωτικὸ πλεούμενο ἁρμενίζει στὴ τύχη.

= Ἄλλοι στὸ κάθε καράβι, ποῦ θὰ τύχῃ νὰ βρεθῇ στὸ

δρόμο του, ἐκεῖ κατὰ τοὺς Τροπικοὺς τῶν Ὠκεανῶν.

Οἱ θαλασσινοὶ λένε πῶς «τὸ Καράβι-Φάντασμα» ἔγινε στοιχειὸ τῆς θάλασσας καὶ πέφτει πάνου καὶ βουλιάζει τὰ πλεούμενα, ποῦ πᾶνε κι' ἔρχουνται στὴ Γῆ τοῦ Κολόμβου.

Λένε ἀκόμα πῶς «τὸ Στοιχειωμένο-Καράβι» τότες μονάχα θὰ γείρῃ γιὰ πάντα ἥσυχο στοὺς βυθοὺς τῶν Ὠκεανῶν, ὅταν ὅλη ἡ Γῆ τοῦ Κολόμβου πάρῃ τ' ὄνομά του, ὅταν μείνουν οἱ θάλασσες λεύτερες ἀπὸ τὴς μπομπάρδες τῶν Δυνατῶν, ὅταν οἱ σκλάβοι καθαρίσουν παντοῦ τὰ χώματά τους ἀπὸ τὴ μαύρη δουλεία στοὺς «Λευκοὺς», ὅταν βρεθοῦν οἱ Πραγματικὲς Δυτικὲς Ἰνδίες, οἱ χῶρες τοῦ μυθικοῦ πλούτου καὶ τῆς εὐτυχίας μέσα σὲ μιὰ νέα ζωὴ καὶ τάξι τοῦ Κόσμου.

ΤΕΛΟΣ

»	108	»	2 ὕστερ' ἀπὸ τὸ Τί ἔχεις ; Βάλε : Γιατί χλωμιάζεις :
»	108	»	8 ἀντὶ VI βάλε IV
»	108	»	23-24 ἀντὶ «πολεμικοὶ» «συναγερμοὶ» διάβαζε «πολεμικοὶ συναγερμοὶ»
»	108	»	33 ἀντὶ καὶ κάμει διάβαζε κάνει
»	109	»	29 ἀντι λυοπῆρι διάβαζε λιοπύρι
»	110	»	8-9 ἀντὶ νεκροὺς καὶ φίλους διάβαζε νεκροὺς καὶ λαβωμένους, ἐχθροὺς καὶ φίλους
»	110	»	23 ἀντὶ Σφαγὲς διάβαζε Καπνοὶ
»	111	»	3 ἀντὶ τύχη του διάβαζε τύχη τους
»	118	»	36 ἀντὶ XI βάλε IX
»	121	»	12 ἀντὶ ρίχνοντας μιά, διάβαζε ρίχνοντάς μου μιὰ
»	121	»	16 ἀντὶ κ' ἔπεσε διάβαζε κ' εἶπε
»	125	»	29 ἀντὶ π ρωτόφανο φόβο διάβαζε πρωτόφανην ἔκπληξι
»	135	»	2 Ὑποσημειώσεως ἀντὶ δυὸ ὧρες ἀπ' τὴν διάβαζε δυὸ ὧρες πρὶν ἀπὸ τὴν
»	137	»	16 ἀντὶς Ἀρχηγὸς Φυλῆς διάβαζε Ἀρχηγὸς τῆς Φυλῆς
»	138	»	2-3 διάβαζε ἀπέραστος, παρθένος
»	139	»	21 ἀντὶ στεριὲς διάβαζε στεριὲς καὶ στεριὲς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΟΙ ΕΡΩΤΕΣ (*)	Σελ.	1
ΧΑΪΡ ΕΝΤ ΝΤΙΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΣΣΑ	»	103
ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ ΦΑΝΤΑΣΜΑ	»	135
ΤΑ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΤΕΡΑ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΛΑΘΗ	»	149
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	»	151
ΝΕΑ ΕΡΓΑ	»	152

(*) *Ἀπὸ τὴ σελ. 58-91 ἡ συνέχεια τῶν «Βενετσιάνικων Ἐρώτων» εἶναι μονόπρακτη αὐτοτελὴς μεσαιωνικὴ τραγωδία, κ' ἔχει παιχτῆ ὡς Θέατρο Γκρὰν-Γκινιόλ, μὲ τὸ τίτλο «Ἡ ἐκδίκησι τοῦ Δημίου» ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Συγγραφέα στό ρόλο τοῦ Δημίου σὲ διάφορα μέρη.*

Σὲ λίγο τυπώνονται :

Η ΕΤΑΙΡΑ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ(*

('Αλεξανδρινὴ ἐποχή)

Καὶ :

ΑΛΗΤΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ (**)

(Τωρινὴ ζωὴ)

Τοῦ
ἰδίου Συγγραφέα

(*) *Τὸ τέλος τῆς «Ἑταίρας τῆς 'Αλεξανδρείας» εἶναι μονόπρακτη αὐτοτελὴς ἀρχαϊκὴ τραγωδία μὲ τὸ τίτλο «Ἡ κατάρα τοῦ Μάγου» κ' ἔχει παιχθῇ ἀπ' τὸν ἴδιο τὸ Συγγραφέα στὸ ρόλο τοῦ Μάγου, σὲ διάφορα μέρη.*

(*) *Στὴν Ἱστορία «Γέλα Παλιάτσο», ἕνα 'Αλήτης - Θεατρίνος, περνάει θεατρῖνος μπουλουκτσῆς ἀπὸ τὸ χωριὸ ποῦ γεννήθηκε κ' ἐκεῖ παίζει τὴν ὑπερτραγωδία τῆς ζωῆς του.*